

บทที่ 4

ผลการทดลอง

การศึกษาทดลองแบ่งออกเป็น 5 การทดลองย่อย คือ การทดลองที่ 1 การรวบรวมเทียบพันธุ์ป่า การทดลองที่ 2 ศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยาและการเจริญเติบโต การทดลองที่ 3 การศึกษาลักษณะทางกายวิภาควิทยา การทดลองที่ 4 การศึกษาด้านเซลล์วิทยา การทดลองที่ 5 ศึกษาการสร้างลูกผสม

ผลการทดลองที่ 1 รวบรวมเทียบพันธุ์ป่า

1.1 รวบรวมเทียบพันธุ์ป่าที่เจริญเติบโตในสภาพธรรมชาติจากพื้นที่ 2 แหล่งในเขตอุทยานแห่งชาติของจังหวัดเชียงใหม่ได้แก่ คอยเชียงดาวซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเล 600 เมตร โดยสำรวจพบที่บริเวณเชิงเขาหินปูน กำหนดรัศมีวงรอบการสำรวจห่างจากจุดที่พบพันธุ์พืชประมาณ 500 เมตร ซึ่งบริเวณโดยรอบมีสภาพป่าเป็นป่าโปร่งและจุดที่พบต้นพืชทดลองเป็นพื้นที่ที่ปกคลุมด้วยใบไม้ที่มีการกระจายไปทั่วบริเวณซึ่งอยู่ใกล้เขตหมู่บ้านห้วยลึก ตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่โดยพบจำนวน 3 หมายเลข เริ่มดำเนินการระหว่างเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2548 และแหล่งที่สองบริเวณคอยอินทนนท์ อยู่ในเขตอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเล 1,200 - 2,500 เมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สูงที่สุดในประเทศไทย สภาพแวดล้อมและนิเวศวิทยา เป็นบริเวณป่าที่มีความชุ่มชื้นตลอดทั้งปีสังเกตได้จาก พืชอิงอาศัยที่เจริญตามคบไม้ใหญ่ซึ่งได้แก่ ฝอยลมโดยพืชชนิดนี้จะเป็นพืชที่สามารถชี้วัดสภาพความชุ่มชื้นของป่าและบริเวณโดยรอบใช้รัศมีวงรอบการสำรวจห่างจากจุดวัดระดับน้ำทะเลประมาณ 800 เมตร และพื้นที่ต่อมาคือบริเวณน้ำตกสิริภูมิ ซึ่งเป็นพื้นที่เป็นแหล่งต้นน้ำตามธรรมชาติ และเป็นแหล่งที่มีความชุ่มชื้นตลอดปีเช่นกัน อยู่ในเขตบ้านขุนกลาง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ รัศมีวงรอบการสำรวจห่างจากจุดน้ำตกชั้นที่สองประมาณ 500 เมตร สำหรับพื้นที่คอยอินทนนท์สำรวจพบ 5 หมายเลข ดำเนินการระหว่างเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม 2548

1.2 จากการสำรวจพบว่า พื้นที่ทั้งสองแหล่งนี้มีสภาพทางนิเวศวิทยาต่างกัน จากข้อมูลสภาพภูมิอากาศที่บันทึกได้ในช่วงฤดูร้อน (เดือนเมษายน 2549) เป็นดังนี้ พื้นที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 600 เมตร ของคอยเชียงดาว มีอุณหภูมิเฉลี่ย 34 - 35 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 48 เปอร์เซ็นต์ ความเข้มแสง 160,000 ลักซ์ และที่ระดับ 1,200 - 2,500 เมตร บริเวณยอดคอยอินทนนท์ มีอุณหภูมิเฉลี่ย 12 - 15 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 70 เปอร์เซ็นต์ ความเข้มแสง

87,000 ลักซ์ และพื้นที่ต่อมาบริเวณน้ำตกสิริภูมิ ที่อุณหภูมิจนเฉลี่ย 26 - 28 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 90 เปอร์เซ็นต์ ความเข้มแสง 20,000 ลักซ์ จากนั้นนำพันธุ์พืชทดลอง จำนวน 8 หมายเลข มาปลูกเลี้ยงภายในโรงเรือนทดลองที่ สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ ที่มีอุณหภูมิเฉลี่ย 30 - 32 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 44 เปอร์เซ็นต์ ความเข้มแสง 86,000 ลักซ์ เพื่อศึกษาความสามารถในการปรับตัวของพืชที่มาจากถิ่นอาศัยที่ต่างกัน เพื่อวางแผนการทดลองต่อไป

ผลการทดลองที่ 2 ศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยาและการเจริญเติบโต

2.1 ลักษณะทางสัณฐานวิทยา

จากการศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยาเทียนพันธุ์ป่าทั้ง 8 หมายเลข ซึ่งเป็นการศึกษาโครงสร้างของพืชทั้งต้นในการดำรงชีพและการสืบพันธุ์ตลอดชีพจักรของพืชทดลอง เริ่มจากการจำแนกประเภทหรือนิสัยการเจริญเติบโตของพืช พบว่า เทียนพันธุ์ป่าทั้ง 8 หมายเลขมีความแตกต่างกันโดยสามารถจัดแบ่งลักษณะความแตกต่างของการเจริญเติบโตแบ่งได้ 2 แบบ คือ พืชฤดูเดียว และพืชที่มีการเจริญข้ามปี การแบ่งตามลักษณะการบานดอก โดยแบ่งระยะการบานดอกเป็น 3 ฤดูกาลขยายพันธุ์สามารถทำได้ทั้งแบบใช้เพศและไม่ใช้เพศ ลักษณะและประเภทของราก ลักษณะและรูปทรงของลำต้น ลักษณะของใบ การเรียงใบ รูปร่างใบ ลักษณะใบ โคนใบ ขอบใบ ปลายใบ ผิวใบ เนื้อใบ การปรากฏขนบนใบ โครงสร้างและองค์ประกอบของดอก ลักษณะช่อดอก รูปทรงดอก สมมาตรดอก จุดกำเนิดดอก และชนิดของรูปผล

ดังนั้นจากการศึกษาลักษณะสัณฐานวิทยาของเทียนพันธุ์ป่าทั้ง 8 ชนิดจึงสามารถจัดกลุ่มและประเภทของพืชทดลองได้ดังนี้

2.1.1 หมายเลข IN-RD1 เป็นไม้ฤดูเดียว ขยายพันธุ์โดยเมล็ด พบบริเวณ

ยอดดอยอินทนนท์ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 2,500 เมตร (ภาพที่ 4)

2.1.1.1 ราก เป็นรากฝอยสีขาว

2.1.1.2 ลำต้น เป็นไม้พุ่ม(frutescent)อวบน้ำ ผิวเกลี้ยงสีน้ำตาลอมแดงข้อปล้องพองกลม

2.1.1.3 ใบ ลักษณะใบเดี่ยว(simple) การเรียงตัวของใบเป็นแบบสลับ(alternate) ก้านใบยาว แผ่นใบ รูปไข่ถึงรี(ovate- elliptic) ปลายใบเรียวแหลม(acuminate) โคนใบรูปกลม(cuneate) ขอบใบจักฟันเลื่อย(serrate) เนื้อใบบางคล้ายเยื่อ ผิวใบ ปรากฏขนสั้นนุ่ม(pubescent)

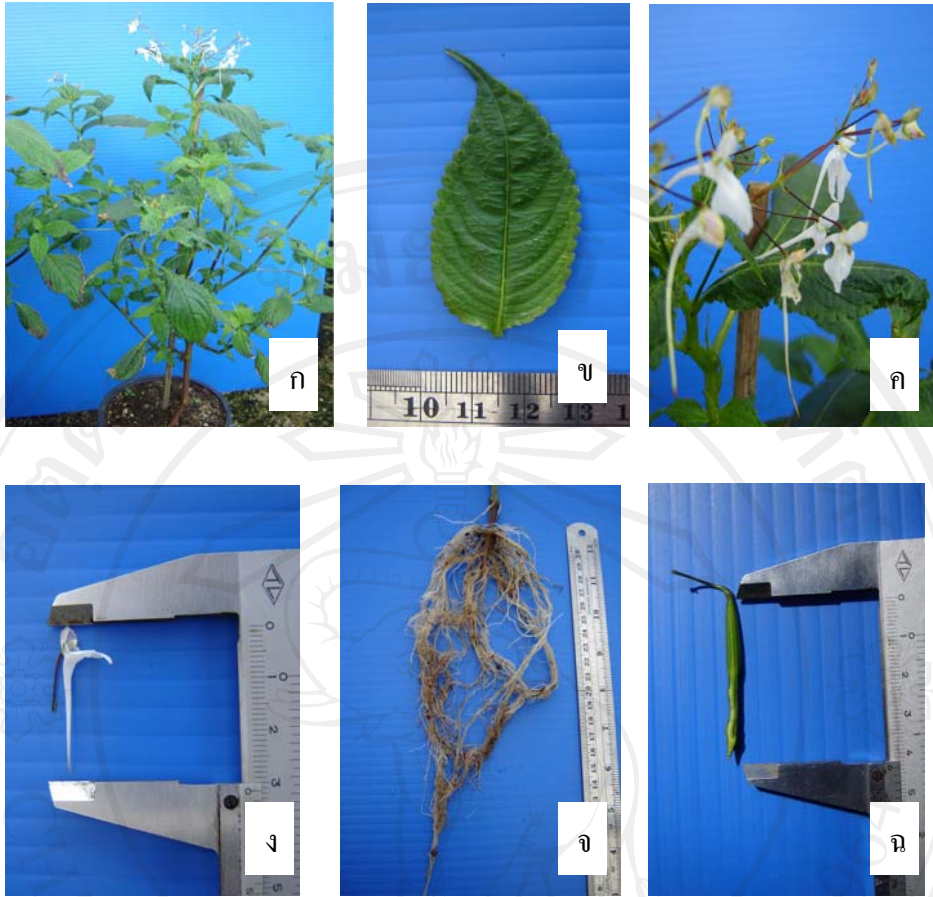
2.1.1.4 ช่อดอก เป็นแบบ ช่อกระจุก (raceme) จุดกำเนิดดอกอยู่ตรงบริเวณซอกใบออกเป็นช่อที่บริเวณปลายยอด มีจำนวน 10-25 ดอก ก้านช่อดอกย่อยสี่ม้วนงอเข้ามารวมเป็นวงรอบ ใบประดับรูปลิ้มแคบ (subulate) 1 คู่ ประกบกันเป็นคู่เชื่อมระหว่างกระจุกช่อดอกย่อย

2.1.1.5 ดอก สีขาว สีชมพูอมม่วง ดอกรูปปากเปิด (bilabiate) องค์ประกอบและการจัดเรียงวงกลีบจำแนกลักษณะได้ดังนี้ วงกลีบเลี้ยงหรือวงกลีบรองดอกแบ่งเป็นกลีบรองดอกข้าง (lateral sepal) 2 กลีบรูปหยดน้ำสีน้ำตาลปนเขียว และกลีบรองดอกล่าง (lower sepal) 1 กลีบ รูปถ้วยปากบาน โคนสอบปลายเรียวแหลมโค้งรูปเรือ ถัดเข้ามา คือวงกลีบดอก แบ่งออกเป็น กลีบดอกบน (dorsal petal) 1 กลีบ กลีบดอกข้าง (lateral united petal) 2 กลีบแต่ละกลีบประกอบด้วย 2 กลีบย่อยเชื่อมติดกันเป็น 1 กลีบ ดอกสมมาตรด้านข้าง (asymmetrical) เกสรเพศผู้มี 5 อันหุ้มเกสรเพศเมียไว้และก้านชูอับเรณูสั้น

1.2.1.6 ผล รูปแถบ (linear) สีเขียวปนน้ำตาล ดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 4 บริเวณพื้นที่ที่สำรวจพบเทียนพันธุ์หมายเลข IN-RD1 และ IN-RD2

ภาพที่ 5 ลักษณะทางสัณฐานของเทียนหมายเลข IN-RD1

ก = ลักษณะทรงต้น	ข = รูปใบ
ค = ช่อดอก	ง = ขนาดและรูปดอก
ฉ = ราก	ฉ = ขนาดและรูปผล

2.1.2 หมายเลข IN-RD2 เป็นไม้เถาเดี่ยว ขยายพันธุ์โดยเมล็ด พบบริเวณยอดคอกย อินทนนท์ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 2,500 เมตร (ภาพที่ 6)

2.1.2.1 ราก รากฝอย สีขาว จุดกำเนิดรากเกิดตั้งแต่โคนต้นและเรียงขึ้นไป ถึงข้อปล้องแรกจากโคนต้น

2.1.2.2 ลำต้น เป็นไม้พุ่มอวบน้ำ ผิวเกลี้ยงสีน้ำตาลอมแดง ส่วนของ ข้อปล้องพองบวม

2.1.2.3 ใบ เป็นใบเดี่ยว มีการเรียงตัวแบบสลับ แผ่นใบ มีรูปขอบขนาน หรือ รูปใบหอก(oblong-elliptic) ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบเรียว(attenuate) ขอบใบหยักมน (crenate) เนื้อใบ บางคล้ายเยื่อ ผิวใบทั้งสองด้านค่อนข้างเกลี้ยง

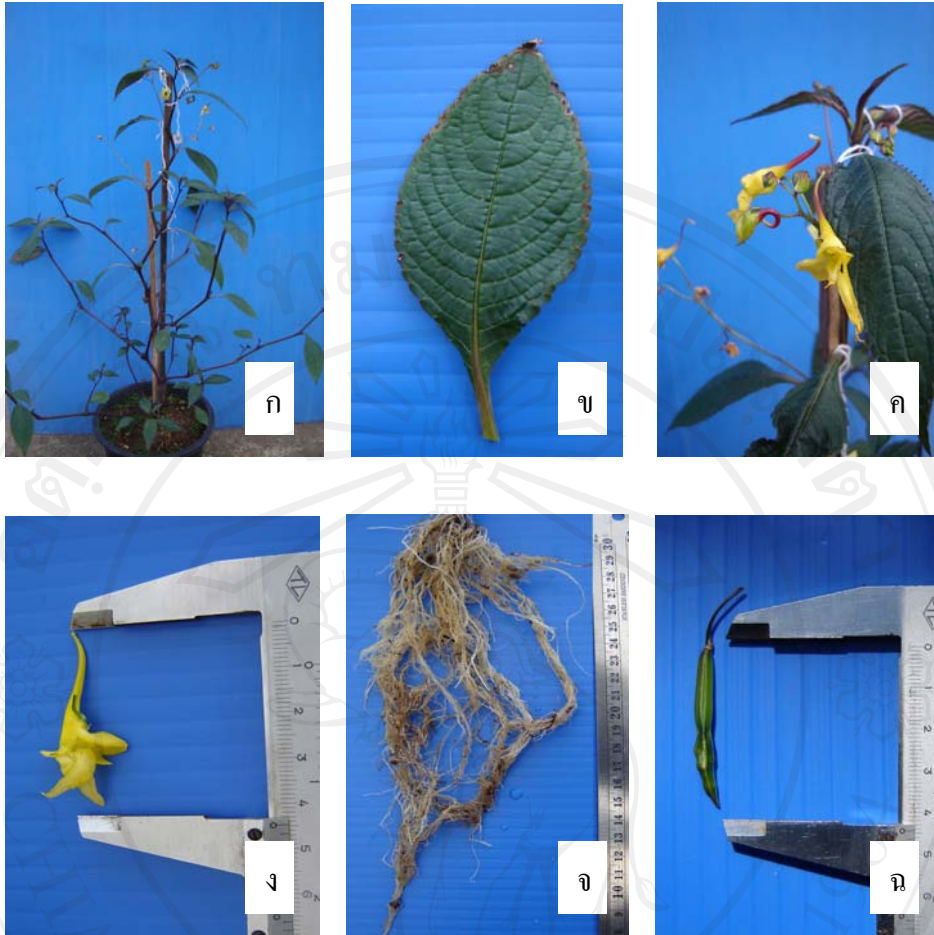
2.1.2.4 ช่อดอก เป็นแบบ ช่อกระจุก จุดกำเนิดช่อดอกอยู่ตรงบริเวณซอกใบ ออกเป็นช่อ 2 - 4 ดอกต่อช่อ ก้านช่อดอกย่อยสีแดงม่วง รวมเป็นกระจุกเป็นวงรอบ ใบประดับรูปไข่

2.1.2.5 ดอก สีเหลือง สีเหลืองอมแดง รูปปากเปิด องค์กรประกอบและการ จัดเรียงดอกจำแนกลักษณะได้ดังนี้ วงกลีบแบ่งออกเป็น วงกลีบรองดอกข้าง 2 กลีบ รูปหยดน้ำสี เขียวอมเหลือง กลีบรองดอกล่าง 1 กลีบ เชื่อมเป็นรูปกรวยปลายยาวเรียวเป็นเดือยยาวโค้งรูปเรือ ปลายสีน้ำตาลแดง และวงกลีบดอกบน 1 กลีบ กลีบดอกข้าง 2 กลีบ แต่ละกลีบเว้าเป็นพู 2 เชื่อมเป็น 1 กลีบ กลีบดอกสมมาตรด้านข้าง (asymmetrical) เกสรเพศผู้มี 5 อันหุ้มเกสรเพศเมียไว้และ ก้านชูอับเรณูสั้น

2.1.2.6 ผล รูปแถบ สีเขียวปนน้ำตาล ดังแสดงในภาพที่ 7

ภาพที่ 6 บริเวณพื้นที่ที่สำรวจพบเทียนพันธุ์หมายเลข IN-RD2

ภาพที่ 7 ลักษณะทางสัณฐานของเทียนหมายเลข IN-RD2

ก = ลักษณะทรงต้น

ข = รูปใบ

ค = ช่อดอก

ง = ขนาดและรูปดอก

จ = ราก

ฉ = ขนาดและรูปผล

2.1.3 หมายเลข IN-SP1 เป็นไม้ฤดูเดียว ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด พบบริเวณ น้ำตกสิริภูมิ ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 1,200 เมตร (ภาพที่ 8)

2.1.3.1 ราก เป็นรากฝอยละเอียด สีขาว

2.1.3.2 ลำต้น เป็นไม้พุ่มเตี้ยกิ่งลึ้มลูก ผิวเกลี้ยงสีแดงอมม่วง พบข้อใบแต่ ละช่วงบวมพอง

2.1.3.3 ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบ สลับ แผ่นใบ รูปขอบขนานแกมรี ปลายใบเรียวแหลม โคนใบรูปลิ้ม และพบมีหนามเล็กๆสีแดงคล้ายกับหูใบที่แปรรูปเป็นต่อมเล็กๆ แทรกระหว่างก้านใบ ขอบใบหยักจักฟันเลื่อย เนื้อใบคล้ายกระดาษ (chartaceous) ผิวใบบาง ไม่เรียบ ปรากฏขนสั้นนุ่ม พบทั่วทั้งแผ่นใบ

2.1.3.4 ช่อดอก เป็นแบบ ช่อกระจุก จุดกำเนิดดอกอยู่ตรงบริเวณซอกใบ และบริเวณปลายยอด ก้านช่อดอกย่อยสีม่วงแดง จัดเรียงเป็นกระจุกเป็นวงรอบ

2.1.3.5 ดอก สีชมพูแกมแดงออกเดี่ยวๆ ตามซอกใบดอกรูปกงล้อ (rotate) การจัดเรียงกลีบดอกจำแนกลักษณะได้ดังนี้ วงกลีบแบ่งออกเป็น วงกลีบรองดอกข้าง 2 กลีบ รูปหยด น้ำสีเขียวอ่อน กลีบรองดอกล่าง 1 กลีบ แปรรูปเป็นกรวยรูปถ้วย ส่วนหางเป็นเดือย (spur) ยาวแหลม ขนานกับช่อดอกย่อย และวงกลีบดอกบน 1 กลีบ รูปหัวใจแผ่กว้าง ปลายกลีบแยกเป็นสองแฉก กลีบ ดอกข้าง 2 กลีบ กลีบดอกล่าง 2 กลีบ โคนกลีบแถมเหลืออง ใบประดับสีเขียวอ่อนรูปไข่รี 1 ใบ กลีบ ดอกสมมาตรตามรัศมี (actinomorphic) เกสรเพศผู้มี 5 อันหุ้มเกสรเพศเมียไว้และ ก้านชูอับเรณูสั้น

2.1.3.6 ผล รูปกระสวย (fusiform) มีขนอุย สีเขียวอ่อนดังแสดงในภาพที่ 9

ภาพที่ 8 บริเวณที่สำรวจเทียนพันธุ์หมายเลข IN-SP1

ภาพที่ 9 ลักษณะทางสัณฐานวิทยาของเทียนหมายเลข IN-SP1

ก = ลักษณะทรงต้น

ข = รูปใบ

ค = ช่อดอก

ง = ขนาดและรูปดอก

จ = ราก

ฉ = ขนาดและรูปผล

2.1.4 หมายเลข IN-SP2 เป็นไม้ที่เจริญข้ามปี ขยายพันธุ์โดยเมล็ดและสามารถใช้วิธีการปักชำกิ่งได้ พบบริเวณน้ำตกสิริภูมิ ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 1,200 เมตร (ภาพที่ 10)

2.1.4.1 ราก เป็นรากขนอ่อน สีขาว

2.1.4.1 ลำต้น อวบน้ำ ลำต้นเป็นไม้เลื้อยลักษณะเลื้อย (climbing) ผิวเกลี้ยงสีเขียวอ่อนและกิ่งแก่ มีสีน้ำตาลปนเขียว ส่วนโคนมีรากเกิดตามข้อ เจริญได้ดีในสภาพน้ำไหล หรือบริเวณที่ชื้นแฉะ

2.1.4.3 ใบ เป็นใบเดี่ยว ลักษณะการเรียงตัวของเรียงตัวใบแบบสลับ รูปร่างแผ่นใบเป็นแบบ รูปไข่แกมรี (obovate-oblong) ปลายใบแหลม (acute) โคนใบสอบเรียว ขอบใบหยักมน เนื้อใบคล้ายแผ่นหนัง (coriaceous) ผิวใบ ไม่เรียบ ปรากฏขนสั้นหยาบแข็ง (hirsuit) พบระหว่างเส้นกลางใบของร่างแห

2.1.4.4 ช่อดอก เป็นแบบ ช่อกระจุก(cyme) จุดกำเนิดดอกอยู่ตรงบริเวณซอกใบบริเวณปลายช่อ ออกดอก 2-3 ดอกต่อช่อ ใบประดับรูปไข่ 1 ใบหุ้มช่อดอกย่อย

2.1.4.5 ดอก สีส้มแกมเหลืองมีลายสีแสดที่ปากตอนบน ดอกรูปปากเปิดเป็นกรวย การจัดเรียงกลีบดอกจำแนกได้ดังนี้ วงกลีบแบ่งออกเป็น วงกลีบรองดอกข้าง 2 กลีบ รูปหอยคนน้ำสีเขียวอ่อน กลีบรองดอกล่าง 1 กลีบ ปากบานกลีบเชื่อมเป็นรูปถ้วยโค้งเป็นถุง โคนสอบปลายเรียวเป็นเดือยแหลมม่วงงอสีแสด และวงกลีบดอกบน 1 กลีบ หลังกลีบเป็นปุ่มนูนมีสีเขียวขอบแดง กลีบดอกข้าง 2 กลีบ กลีบดอกล่าง 2 กลีบ พื้นกลีบสีส้มขีดลายเส้นสีแสด ก้านช่อดอกย่อยสีเขียวอ่อน ใบประดับสีเขียวอ่อนรูปไข่รี 1 ใบ ดอกสมมาตรด้านข้าง เกสรเพศผู้มี 5 อัน หุ้มเกสรเพศเมียไว้และก้านชูอับเรณูสั้น

2.1.4.6 ผล รูปรี (elliptic) สีเขียวอ่อน ดังแสดงในภาพที่ 11

ภาพที่ 10 บริเวณที่สำรวจเขียนพันธุ์หมายเลข IN-SP2

ภาพที่ 11 ลักษณะทางสัณฐานของเทียนหมายเลข IN-SP2

ก = ลักษณะทรงต้น

ข = รูปใบ

ค = ช่อดอก

ง = ขนาดและรูปดอก

ฉ = ราก

ฉ = ขนาดและรูปผล

2.1.5 หมายเลข INT-SP 3 เป็นพืชที่เจริญข้ามปี ขยายพันธุ์โดยเมล็ดและสามารถ
ใช้วิธีการปักชำกิ่งได้ พบบริเวณน้ำตกสิริภูมิ ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 1,200 เมตร (ภาพที่ 12)

2.1.5.1 ราก เป็นรากฝอยละเอียด สีขาว ความยาวประมาณ 15-20 ซม.

2.1.5.2 ลำต้น เป็นไม้อวบน้ำ พุ่มเตี้ย ลำต้นทอดชุกยอด(decumbent)
ผิวเกลี้ยงสีแดง มีจุดสีแดงประทั่วทั้งต้นกิ่งหรือก้านใบ ส่วนโคนต้นหรือกิ่งที่สัมผัสกับดินมักมีราก
เกิดขึ้นตามข้อ เจริญได้ดีในสภาพน้ำไหล หรือบริเวณที่ชื้นแฉะ

2.1.5.3 ใบ เป็นใบเดี่ยว การเรียงตัวของใบแบบ เรียงสลับ ด้านข้างของ
ลำต้น แผ่นใบเป็นแบบ รูปรี(elliptic) ปลายใบเป็นติ่งแหลม (cuspidate) โคนใบรูปลิ้น ขอบใบ
หยักมนตรงบริเวณรอยหยัก พบหนามแหลมขนาดเล็กๆ เนื้อใบคล้ายกระดาษผิวใบบาง ไม่เรียบ
ปรากฏขนละเอียด (puberulent) พบทั่วทั้งแผ่นใบ

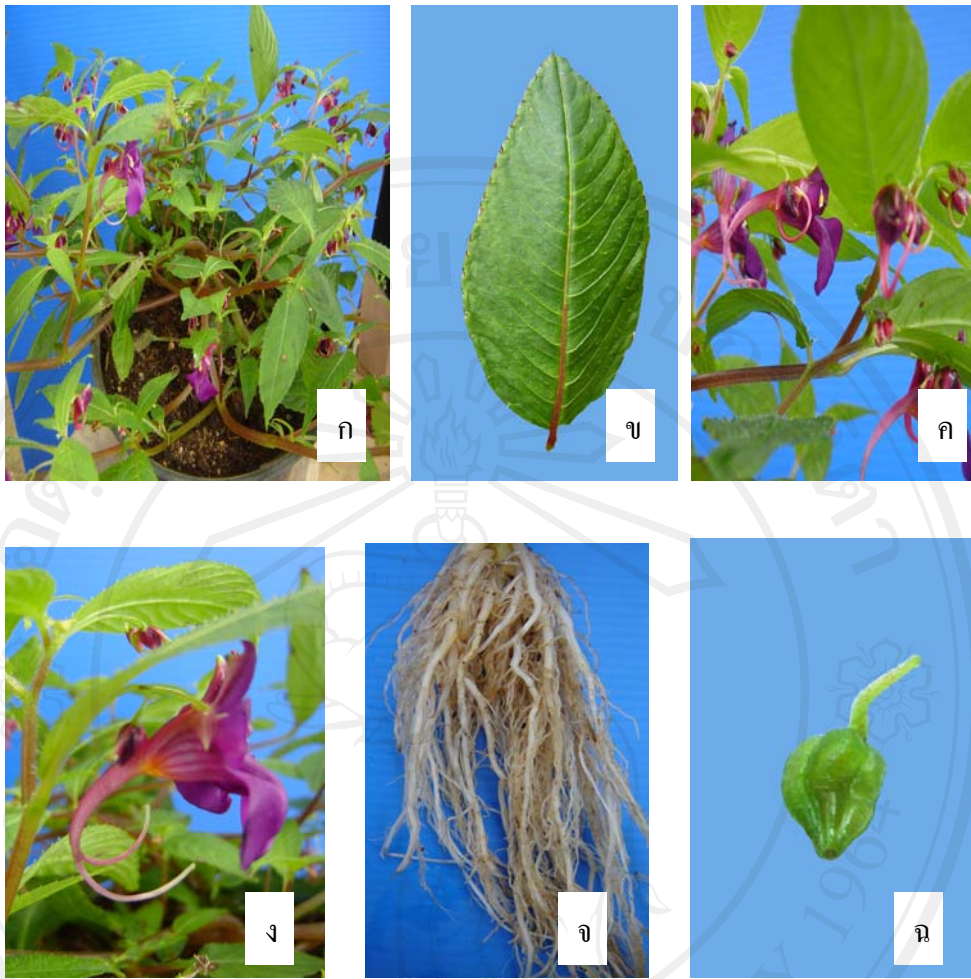
2.1.5.4 ช่อดอก เป็นแบบ ช่อกระจุก จุดกำเนิดดอกอยู่ตรงบริเวณซอกใบ
ทุกใบ ก้านช่อดอกย่อยสีเขียวอ่อน

2.1.5.5 ดอก สีม่วง รูปทรงดอกเป็นถุงหรือรูปปากเปิด ออกดอกตรงซอก
ใบเป็นกลุ่มช่อ 3 ดอก / ช่อ ทยอยบาน การจัดเรียงกลีบดอก แบ่งวงกลีบออกเป็น วงกลีบรองดอก
ข้าง 2 กลีบ รูปหยดน้ำสีม่วงอมแดง กลีบรองดอกล่าง 1 กลีบ ปากบานรูปถ้วยโคนสอบปลายเรียว
แหลมเป็นเดือยโค้งงอคล้ายรูปเรือ และวงกลีบดอกบน หลังกลีบเป็นปุ่มแหลม 1 กลีบ กลีบดอกข้าง
มี 2 กลีบแต่ละกลีบแยกเป็น 2 พูและเชื่อมติดกันเป็น 1 กลีบ ใบประดับสีเขียวอ่อน รูปไข่รี 1 ใบ
ดอกสมมาตรด้านข้าง เกสรเพศผู้มี 5 อัน หุ้มเกสรเพศเมียไว้และก้านชูอับเรณูสั้น

2.1.5.6 ผล รูปกระสวย สีเขียวอ่อน ดังแสดงในภาพที่ 13

ภาพที่ 12 บริเวณที่สำรวจพบเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP2

ภาพที่ 13 ลักษณะทางสัณฐานของเทียนหมายเลข IN-SP3

ก = ลักษณะทรงต้น

ข = รูปใบ

ค = ช่อดอก

ง = ขนาดและรูปดอก

จ = ราก

ฉ = ขนาดและรูปผล

2.1.6 หมายเลข CD-HL1 เป็นไม้เถาเลื้อย ที่ขยายพันธุ์โดยเมล็ด พบบริเวณเชิงเขาหินปูนบ้านห้วยลึก ดอยเขียงดาว ระดับความสูงจากน้ำทะเล 600 เมตร (ภาพที่ 14)

2.1.6.1 ราก เป็นรากฝอยละเอียด สีขาว

2.1.6.2 ลำต้น เป็นไม้พุ่มเตี้ย ผิวเกลี้ยงแดงอมม่วง พบข้อใบแต่ละช่วงบวมพอง

2.1.6.3 ใบ ลักษณะใบเดี่ยว การเรียงตัวแบบ สลับ ด้านข้างของลำต้นรูปร่างแผ่นใบมี รูปคล้ายไข่ (oval) ปลายใบเรียว โคนใบสอบเรียว และมีต่อมสีม่วงคล้ายกับหูใบที่แปรรูปเป็นตุ่มเล็กๆแทรกระหว่างก้านใบ ขอบใบหยักมน เนื้อใบ คล้ายแผ่นหนัง ผิวใบค่อนข้างเกลี้ยง

2.1.6.4 ช่อดอก เป็นกระจุก ออกดอกเป็นกลุ่มๆละ 2-3 ดอก จุดกำเนิดดอกอยู่ตรงบริเวณข้อใบหรือซอกใบ และบริเวณปลายยอด ก้านช่อดอกย่อยสีม่วงอ่อนปนเขียว

2.1.6.5 ดอก สีม่วงอ่อนแกมแดงขาว ออกดอกตามซอกใบ 2-3 ดอก การจัดเรียงกลีบดอก แบ่งวงกลีบออกเป็น วงกลีบรองดอกข้าง 2 กลีบ สีม่วงอ่อนรูปหยดน้ำ กลีบรองดอกล่าง 1 กลีบ ปากรูปกรวยบานพื้นกลีบสีม่วงเข้ม โคนกลีบโค้งสอบเป็นถุง ปลายเป็นจงอยสีเขียว วงกลีบดอกบน 1 กลีบสีม่วงอ่อน กลีบดอกข้าง 4 กลีบเชื่อมติดกันเป็นวง รวมกันเป็น 1 กลีบ พื้นกลีบภายในหลอดดอกสีแดงเข้มม่วงเป็นลายเส้น ใบประดับสีเขียวอ่อนรูปไข่รี 1 ใบ ดอกสมมาตรด้านข้าง เกสรเพศผู้มี 5 อัน หุ้มเกสรเพศเมียไว้และก้านชูอับเรณูสั้น

2.1.6.6 ผล รูปรี สีเขียวเข้มลีลายเส้นสีขาวชัดเจน ภาพที่ 15

ภาพที่ 14 บริเวณที่สำรวจพบเถียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL1

ภาพที่ 15 ลักษณะทางสัณฐานของเทียนหมายเลข CD-HL1

ก = ลักษณะทรงต้น

ข = รูปใบ

ค = ช่อดอก

ง = ขนาดและรูปดอก

ฉ = ราก

ฉ = ขนาดและรูปผล

2.1.7 หมายเลข CD-HL2 เป็นไม้ที่มีเจริญข้ามปี ขยายพันธุ์โดยเมล็ดและสามารถใช้วิธีการปักชำกิ่งได้ พบบริเวณเชิงเขาหินปูนบ้านห้วยลึก ดอยเชียงดาว ระดับความสูงจากน้ำทะเล 600 เมตร (ภาพที่ 16)

2.1.7.1 ราก เป็นรากแขนง สีน้ำตาล รากจะเกิดบริเวณตาข้อเหนือดินได้

2.1.7.2 ลำต้น เป็นไม้พุ่ม อวบน้ำ ผิวเป็นร่องขรุขระ สีแดงปนน้ำตาลและแตกกิ่งแขนงจำนวน 2 - 4 กิ่งต่อต้น

2.1.7.3 ใบ ค่อนข้างยาวปนเหลือง ลักษณะการเรียงตัวของใบแบบสลับ บริเวณโคนต้นและบริเวณสู่ปลายยอด (spiral) แผ่นใบเป็นแบบ รูปใบหอกกลับ (lanceolate) ปลายใบแหลม โคนใบรูปลิ่ม ขอบใบหยักมน และตรงรอยหยักพบหนามแหลมขนาดเล็ก เนื้อใบคล้ายเยื่อ (membranaceous) ผิวใบบาง ไม่เรียบ ปรากฏขนสั้นนุ่ม พบทั่วทั้งแผ่นใบ

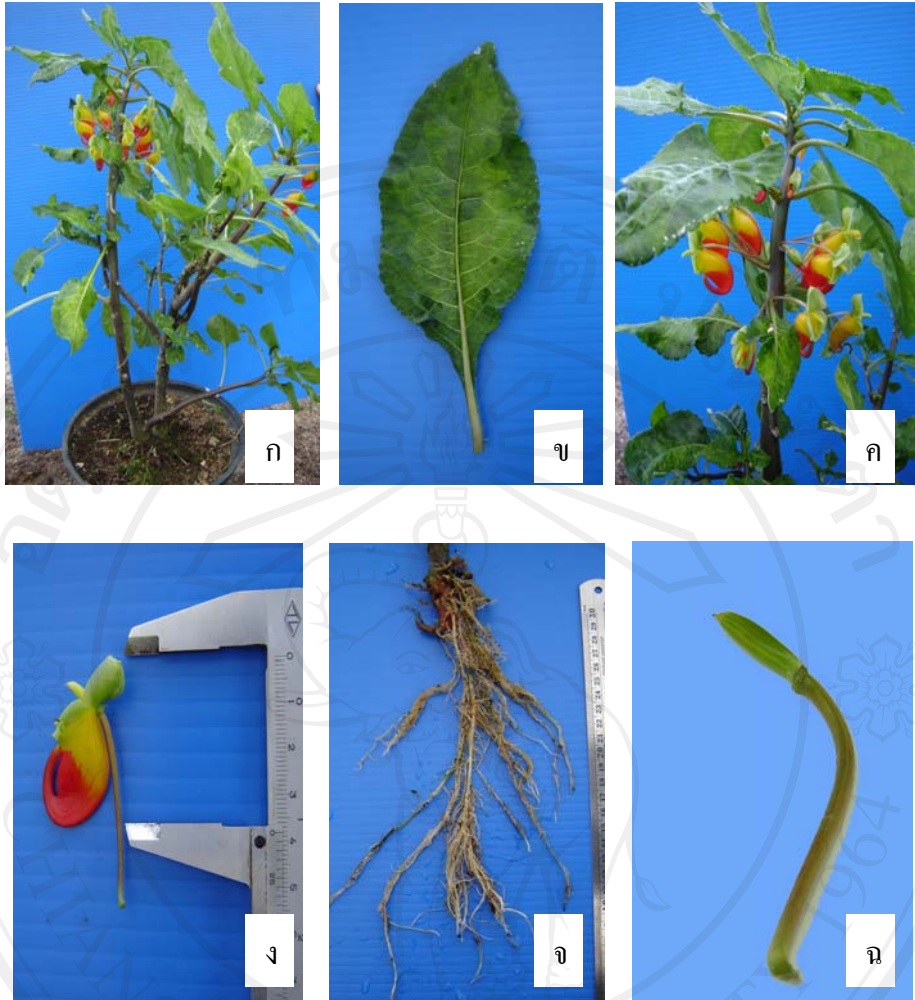
2.1.7.4 ช่อดอก เป็นแบบ ช่อดอกเดี่ยว ออกดอกเป็นกลุ่มๆ ละ 3-4 ดอก จุดกำเนิดดอกอยู่ตรงบริเวณข้อใบหรือซอกใบ และบริเวณปลายยอด ก้านช่อดอกย่อยสีเหลืองปนน้ำตาล

2.1.7.5 ดอก สีเหลืองแดง ดอกรูปดิ่ง ลักษณะคล้ายถุงหรือจอยปากนกแก้ว (parrot plant) ดอกทยอยบาน การจัดเรียงกลีบดอก แบ่งวงกลีบออกเป็น วงกลีบรองดอกข้าง 2 กลีบ สีเขียวรูปรียาวค้ำคล้ายเมล็ดหญ้า กลีบรองดอกล่าง 1 กลีบ ปลายกลีบสีเหลือง โคนกลีบสีแดงปลายโค้งงอพับ แปรรูปคล้ายจอยปากนกแก้ว และวงกลีบดอกบนสีเขียว 1 กลีบ กลีบดอกข้างสีเขียว 2 กลีบ กลีบดอกล่างสีเขียวอมเหลือง 2 กลีบ เชื่อมติดกัน (concentric) เป็นรูปหยดน้ำด้านละ 1 กลีบ ใบประดับสีเขียวอ่อนรูปไข่รี 2 ใบ ดอกสมบูรณ์ด้านข้าง เกสรเพศผู้มี 5 อัน หุ้มเกสรเพศเมียไว้และก้านชูอับเรณูสั้น

2.1.7.6 ผล รูปแถบ สีเขียวอ่อนอมเหลือง ดังแสดงในภาพที่ 17

ภาพที่ 16 บริเวณที่สำรวจพบเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL2

ภาพที่ 17 ลักษณะทางสัณฐานของเทียนหมายเลข CD-HL2

ก = ลักษณะทรงต้น

ข = รูปใบ

ค = ช่อดอก

ง = ขนาดและรูปดอก

ฉ = ราก

ฉ = ขนาดและรูปผล

2.1.8 หมายเลข CD-HL3 เป็นไม้ที่เจริญข้ามปี ที่ขยายพันธุ์โดยเมล็ดพบ บริเวณเชิงเขาหินปูนบ้านห้วยลึก ดอยเชียงดาว ระดับความสูงจากน้ำทะเล 600 เมตร (ภาพที่18)

2.1.8.1 ราก เป็นรากแก้ว สีเหลืองอ่อน

2.1.8.2 ลำต้น เป็นไม้ต้นเดี่ยวลำต้นตั้งตรง (erect) โคนต้นกลมป้อม ขรุขระ สีเขียวอ่อน

2.1.8.3 ใบ ใบเดี่ยวเรียงตัวแบบ บิดเวียน แผ่นใบ รูปคล้ายไข่ ปลายใบเป็นติ่งแหลม (cuspidate) โคนใบสอบเรียว มีต่อมสีแดง 2 ต่อมอยู่ระหว่างก้านใบและยังมี ต่อมสีแดง ขนาดเล็กบริเวณรอยหยักขอบใบ เนื้อใบ คล้ายแผ่นหนัง ผิวใบทั้งสองด้านค่อนข้างเกลี้ยง

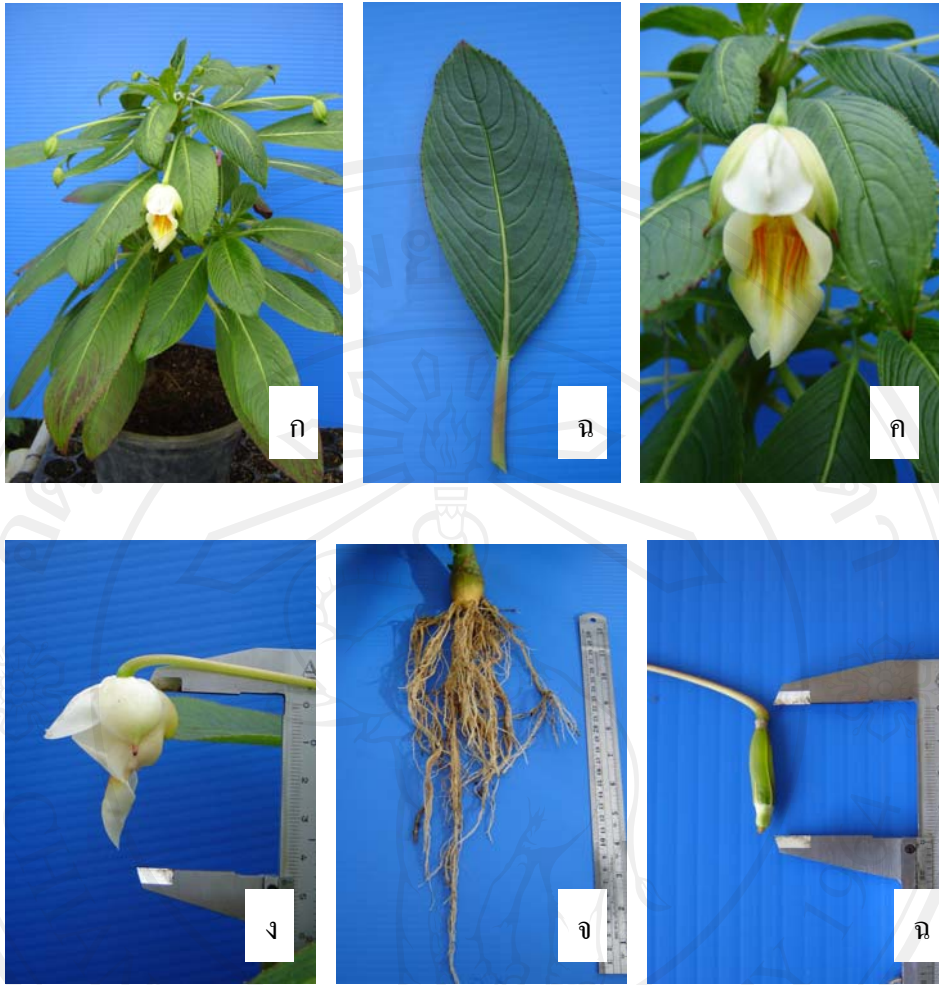
2.1.8.4 ช่อดอก เป็นแบบ ดอกเดี่ยว (solitary) จุดกำเนิดดอกอยู่ตรงบริเวณซอกใบ ก้านช่อดอกสีเขียวอ่อน

2.1.8.5 ดอก สีขาวมีแถบสีส้มแกมเหลืองในหลอดดอก ดอกรูปปากเปิด ออกดอกจากซอกใบเพียง 1 ดอกต่อช่อการจัดเรียงกลีบดอก แบ่งวงกลีบออกเป็น วงกลีบรองดอกข้าง 2 กลีบ สีขาวรูปคล้ายกลีบดอกบัวปลายแหลม กลีบรองดอกล่าง 1 กลีบ โคนกลีบเป็นรูปเกือบสามเหลี่ยมวงน้ำหวานปลายปิดสองอันและวงกลีบดอกบน 1 กลีบสีขาวครีม หลังกลีบมีปุ่มแหลม กลีบดอกข้าง 4 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นวง รวมกันเป็น 1 กลีบ รูปกระทง ปลายยื่นเป็นคลื่น พื้นกลีบสีเหลืองขีดแดงเป็นเส้น ดอกสมมาตรด้านข้าง เกสรเพศผู้มี 5 อันหุ้มเกสรเพศเมียไว้และก้านชูอับเรณูสั้น

2.1.8.6 ผล รูปแถบ สีเขียวอ่อน ดังแสดงในภาพที่ 19

ภาพที่ 18 บริเวณที่สำรวจพบเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL3

ภาพที่ 19 ลักษณะทางสัณฐานของเทียนหมายเลข CD-HL 3

ก = ลักษณะทรงต้น

ข = รูปใบ

ค = ช่อดอก

ง = ขนาดและรูปดอก

จ = ราก

ฉ = ขนาดและรูปผล

2.2 การเจริญเติบโตและการพัฒนา

จากการศึกษาเปรียบเทียบการเจริญเติบโตเทียบพันธุ์ป่าทั้ง 8 หมายเลขในสภาพการปลูกเลี้ยงในโรงเรือนพบว่า พืชทดลองทั้งหมดมีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % ของข้อมูลที่มาจากการเจริญเติบโตและการพัฒนาของคอกดังนี้ ความสูง ขนาดทรงพุ่ม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง จำนวนใบ ความกว้างใบ ความยาวใบ จำนวนดอก ความกว้างดอกอ่อน ความยาวดอกอ่อน ความกว้างดอกบาน ขนาดความยาวดอกบาน ความยาวก้านช่อดอกย่อย ความกว้างของผล และความยาวของผล

2.2.1 ความสูง จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างทางสถิติพบว่า เทียนพันธุ์ป่าที่ได้จากแหล่งน้ำตกลีภิภูมีหมายเลข IN-SP 2. มีความสูงมากที่สุดคือ 79.1 ซม. แตกต่างกับหมายเลขอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญ รองลงมาได้แก่หมายเลข IN-RD2 คือ 64.4 ซม. พันธุ์ที่มีความสูงน้อยที่สุดคือหมายเลข CD-HL1 คือ 21.8 ซม. ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความสูงที่ใกล้เคียงกับ CD-HL2 และ CD-HL3 คือ 24.9 และ 26.9 ซม.ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

2.2.2 ขนาดทรงพุ่ม พบว่าหมายเลข IN-SP2 มีทรงพุ่มที่กว้างที่สุด คือ 79.5 ซม. แตกต่างกับหมายเลขอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่มีการเจริญแบบข้ามปี ลักษณะของลำต้นเป็นแบบเลื้อยและมีการแตกแขนงของกิ่งมาก รองลงมาได้แก่หมายเลข IN-RD2 ซึ่งมีขนาด 54.2 ซม. สำหรับหมายเลข CD-HL2 เป็นชนิดที่มีขนาดทรงพุ่มของลำต้นที่แคบที่สุด คือ 32.8 ซม. (ตารางที่ 2)

2.2.3 ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางลำต้น พบว่า หมายเลข CD-HL3 มีลำต้นใหญ่ที่สุดคือ 3.4 ซม. แตกต่างกับหมายเลขอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่มีการเจริญแบบข้ามปี ลักษณะของลำต้นเป็นแบบลำต้นเดี่ยว บริเวณโคนต้นค่อนข้างกลม รองลงมาได้แก่ หมายเลข IN-SP2 และ CD-HL2 ซึ่งมีขนาด 1.5 ซม.และ 1.2 ซม. ตามลำดับ สำหรับหมายเลขที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางลำต้นเล็กที่สุดคือ CD-HL1 0.4 ซม. และ IN-RD2 คือ 0.5 ซม. (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยความสูง ขนาดทรงพุ่มลำต้น และขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น

หมายเลข	ความสูง (ซม.) *	ขนาดทรงพุ่มลำต้น (ซม) *	ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น (ซม) *
IN-RD1	51.2 c	42.4 b	0.6 ab
IN-RD2	64.4 d	54.2 c	0.5 a
IN-SP1	47.2 c	43.4 bc	0.5 ab
IN-SP2	79.1 e	79.5 d	1.5 d
IN-SP3	37.7 b	48.4 bc	0.8 b
CD-HL1	21.8 a	39.2 ab	0.4 a
CD-HL2	24.9 a	32.8 a	1.5 d
CD-HL3	26.9 a	45.5 bc	3.5 e
LSD _{.05}	5.024	8.85	0.28
CV (%)	6.57	10.53	14.49

* ตัวอักษรที่ต่างกันในแต่ละแถวแสดงถึงความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (P < 0.05)

2.2.4 จำนวนใบ จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างทางสถิติพบว่า เทียนพันธุ์ป่าที่ได้จากแหล่งน้ำตกลีริภูมิซึ่งเป็นเทียนบนพื้นที่สูง หมายเลข IN- SP3 ที่ให้จำนวนใบต่อต้นมากที่สุดคือ 421.2 ใบ รองลงมาได้แก่หมายเลข IN-SP2 คือ 359.2 ใบ แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่แสดงความแตกต่างกันทางสถิติกับหมายเลขที่พบจากพื้นที่ต่ำกว่าซึ่งได้แก่หมายเลข CD-HL1 , CD-HL2 และ CD-HL3 ที่มีจำนวนใบต่อต้นที่ 58 .0 , 67.9 และ 68.8 ใบ ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

2.2.5 ความกว้างใบ พบว่าเทียนพันธุ์ป่าที่ได้จากแหล่งคอยเชียงดาว หมายเลข CD-HL1 มีขนาดความกว้างของใบมากที่สุด คือ 6.8 ซม.รองลงมาคือ หมายเลข CD-HL2 6.6 ซม. แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ขณะที่ หมายเลข IN- SP3 ความกว้างใบที่เล็กที่สุดเพียง 3.3 ซม แต่ไม่แสดงความแตกต่างกับหมายเลข IN-RD1 และ IN-RD2 ที่มีความกว้างใบ 3.6 และ 3.3 ตามลำดับ(ตารางที่ 3)

2.2.6 ความยาวใบ พบว่าเทียนจากพื้นที่ต่ำหมายเลข CD- HL3 ที่มีความยาวใบมากที่สุด คือ 17.50 ซม.แตกต่างจากหมายเลขอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รองลงมาได้แก่หมายเลข IN- SP2 13.1 ซม.และ IN- SP1 12. ซม. ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ขณะที่ CD-HL2 และ IN-SP3 มีความยาวใบเท่า กันคือ 8.1 ซม (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยจำนวนใบ ขนาดความกว้างใบและขนาดความยาวใบ

หมายเลข	จำนวนใบ / ต้น (ใบ) *	ขนาดความกว้างใบ (ซม) *	ขนาดความยาวใบ (ซม) *
IN-RD1	279.3 bc	3.6 a	10.9 bc
IN-RD2	222.5 b	3.3 a	9.9 b
IN-SP1	95.8 a	5.5 bc	12.5 cd
IN-SP2	359.2 cd	5.4 bc	13.1 d
IN-SP3	421.2 d	3.3 a	8.1 a
CD-HL1	58.0 a	6.8 d	11.5 c
CD-HL2	67.9 a	4.9 b	8.1 a
CD-HL3	68.8 a	6.6 cd	17.5 e
LSD _{.05}	81.00	1.25	1.356
CV (%)	23.85	14.86	6.87

* อักษรที่ต่างกันในแนวตั้งแสดงความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ($P < 0.05$)

2.2.7 จำนวนดอก จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างทางสถิติพบว่า จำนวนดอกต่อต้นของเทียนที่พบบนที่สูง ทั้ง 5 ชนิดที่สำรวจจากแหล่งคอยอินทนนท์ ให้จำนวนดอกต่อต้นมากกว่าต้นของเทียนที่พบบนพื้นที่ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ โดยหมายเลข IN-RD1 มีจำนวนดอกต่อต้นมากที่สุด 257.3 ดอก รองลงมาได้แก่หมายเลข IN-RD2 216.8 ดอก ขณะที่เทียนป่าของคอยเชียงดาวคือ CD-HL3 ที่มีจำนวนดอกต่อต้นน้อยที่สุดคือ 5.9 ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติกับหมายเลข CD-HL2 และ CD-HL1 ที่มีจำนวนดอกต่อต้นเฉลี่ย 20.6 และ 41.1 ดอกตามลำดับ (ตารางที่ 4)

2.2.8 ความกว้างดอกอ่อน พบว่าระยะที่มีการพัฒนาดอกอ่อนจากชอกใบของ CD-HL2 ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือ 1 ซม. แตกต่างจากทุกหมายเลขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รองลงมาคือ หมายเลข IN-SP2 0.39 ซม. ซึ่งไม่แสดงความแตกต่างกันทางสถิติกับ IN-SP3 และ CD-HL1 ที่มีขนาดของดอกอ่อน 0.76 และ 0.7 ซม. ตามลำดับ ขณะที่ IN-RD1 มีขนาดของดอกอ่อนเล็กที่สุด 0.15 ซม. (ตารางที่ 4)

2.2.9 ความยาวดอกอ่อน พบว่าความยาวดอกอ่อนของเทียน หมายเลข CD-HL3 มีขนาดใหญ่ที่สุดคือ 1.9 ซม. แตกต่างจากทุกหมายเลขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รองลงมาได้แก่ IN-SP2 มีความยาวของดอก 1 ซม. ขณะที่ IN-RD1 มีขนาดความยาวดอกอ่อนน้อยกว่าทุกหมายเลขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ 0.4 ซม. (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยจำนวนดอกต่อต้น ความกว้างดอกอ่อน และความยาวดอกอ่อน

หมายเลข	จำนวนดอกต่อต้น (ดอก) *	ความกว้างดอกอ่อน (ซม.) *	ความยาวดอกอ่อน (ซม.) *
IN-RD1	257.33 c	.15 a	0.40 a
IN-RD2	216.79 c	.39 b	0.84 bc
IN-SP1	55.06 a	.40 b	0.75 b
IN-SP2	108.78 b	.83 d	1.00 d
IN-SP3	106.56 b	.76 d	0.76 b
CD-HL1	41.13 a	.70 cd	0.86 bc
CD-HL2	20.60 a	.60 c	0.90 bc
CD-HL3	5.90 a	1.00 e.	1.85 e
LSD _{.05}	47.57	0.14	0.21
CV (%)	27.07	6.87	13.01

* อักษรที่ต่างกันในแนวตั้งแสดงความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ($P < 0.05$)

2.2.10 ความกว้างดอกบาน จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างทางสถิติพบว่า IN-SP1 มีขนาดความกว้างของดอกบานใหญ่ที่สุด คือ 3.1 ซม.แตกต่างจากทุกหมายเลขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่หมายเลข IN-SP2 ไม่แสดงความแตกต่างทางสถิติกับ หมายเลข CD-HL1 และหมายเลข CD-HL 3 โดยมีขนาดดอก 2.4 , 2.6 และ 2.9 ตามลำดับ ขณะที่หมายเลข IN-RD1 มีความกว้างของดอกบานเล็กที่สุด คือ 0.6 ซม. (ตารางที่ 5)

2.2.11 ความยาวดอกบาน พบว่า หมายเลข IN-SP2 มีขนาดยาวที่สุด คือ 4.9 ซม.แตกต่างจากทุกหมายเลขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รองลงมาคือหมายเลข CD-HL1 และ หมายเลข CD-HL3มีความยาวดอก 4.1 ซม.และ 3.9 ซม. ตามลำดับขณะที่ IN-RD1 มีความยาวน้อยที่สุด 2.7 ซม. (ตารางที่ 5)

2.2.12 ความยาวก้านช่อดอกย่อย พบว่าคือ หมายเลข CD-HL มีความยาวของก้านช่อดอกย่อยมากที่สุด คือ 12.0 ซม.แตกต่างจากทุกหมายเลขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รองลงมาคือ หมายเลขIN-RD2 และIN-SP1 ที่มีความยาวของก้านช่อดอกย่อยคือ 7.5 และ 7.2 ซม ตามลำดับขณะที่ หมายเลข CD-HL1 มีขนาดก้านช่อดอกสั้นที่สุดคือ 2.5 ซม. (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยความกว้างดอกบาน ความยาวดอกบาน และความยาวก้านช่อดอกย่อย

หมายเลข	ความกว้างดอกบาน (ซม.) *	ความยาวดอกบาน (ซม.) *	ความยาวก้านช่อดอกย่อย (ซม.) *
IN-RD1	0.6 a	2.7 a	2.90 ab
IN-RD2	1.0 a	2.75 a	7.45 c
IN-SP1	3.1 e	3.30 b	7.15 c
IN-SP2	2.4 c	4.90 d	2.98 b
IN-SP3	1.9 b	3.16 ab	2.56 a
CD-HL1	2.6 cd	4.12 c	2.48 a
CD-HL2	0.8 a	3.10 ab	2.83 ab
CD-HL3	2.98 cd	3.98 c	12.03 d
LSD _{.05}	0.36	0.45	1.15
CV (%)	10.92	7.33	12.80

* อักษรที่ต่างกันในแนวตั้งแสดงความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ($P < 0.05$)

2.2.13 ความกว้างของผล จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างทางสถิติพบว่า ผลที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือ หมายเลขIN-SP1ที่มีส่วนที่กว้างที่สุดของผลถึง 0.7 ซม. แต่ไม่แตกต่างกับหมายเลข IN-SP2 ที่มีขนาด 0.7 ซม. เนื่องจากเป็นหมายเลขเดียวที่มีผลรูปกระสวย ส่วนหมายเลขอื่นมีผลเป็นรูปแถบ หรือรูปรี โดยหมายเลข CD-HL2 จะให้ผลที่มีขนาดเล็กที่สุดคือ 0.1 ซม. เล็กกว่าทุกหมายเลขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ(ตารางที่ 6)

2.2.14 ความยาวของผล พบว่าหมายเลข IN-RD2 มีผลยาวที่สุดคือ 3.9 ซม. แตกต่างจากทุกหมายเลขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รองลงมาคือหมายเลข CD-HL3 และ IN-RD1 ซึ่งผลมีความยาว 3.4 และ 3.3 ซม. ตามลำดับ ส่วนหมายเลข CD-HL2 มีขนาดความยาวผลน้อยที่สุดคือ 0.8 ซม. (ตารางที่ 6)

2.2.15 ช่วงเวลาในการออกดอก จากการศึกษาการเจริญเติบโตและการออกดอกตลอดชีพจักรของ เทียนพันธุ์ป่าทั้ง 8 หมายเลขในระยะ 1 ปี พบว่าช่วงเวลาในการออกดอกมีความแตกต่างกัน โดยในบางหมายเลขสามารถออกดอกได้ตลอดทั้งปีเช่นหมายเลข IN-SP1 ขณะที่ส่วนใหญ่ออกดอกเป็นช่วงสั้นๆในฤดูฝน ตั้งแต่เดือน พ.ค.-พ.ย และมี 1 หมายเลขที่บานดอกในช่วงฤดูหนาวคือ หมายเลข IN-SP2 (ตารางที่ 6)

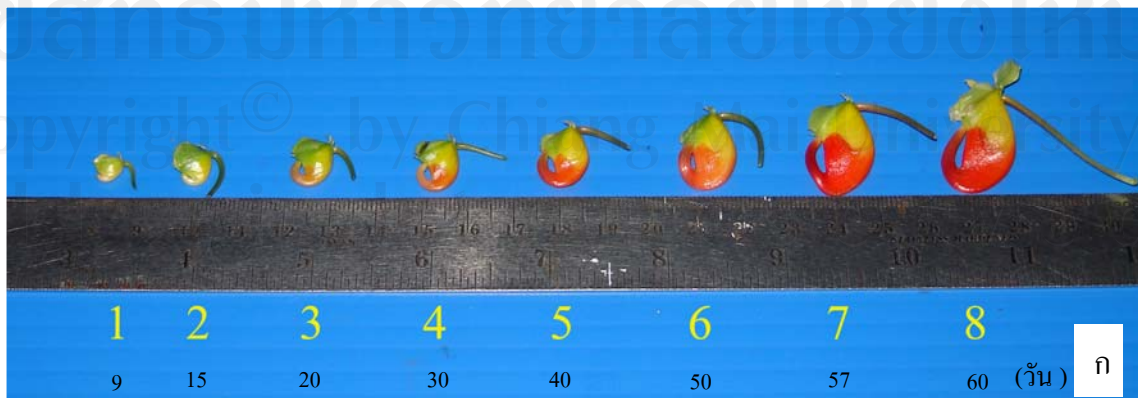
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยขนาดความกว้างผล ขนาดความยาวผล และช่วงระยะเวลาในการออกดอก

หมายเลข	ขนาดความกว้างผล (ซม) *	ขนาดความยาวผล (ซม) *	ช่วงระยะเวลา ในการออกดอก
IN-RD1	.25 b	3.32 d	ก.ย- พ.ย
IN-RD2	.36 c	3.96 e	ก.ย- พ.ย
IN-SP1	.72 d	2.47 c	ตลอดปี
IN-SP2	.66 d	1.73 b	พ.ย – ก.พ
IN-SP3	.33 bc	.86 a	มี.ค- ต.ค
CD-HL1	.27 bc	2.29 c	ส.ค- ต.ค
CD-HL2	.10 a	.77 a	ก.ค- ต.ค
CD-HL3	.67 d	3.35 d	พ.ค –ก.ค
LSD _{.05}	0.10	0.25	
CV (%)	12.98	6.28	

* อักษรที่ต่างกันในแนวตั้งแสดงความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (P < 0.05)

2.3 ระยะเวลาในการพัฒนาดอก อายุการบานดอกและความสามารถในการถ่ายละอองเกสรตามธรรมชาติ

พบว่า เทียนพันธุ์ป่าทั้ง 8 หมายเลข มีความแตกต่างกันในด้านระยะเวลาการพัฒนาดอก เริ่มจากการเพาะเมล็ด 3 - 4 สัปดาห์ ข้ายปลูกและอนุบาล ประมาณ 5 สัปดาห์ได้แบ่งการพัฒนาดอกออกเป็น 6-9 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ระยะชักนำให้เกิดดอก ระยะที่ 2 ระยะเริ่มกำเนิดดอก ระยะที่ 3 ระยะสร้างอวัยวะของดอก ระยะที่ 4 ระยะการเจริญเติบโตของดอก ระยะที่ 5 ระยะดอกบาน ระยะที่ 6 ระยะถือฝัก (ภาพที่ 20) และระยะการเก็บเกี่ยวเมล็ดเป็นช่วงสุดท้าย สรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 20 ระยะการพัฒนาดอกของเทียนพันธุ์ป่าก) หมายเลข CD-HL2 และ ข) หมายเลข IN-SP2

2.3.1 ระยะที่ 1 ระยะชักนำให้เกิดดอก (floral induction) หรือระยะ Pr ซึ่งเป็นระยะที่สามารถมองเห็นจุดกำเนิดดอกแรก พบว่า เทียนพันธุ์ป่าก)ที่ใช้เวลาในการพัฒนาดอกยาวนานที่สุดได้แก่ หมายเลข IN-SP2 เนื่องจากเป็นเทียนที่พบในที่มือากาศเย็น และเป็นชนิดเดียวที่บานดอกในช่วงฤดูหนาว โดยมีอายุการพัฒนาดอกที่ 165.3 วัน รองลงมาคือ หมายเลข CD-HL1 163.8 วัน สำหรับหมายเลขที่ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาดอกสั้นที่สุด ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีถิ่นอาศัยในเขตร้อนได้แก่พันธุ์ หมายเลข CD-HL3 คือ 69.0 วัน (ตารางที่ 7)

2.3.2 ระยะที่ 2 ระยะเริ่มกำเนิดดอก (floral initiation) หรือระยะ Br เป็นช่วงการสร้างกลีบรองดอก พบว่า หมายเลขที่ใช้เวลาในการพัฒนานานที่สุดยังคงเป็น IN-SP2 คือ 185.3 วัน และหมายเลขที่ใช้เวลาในการพัฒนาดอกในระยะที่สองที่สั้นที่สุดได้แก่พันธุ์ หมายเลข CD-HL2 คือ 79.7 วัน (ตารางที่ 7)

2.3.3 ระยะที่ 3 ระยะที่สร้างอวัยวะของดอก (Floral organogenesis) พบว่า หมายเลขที่ใช้เวลาในการพัฒนานานที่สุดยังคงเป็นหมายเลข IN-SP2 คือ 201.2 วัน และหมายเลขที่ใช้เวลาในการพัฒนาดอกในระยะที่สองที่สั้นที่สุดพบ 2 หมายเลขได้แก่ หมายเลข CD- IN-SP23 และ CD-HL2 คือ 95.9 วัน (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ของจำนวนวันที่ใช้ในการพัฒนาดอกในระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ของ เทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข

หมายเลข	จำนวนวันที่ปลูกถึงเกิดดอกระยะที่ 1. (วัน)	การพัฒนาดอกระยะที่ 2 (วัน)	การพัฒนาดอก ระยะที่ 3(วัน)
IN-RD1	96.9 ± 6.44	112.1 ± 6.50	119.3 ± 6.72
IN-RD2	85.7 ± 11.24	115.1 ± 9.81	126.7 ± 9.97
IN-SP1	70.5 ± 8.3	87.5 ± 12.2	98.5 ± 14.91
IN-SP2	165.2 ± 7.2	185.3 ± 9.3	201.2 ± 8.34
IN-SP3	70.4 ± 19.2	87.9 ± 20.7	95.9 ± 17.58
CD-HL1	163.8 ± 19.23	173.1 ± 21.07	180.2 ± 27.09
CD-HL2	69.0 ± 4.4	79.7 ± 8.1	95.9 ± 9.423
CD-HL3	135.7 ± 15.31	150.6 ± 14.18	166.8 ± 13.43

2.3.4 ระยะที่ 4 ระยะการเจริญเติบโตของดอก (Floral maturation and growth) เป็นระยะที่มีการขยายขนาดและมีการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาเพื่อการเจริญเต็มที่ของอวัยวะแต่ละส่วน หมายเลขที่ใช้เวลาในการพัฒนามากที่สุดยังคงเป็นหมายเลข IN-SP2 คือ 216.3 วัน และหมายเลขที่ใช้เวลาในการพัฒนาและบานดอกน้อยที่สุดได้แก่ หมายเลข IN-SP1 คือ 102.2 วัน (ตารางที่ 8)

2.3.5 ระยะที่ 5 ระยะดอกบาน (Anthesis) เมื่อดอกเจริญเต็มที่แล้วและจะเริ่มเข้าสู่ระยะพร้อมผสมเกสรของดอกเพศผู้และเพศเมีย พบว่าหมายเลขที่มีช่วงระยะเวลาในการบานดอกบนต้นนานที่สุดได้แก่ หมายเลข CD-HL3 โดยมีอายุการบานถึง 13.7 วันและหมายเลขที่ดอกมีอายุการบานสั้นที่สุดได้แก่หมายเลข IN-SP3 คือ 4.5 วัน (ตารางที่ 8)

2.3.6 ในระยะที่ 6 ระยะถือฝัก (Fruit set) พบว่ามี 7 หมายเลขที่เริ่มมีการผสมตัวเองอย่างสมบูรณ์และผลไม่หลุดร่วงในระยะ 1-2 สัปดาห์แรก สำหรับหมายเลขที่ไม่สามารถเจริญเป็นฝักอ่อนมี จำนวน 1 หมายเลข ได้แก่หมายเลข CD-HL2 โดยพบว่าหลังจากกลีบดอกเริ่มเหี่ยว ก้านช่อดอกย่อยก็จะหลุดร่วงจากต้นหรือชอกใบ (ตารางที่ 8)

2.3.7 ระยะที่ 7 ระยะฝักแก่ (Mature seed) พบว่า หมายเลขที่ใช้จำนวนวันในการพัฒนาเป็นฝักแก่ที่นานสุดได้แก่หมายเลข IN-SP2 คือ 253.3 วัน รองลงมาคือหมายเลข CD-HL1 โดยมีอายุการถือฝักแก่ที่ยาวนานถึง 222.4 วันและหมายเลขที่ใช้เวลาในการถือฝักแก่น้อยที่สุดได้แก่ หมายเลข IN-SP3 คือ 121.7 วัน สำหรับในระยะฝักแก่นี้พบว่ามี 3 หมายเลขที่ผลอ่อนหลุดร่วงไม่

สามารถพัฒนาเป็นเมล็ดได้สำเร็จได้แก่ หมายเลข IN-RD1 CD-HL2 และ IN-RD2 โดยที่ หมายเลข CD-HL2 ผลอ่อนจะหลุดร่วงในระยะเริ่มถือฝักระยะที่ 6 (ตารางที่ 8)

2.3.8 ในระยะที่ 8 ระยะเก็บเกี่ยวเมล็ด (Harvesting seed) พบว่า มีเพียง 4 หมายเลข ที่ดอกสามารถพัฒนาเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์ได้ โดยหมายเลขที่ใช้จำนวนวันในการถือฝักนานที่สุด 261.1 วันคือ หมายเลข IN- SP2 รองลงมาคือ CD-HL1 229.7 วัน และหมายเลข IN-SP3 โดยมีอายุการปลูกที่ 132.1 วัน สำหรับหมายเลขที่สามารถเก็บเกี่ยวสั้นที่สุดได้แก่หมายเลข IN-SP1 คือ 129.2 วัน(ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยของจำนวนวันที่ใช้ในการพัฒนาดอกในระยะที่ 4 ระยะที่ 5 ระยะที่ 6 ระยะที่ 7 และ 8 ของเทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข

หมายเลข	ปลูกถึงดอกบาน ระยะที่ 4 (วัน)	อายุการบาน ดอกบนต้น (วัน)	ระยะถือฝัก (วัน)	ปลูก-ฝักแก่ (วัน)	ปลูก-เก็บ เกี่ยวเมล็ด (วัน)
IN-RD1	123.9 ± 6.70	4.6 ± .99	123.9 ± 6.7	0	0
IN-RD2	135.3 ± 10.11	5.6 ± .56	141.2 ± 9.9	0	0
IN-SP1	102.2 ± 18.73	11.1 ± 2.77	109.2 ± 13.3	122.5 ± 11.1	129.2 ± 12.1
IN-SP2	216.3 ± 9.32	6.7 ± .86	225.4 ± 10.3	253.3 ± 9.36	261.1 ± 8.9
IN-SP3	102.8 ± 18.47	4.53 ± .97	116.0 ± 21.3	121.7 ± 24.6	132.1 ± 25.8
CD-HL1	192.2 ± 22.24	7.6 ± 1.38	200.0 ± 22.6	222.4 ± 26.9	229.7 ± 26.0
CD-HL2	120.6 ± 9.35	6.6 ± .85	00	0	0
CD-HL3	184.0 ± 13.98	13.7 ± 2.23	195.7 ± 17.3	0	0

ผลการทดลองที่ 3 การศึกษาลักษณะทางกายวิภาค

ศึกษาจากโครงสร้างของพืชทั้งต้นได้แก่ ราก ลำต้น ใบ ดอก และผลของเทียน โดยการตัดเนื้อเยื่อตามยาวและตามขวาง ในระยะแรกเจริญ และพบว่าโครงสร้างเนื้อเยื่อพื้นฐานของเทียนพันธุ์ป่าทั้ง 8 หมายเลขโดยทั่วไปมีลักษณะคล้ายกัน ดังนี้ (ภาพที่ 22 - 66)

3.1 ราก

จากการศึกษาส่วนรากในระยะแรกเจริญ พบว่าประกอบด้วยเนื้อเยื่อชนิดต่างๆ ได้แก่ epidermis , cortex , endodermis และกลุ่มเนื้อเยื่อลำเลียง (xylem และ Phloem)

3.1.1 หมวกราก (root cap) ที่บริเวณปลายสุดของรากเทียนพันธุ์ป่า ที่มีความ

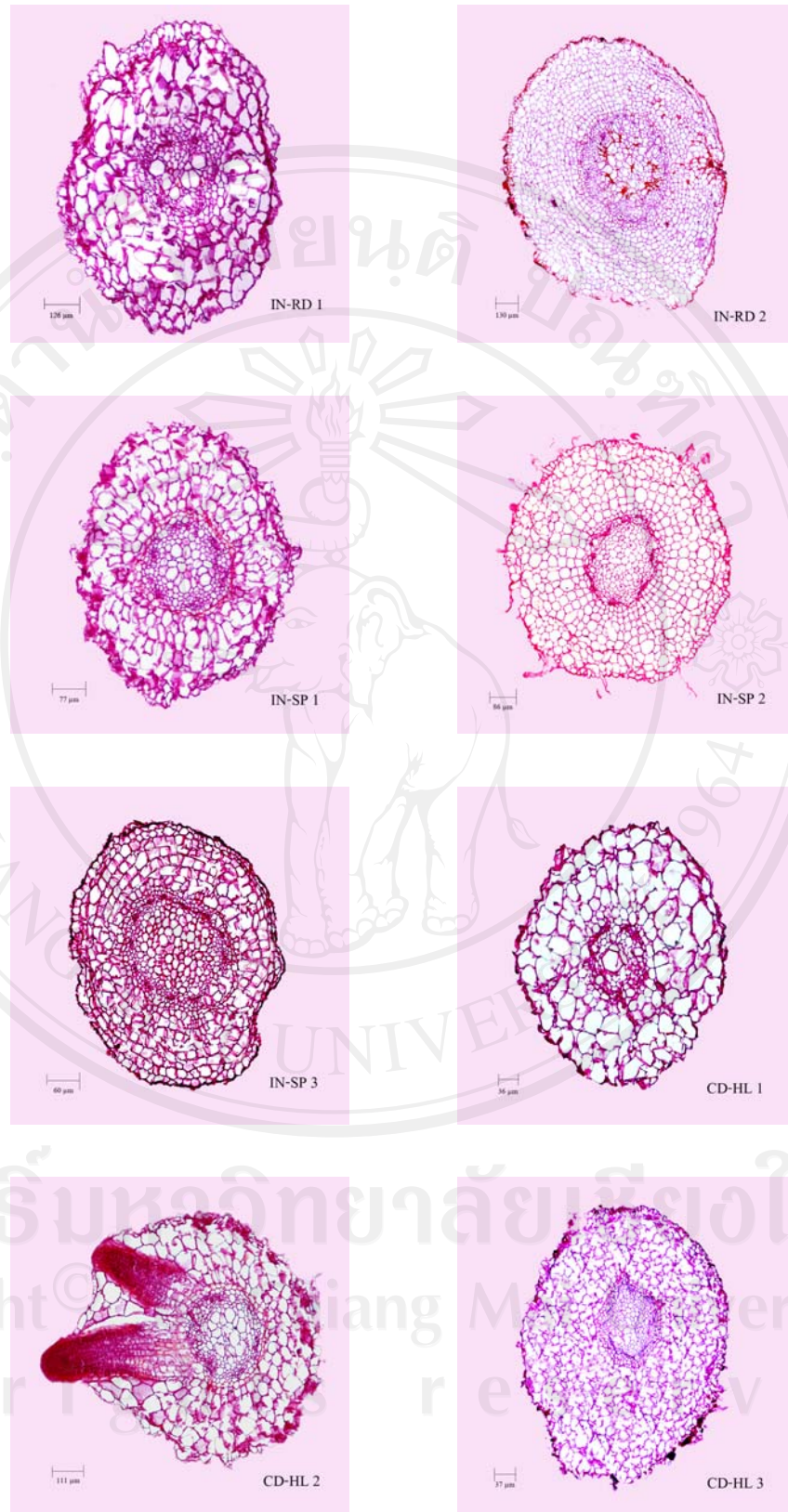
คล้ายคลึงกันทั้ง 8 หมายเลขในหมายเลข IN-RD1 , IN-RD2, IN –SP1, IN –SP2 , IN –SP3, CD-HL1 CD-HL2 และ CD-HL3 (ภาพที่ 22 - 29) จากภาพตัดตามยาวพบนิวเคลียสจำนวนมากอย่างชัดเจนใน หมายเลข IN-RD1, IN-RD2 ,IN-SP1,IN –SP2 ,CD-HL2 และ CD-HL (ภาพที่ 22 , 23 , 24 , 25 , 26 ,27 และ 28)

3.1.2 เนื้อเยื่อชั้นผิว (epidermis) ในเนื้อเยื่อที่อยู่ภายในมีลักษณะรูปร่างเป็น ลีเหลี่ยมผืนผ้า เซลล์ติดสีเข้ม ไม่มีช่องว่างระหว่างเซลล์ และพบเนื้อเยื่อชั้นผิวที่ผนังเซลล์ค่อนข้างหนา ในหมายเลข IN-RD2 และ IN –SP1 CD-HL2 และ CD-HL3 (ภาพที่ 23 , 24 , 28 และ 29) และพบส่วนของขน (root hair) ในหมายเลข IN –SP2 เกาะติดตามผนังเซลล์โดยรอบ (ภาพที่ 25)

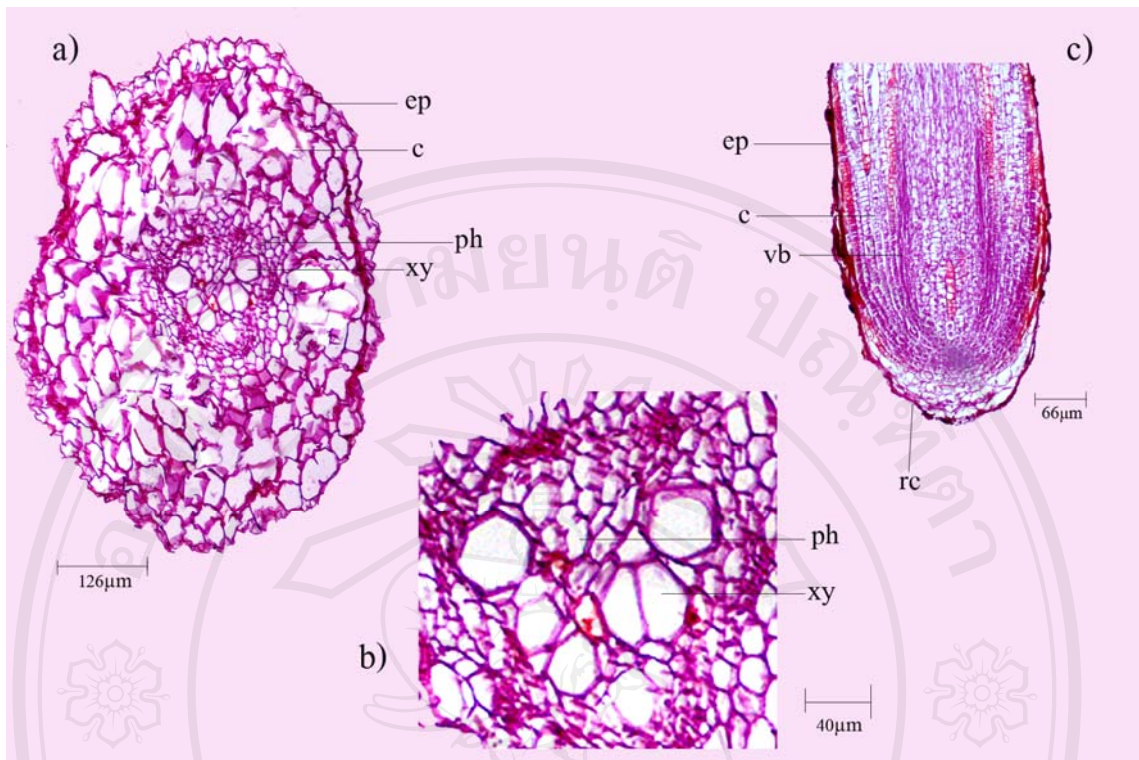
3.1.3 คอร์เท็กซ์ (cortex) เป็นเนื้อเยื่อชั้นที่อยู่ถัดเข้ามาประกอบด้วย พารานไคมา เซลล์ รูปร่างเซลล์มีทั้งแบบหลายเหลี่ยม ค่อนข้างกลมโดยมีขนาดต่างกัน ที่อยู่ระหว่างเนื้อเยื่อผิว ชั้นนอกสุดกับเนื้อเยื่อลำเลียงจากภาพตัดตามยาวพบว่า หมายเลข IN-RD2 และ IN –SP1 , IN –SP2 IN –SP3, CD-HL2 และ CD-HL3 การต่อเชื่อมของผนังเซลล์แต่ละเซลล์เป็นรูปคล้ายลีเหลี่ยมผืนผ้า ที่ เรียงตัวอย่างเป็นระเบียบ และเมื่อตัดตามขวางพบความแตกต่างของ ลักษณะผนังเซลล์ที่ บางหมายเลขมีผนังที่ค่อนข้างบางและ มีช่องว่างภายในเซลล์ค่อนข้างใหญ่ และเกาะกันแบบหลวม ๆได้แก่ IN-RD1, IN –SP1 , CD-HL1 และ CD-HL2 เมื่อเปรียบเทียบกับ IN-RD2 , IN –SP2 IN –SP3 ที่ผนังเซลล์ค่อนข้างหนา และเซลล์มีขนาดเล็กจัดเรียงเป็นชั้นอย่างเป็นระเบียบ

3.1.4 เอ็นโดเดอร์มิส (endodermis) จากภาพตัดตามขวางพบว่าเป็นเนื้อเยื่อที่อยู่ รอบท่อลำเลียงเพียงชั้นเดียวที่เรียงตัวถัดจากชั้นคอร์เท็กซ์และพบอย่างชัดเจนในหมายเลข IN-RD2 , IN –SP2 , IN –SP23, CD-HL1 , CD-HL2 และ CD-HL3

3.1.5 กลุ่มเนื้อเยื่อลำเลียง (vascular bundle) ประกอบด้วยเนื้อเยื่อส่วนของท่อน้ำ (xylem) และท่ออาหาร(Phloem)และเนื้อเยื่อที่ไม่ใช่เนื้อเยื่อลำเลียงหรือ pericycle โดยเนื้อเยื่อกลุ่มนี้ จะอยู่ติดกับเนื้อเยื่อลำเลียงสำหรับพืชในกลุ่มเทียนพบเพียง 1 ชั้น โดยพบอย่างชัดเจนใน 5 หมายเลข ได้แก่ IN-RD2 , IN –SP2 , CD-HL1 , CD-HL2 และ CD-HL3 และส่วนของเนื้อเยื่อ พีท (pith)ที่อยู่ บริเวณตรงกลางรากพบในหมายเลข IN-RD2 ,CD-HL2 และ CD-HL3 สำหรับระบบของท่อลำเลียง พบ 2 แบบคือ Radial หรือ alternate bundle เป็นแบบ ที่กลุ่มของ Phloem สลับกับกลุ่ม xylem พบ กระจายเป็นวงโดยรอบเซลล์ พบในหมายเลข IN-RD2 ,IN –SP2 , IN –SP23 ,CD-HL2 และ CD-HL3 แบบที่ 2 bicollateral bundle เป็นแบบที่กลุ่มท่อลำเลียง Phloem กับ xylem อยู่ในแนวรัศมี เดียวกันคือ Phloem อยู่ด้านนอก xylemอยู่ด้านใน พบในหมายเลข IN-RD1 , IN –SP1 IN –SP3 และ CD-HL1 (ภาพที่ 21)

ภาพที่ 21 ภาพตัดตามขวางเปรียบเทียบลักษณะรากของเทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข

ภาพที่ 22 รากของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-RD1

a) ภาพรากตัดตามขวาง   b) ภาพขยายเซลล์ที่อลำเฉียง   c) ภาพรากตัดตามยาว

c = cortex

pi = pith

en = endodermis

rc = root cap

ep = epidermis

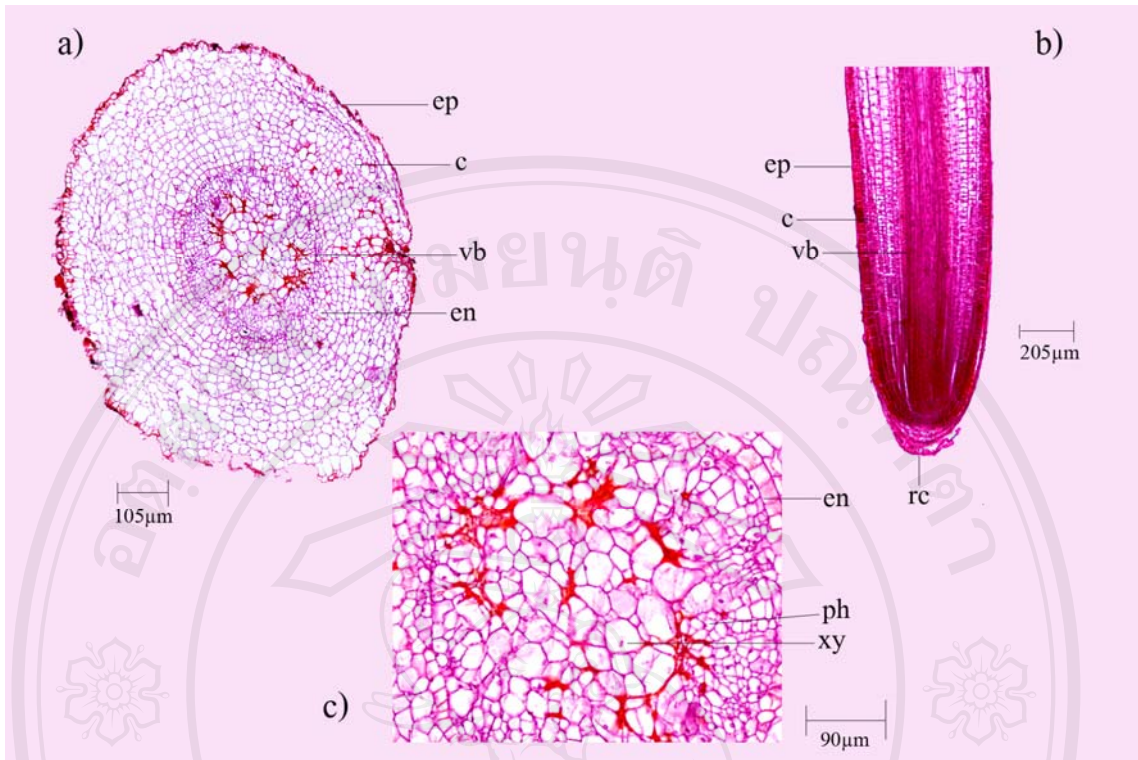
vb = vascular bundle

ph = phloem

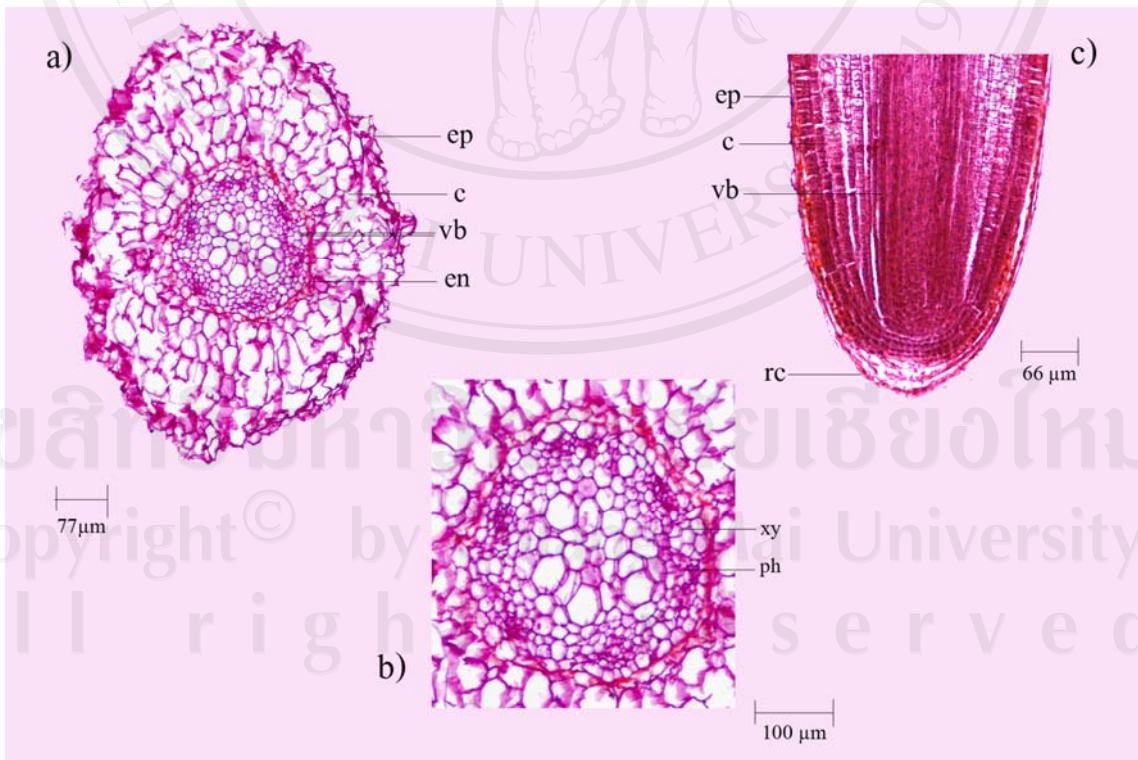
xy = xylem

per = pericycle

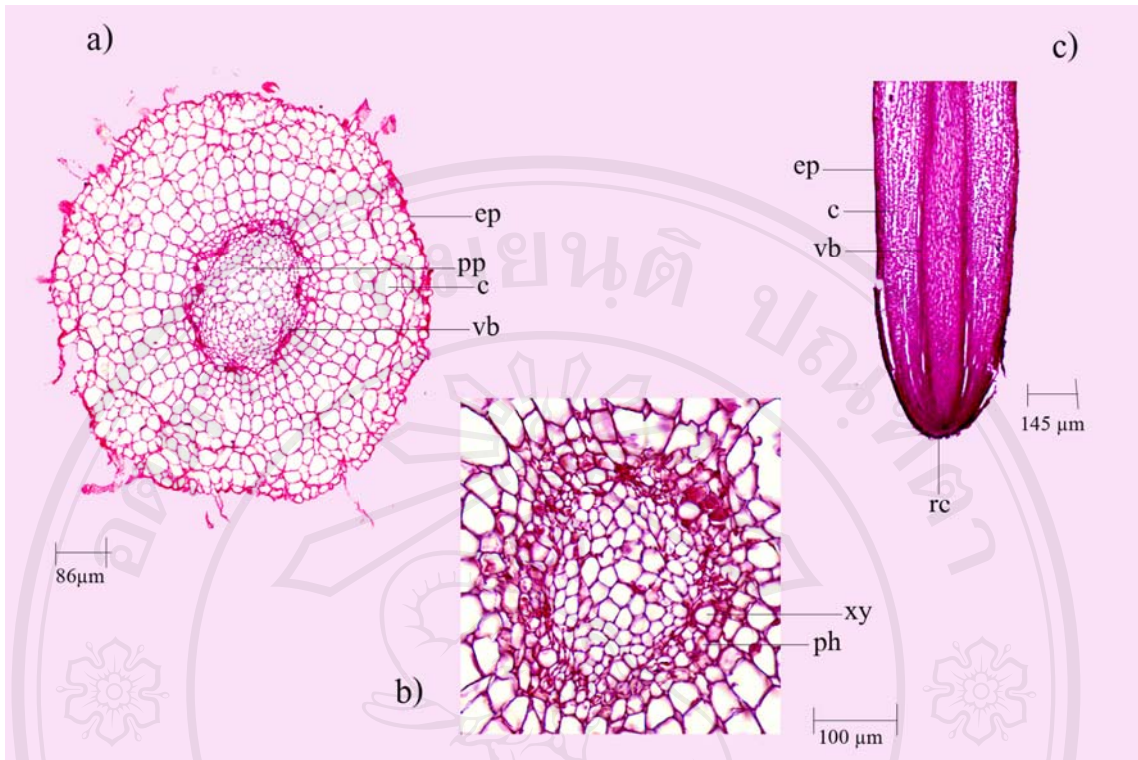
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

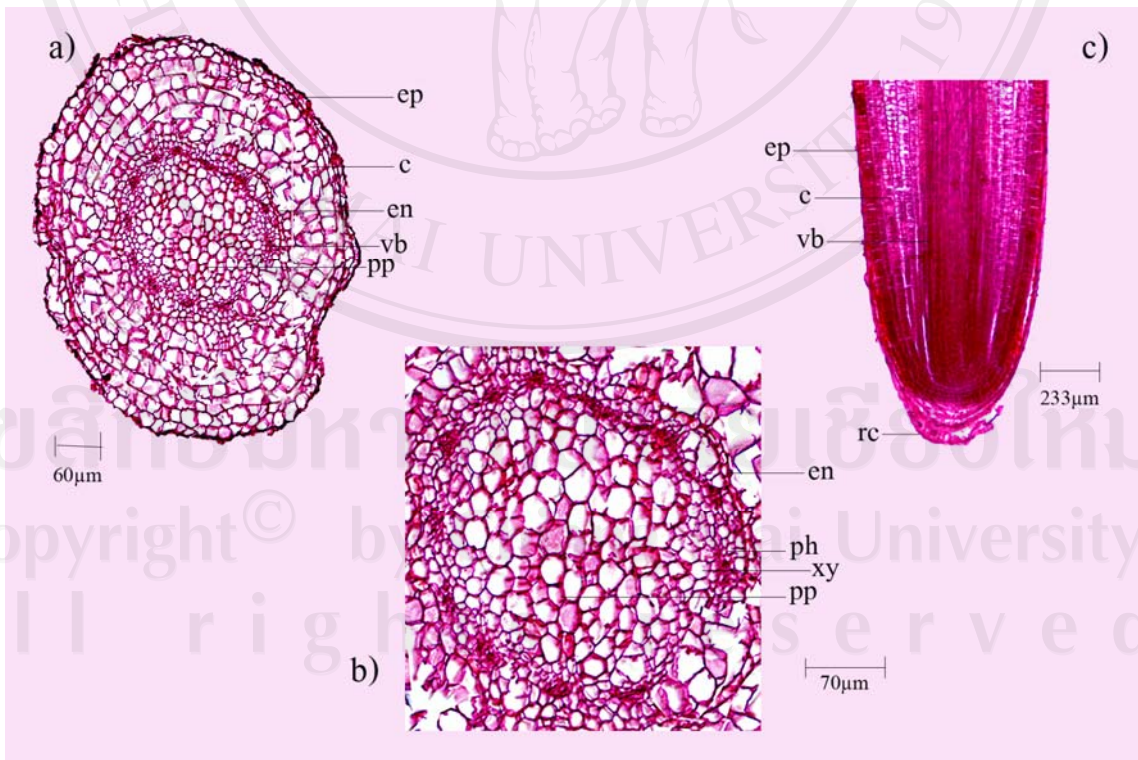
ภาพที่ 23 รากของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-RD2

ภาพที่ 24 รากของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP 1

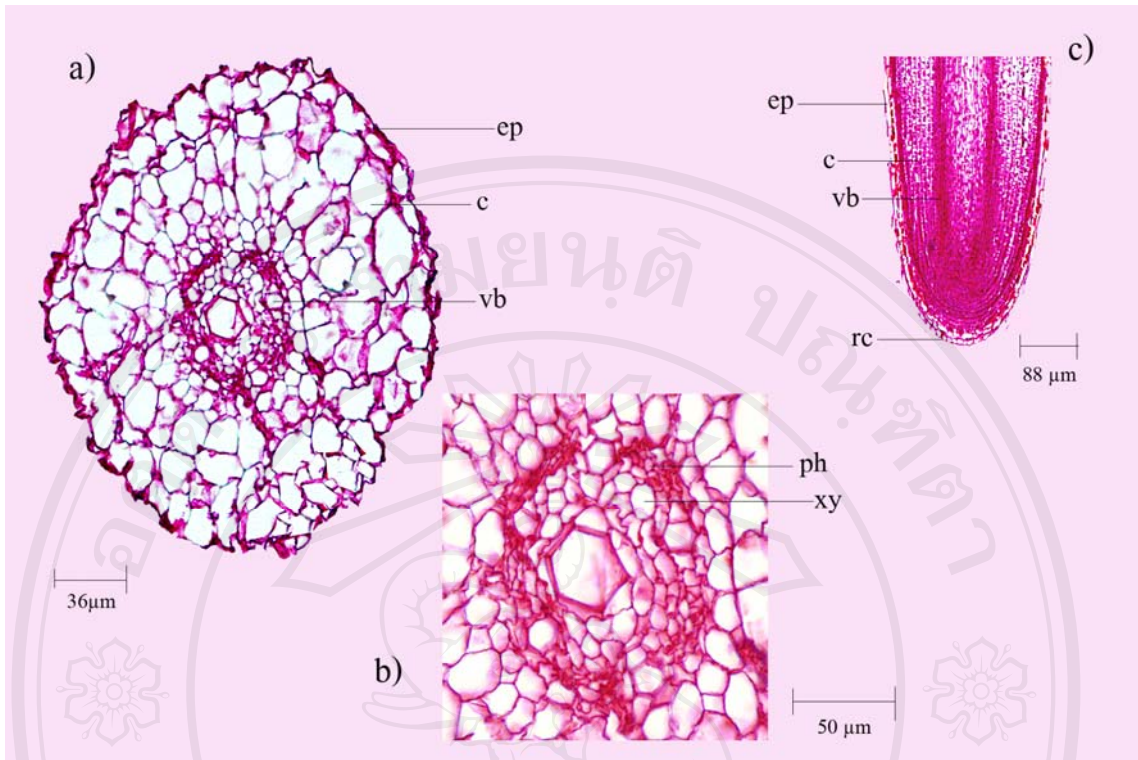

ภาพที่ 25 รากของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP2

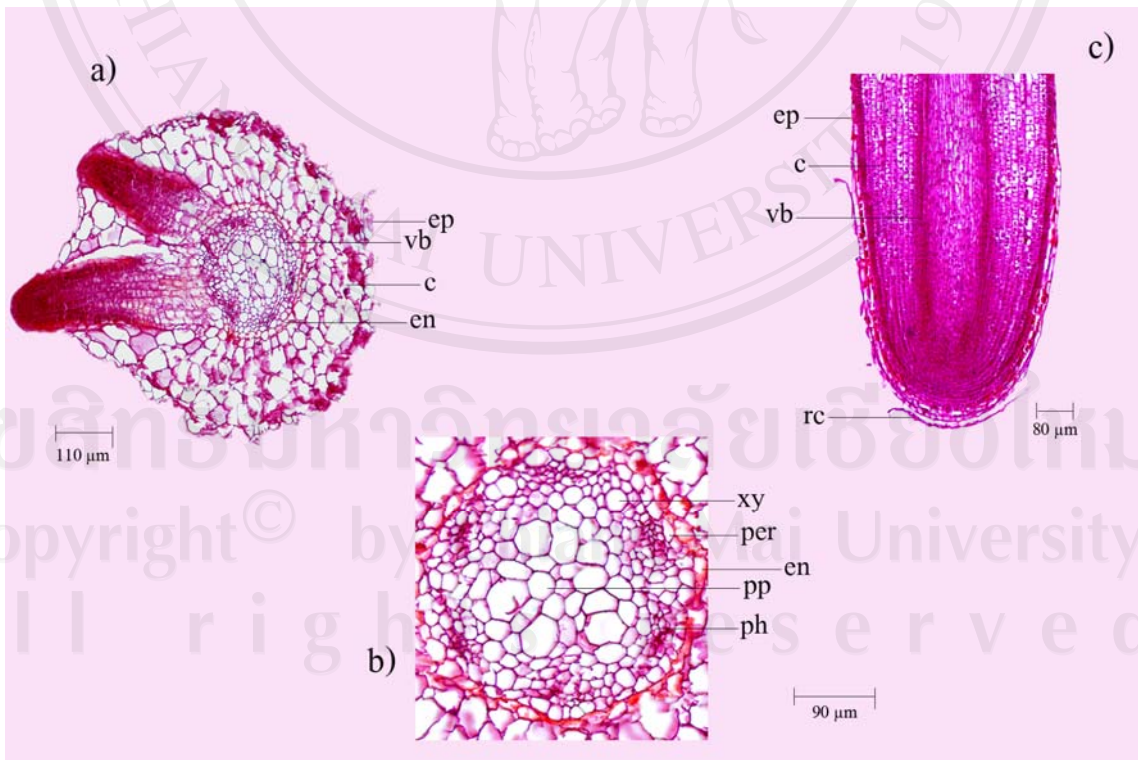

ภาพที่ 26 รากของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP3

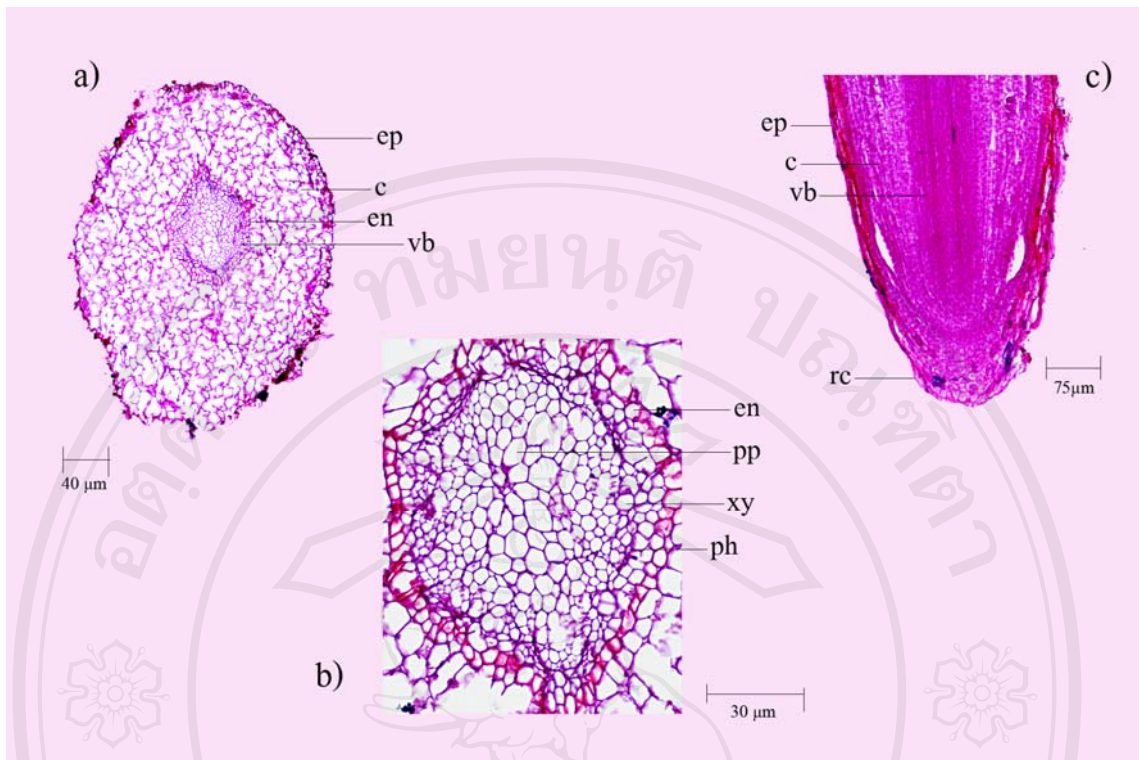

ภาพที่ 27 รากของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD- HL1

ภาพที่ 28 รากของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD- HL2

ภาพที่ 29 รากของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL3

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

3.2 ลำต้น

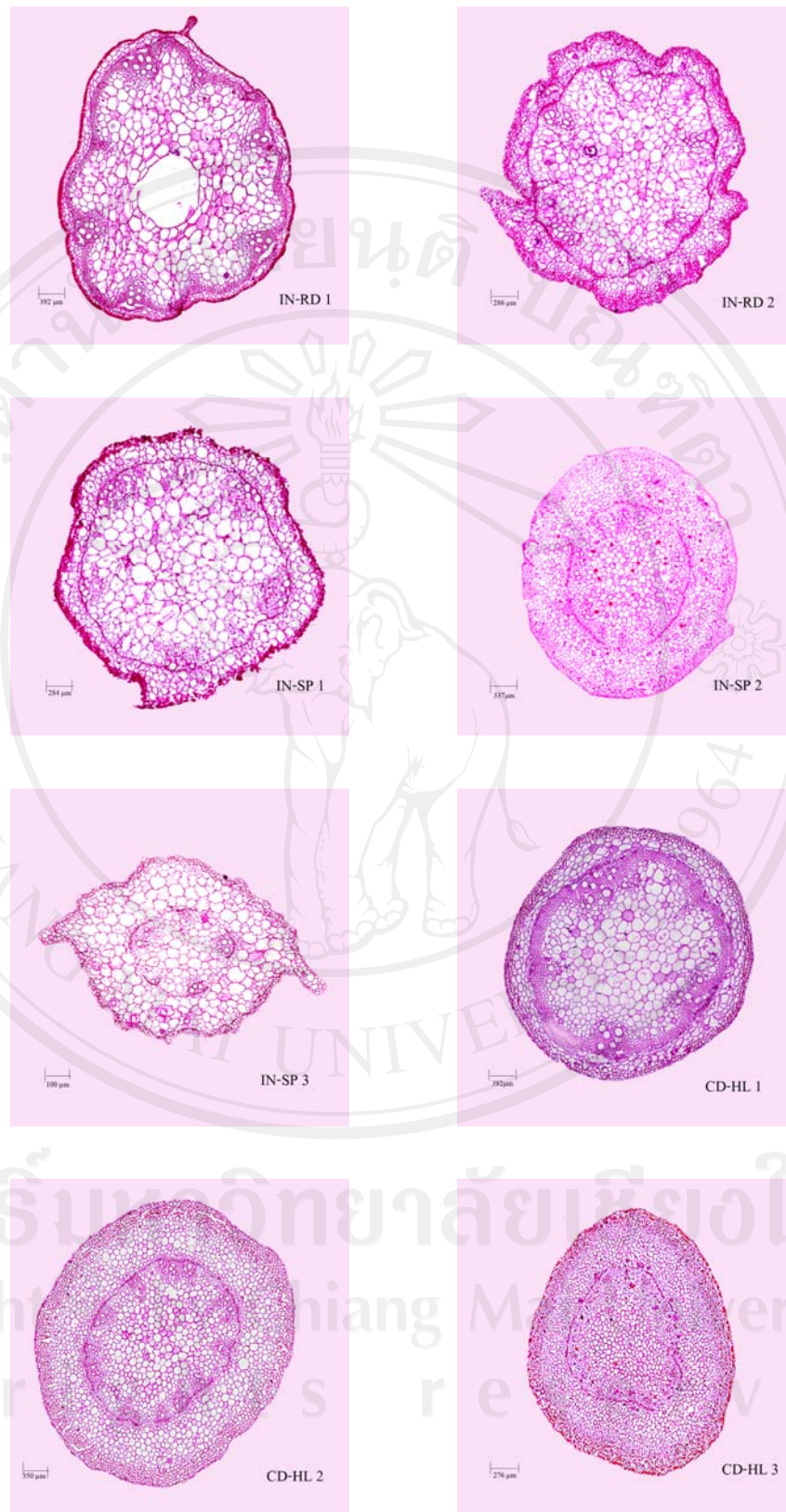
จากการศึกษาเนื้อเยื่อส่วนของลำต้นของเทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลขโดยการตัดตามขวาง พบว่า โครงสร้างเนื้อเยื่อโดยรวมมีลักษณะคล้ายคลึงกับราก ประกอบด้วยเนื้อเยื่อชั้นผิวซึ่งอยู่นอกสุดที่มีเซลล์พารนไคมา 1 ชั้นมีรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือหลายเหลี่ยม (ภาพที่ 30 – 38)

3.2.1 เซลล์ชั้นผิว มีการจัดเรียงอย่างเป็นระเบียบในหมายเลข CD-HL1, CD-HL2 และ CD-HL3 และ โดยพบชั้นของเซลล์ ไม่มีช่องว่างของเซลล์ และการปรากฏของขน (trichome) ในหมายเลข IN-RD1 และ IN –SP1 สำหรับหมายเลข IN-RD2 พบชั้นของเซลล์ที่ลักษณะคล้ายกับกาบหุ้มใบ

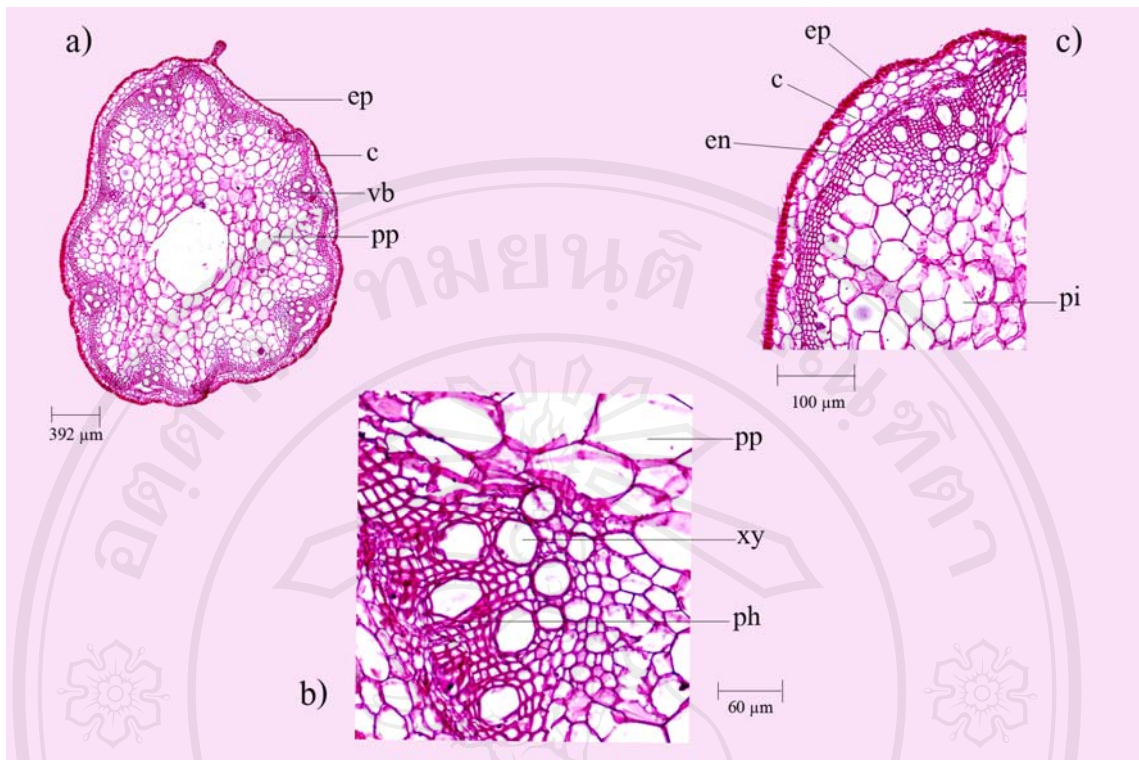
3.2.2 เนื้อเยื่อชั้นคอร์เท็กซ์ ประกอบด้วยเซลล์พารนไคมาที่มีผนังบาง มีขนาดและรูปร่างมีหลายแบบที่ต่างกันคือ แบบที่ค่อนข้างกลมหรือหลายเหลี่ยม รูปร่างไม่แน่นอน กระจายโดยรอบเป็นวง และพบความแตกต่างของเนื้อเยื่อในชั้นนี้คือ จำนวนชั้นเซลล์ที่บางที่สุดคือ มีการเรียงซ้อนชั้นเซลล์เพียง 1 - 2 ชั้น ได้แก่ IN-RD1 ถัดมาคือหมายเลขที่มีจำนวนชั้นเซลล์ขนาดปานกลางคือ 6 - 8 ชั้น ได้แก่ IN-RD2 , IN –SP1 และ CD-HL1 ส่วนที่เหลืออีก 4 หมายเลขจำนวนชั้นเซลล์หนามากที่สุดคือจำนวนชั้นของเซลล์มากกว่า 10 ชั้น ได้แก่ IN –SP2 , IN –SP3 , CD-HL2 และ CD-HL3 และพบว่าในหมายเลข IN-RD1 และ CD-HL1 (ภาพที่ 30) ที่การจัดเรียงตัวของเซลล์คอร์เท็กซ์ มีความเป็นระเบียบมากที่สุด เซลล์มีขนาดใหญ่ผนังเซลล์หนา โดยสามารถแยกชนิดของชั้นเนื้อเยื่อได้อย่างชัดเจน และพบเนื้อเยื่อพารนไคมาทาส พิทในหมายเลข IN-RD1, IN-RD2 และ คลอเรนไคมาทาส คอร์เท็กซ์ ในหมายเลข IN-RD2

3.2.3 ชั้นเอ็นโดคอร์มิส พบว่าเป็นเนื้อเยื่อที่อยู่รอบท่อลำเลียงเพียงชั้นเดียวที่เรียงตัวถัดจากชั้นคอร์เท็กซ์และพบอย่างชัดเจนในหมายเลข IN-RD2 , IN –SP1 , IN –SP2 , CD-HL2 และ CD-HL3 (ภาพที่ 32 , 33, 34 , 35 และ 37)

3.2.4 เนื้อเยื่อกลุ่มท่อลำเลียง ระบบท่อลำเลียงภายในลำต้นเป็นแบบ Radial หรือ alternate bundle หรือท่อลำเลียงแบบแนวรัศมีเป็นวงรอบเซลล์ท่อลำเลียง xylem อยู่ด้านในและ phloem อยู่ด้านนอกพบกระจายอยู่รอบๆ พบความแตกต่างของเนื้อเยื่อส่วนของพิท (pith) ซึ่งเป็นเนื้อเยื่อที่พัฒนามาจาก พารนไคมาทาส พิท เนื้อเยื่อในส่วนของแกนกลาง ลำต้นที่กลวง ไม่มีการต่อต่อเชื่อมของเซลล์ ในหมายเลข IN-RD1(ภาพที่ 31)

ภาพที่ 30 ภาพตัดตามขวางเปรียบเทียบลักษณะลำต้นของเทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข

ภาพที่ 31 ลำต้นของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-RD1

a) ภาพลำต้นตัดตามขวาง b) ภาพขยายเซลล์ท่อลำเลียงลำต้น c) ภาพขยายเซลล์ชั้นผิวตัดตามขวาง

c = cortex ph = phloem

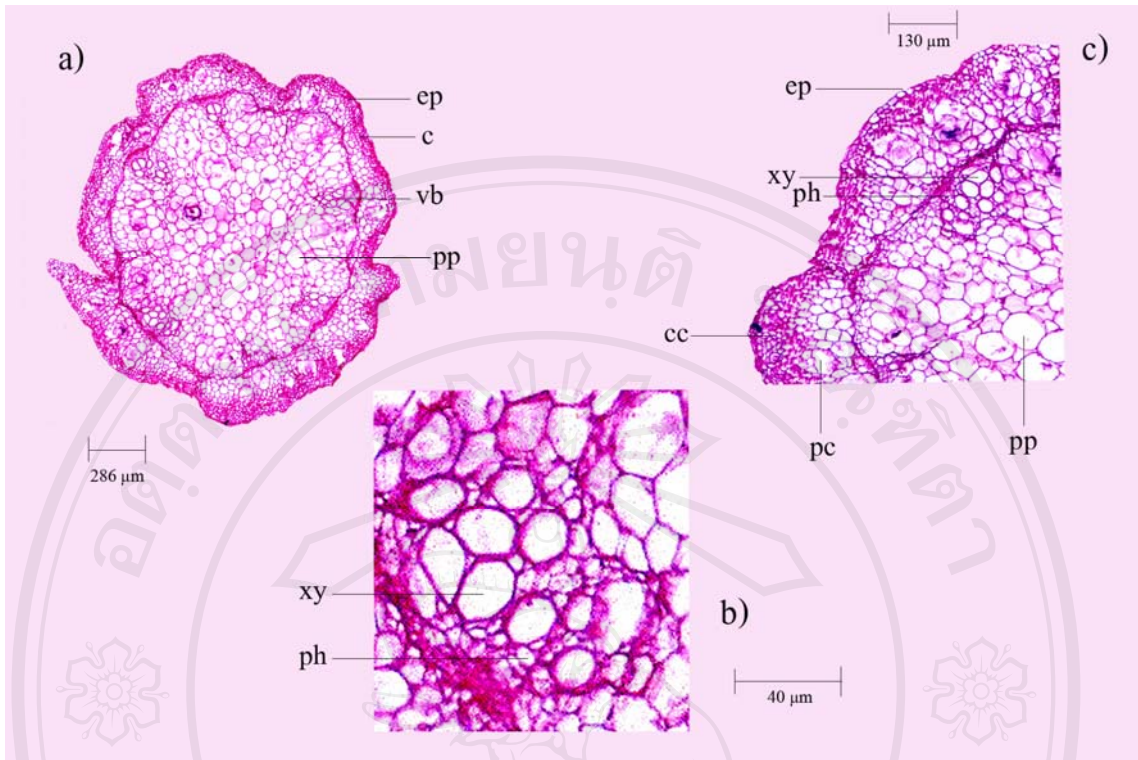
cc = collenchymatous cortex per = pericycle

en = endodermis pi = pith

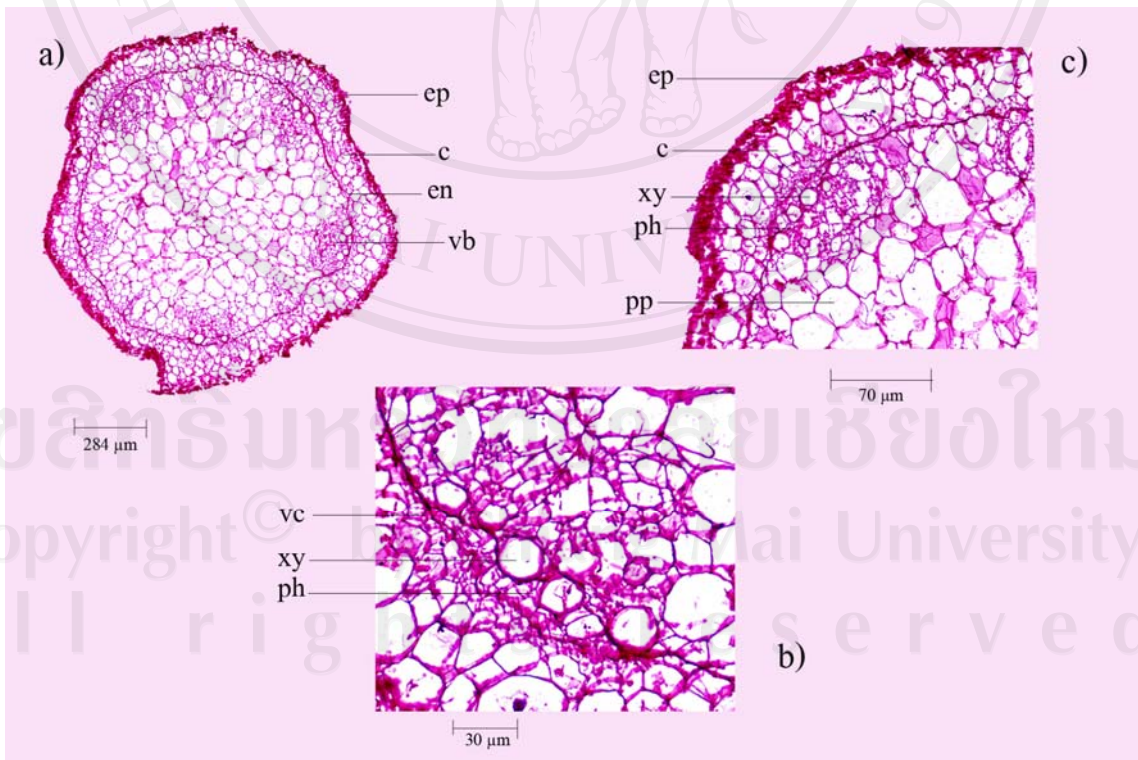
ep = epidermis vb = vascular bundle

pc = parenchymatous cortex vc = vascular cambium

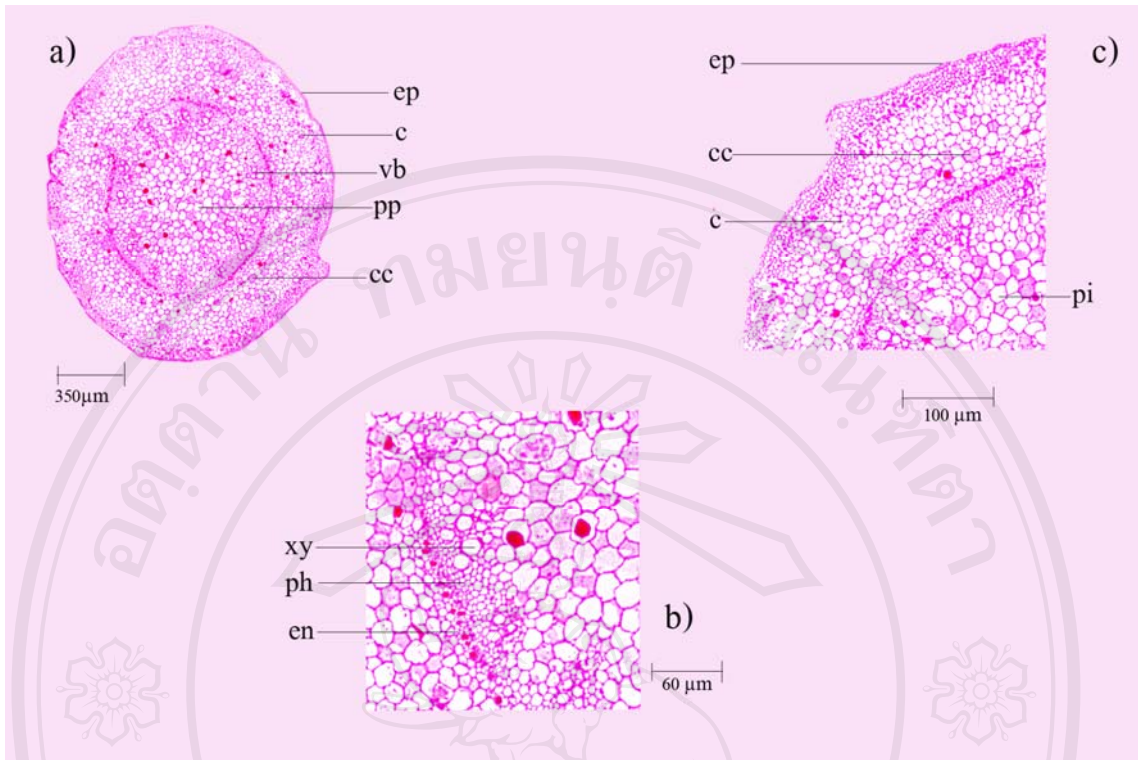
pp = parenchymatous pith xy = xylem

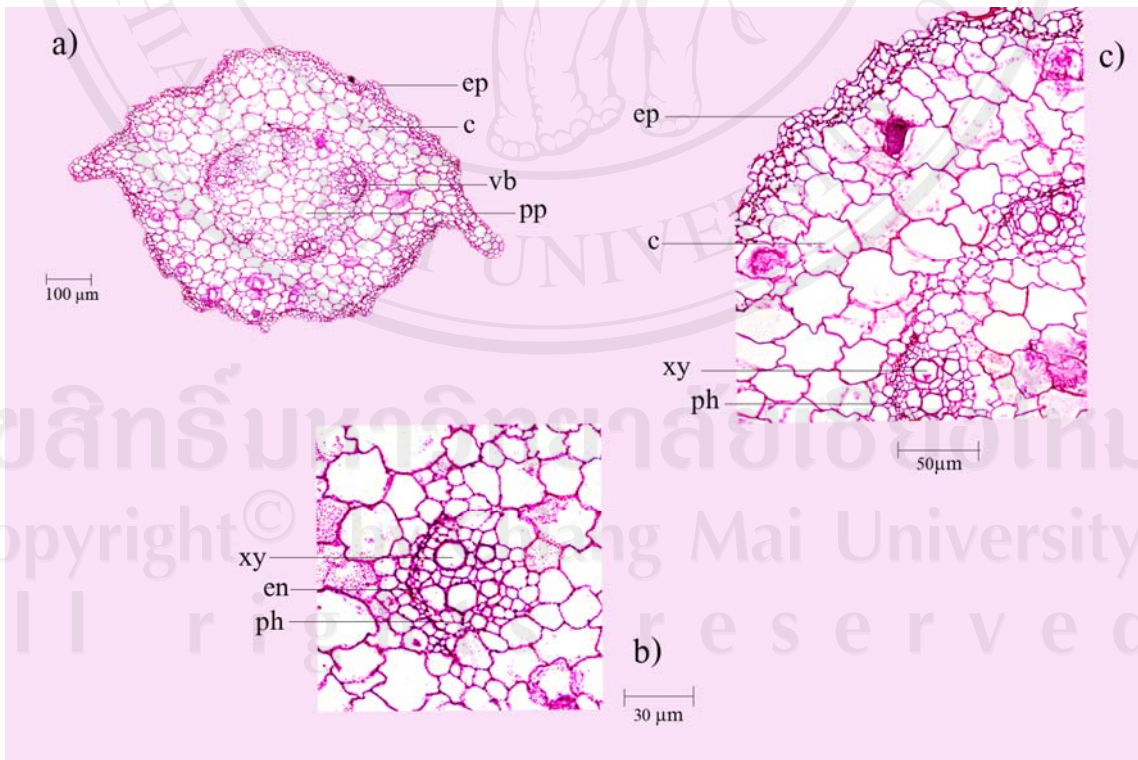
ภาพที่ 32 ลำต้นของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-RD2

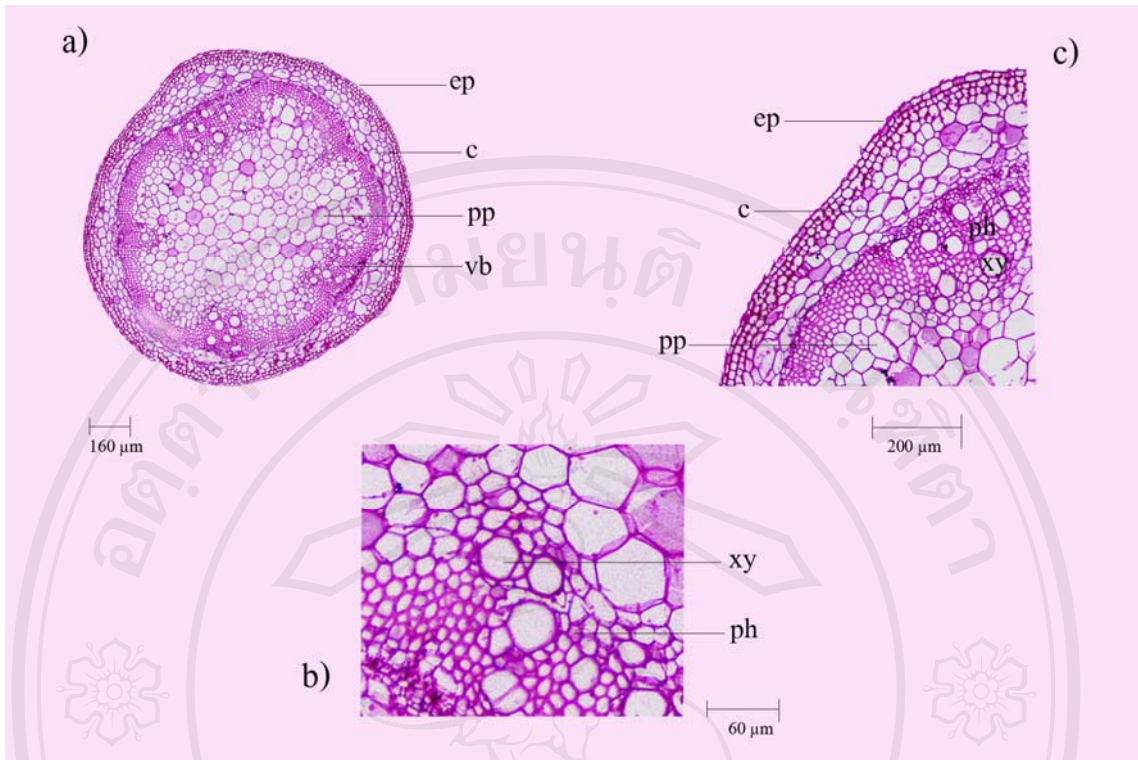
ภาพที่ 33 ลำต้นของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP1

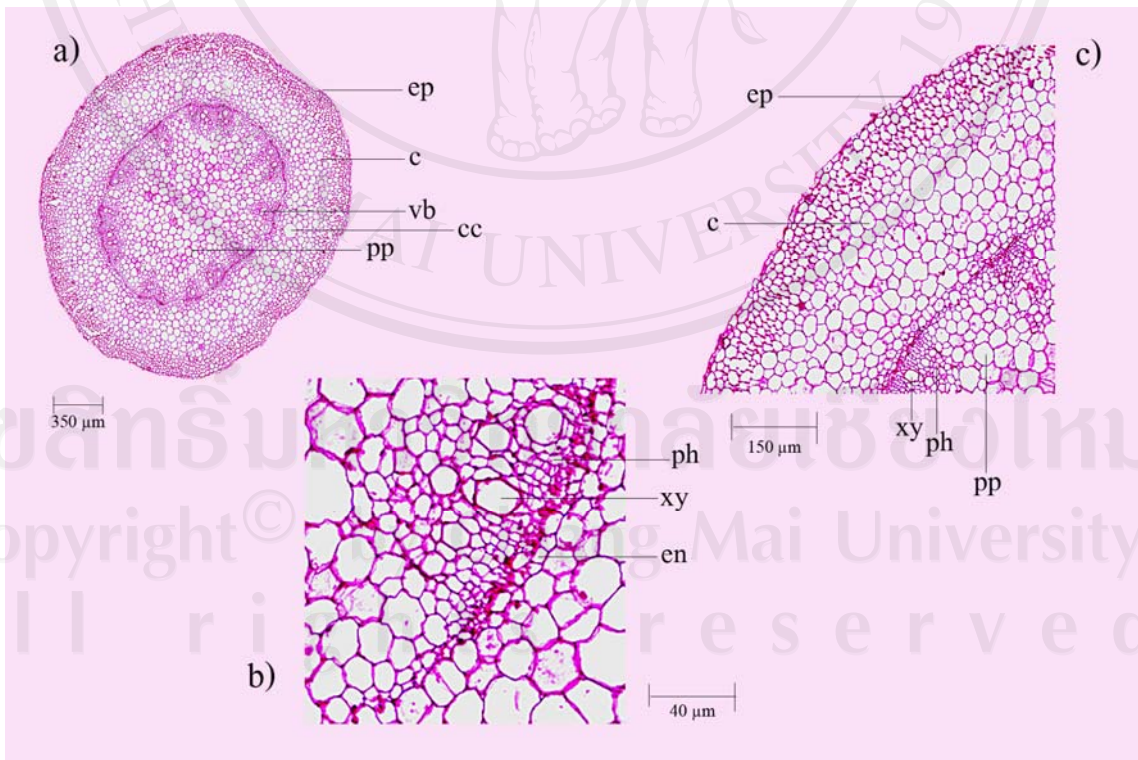
ภาพที่ 34 ลำต้นของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP2

ภาพที่ 35 ลำต้นของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP3

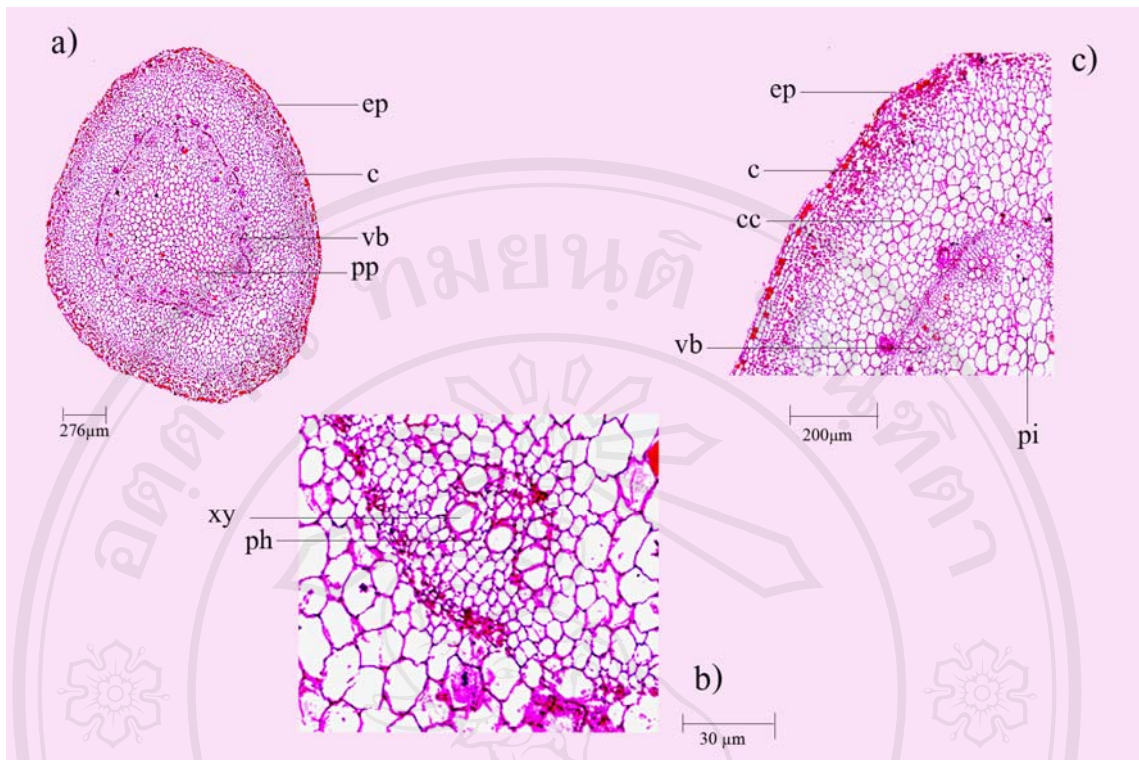

ภาพที่ 36 ลำต้นของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลขCD-HL1

ภาพที่ 37 ลำต้นของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL2

ภาพที่ 38 ลำต้นของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลขCD-HL3

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

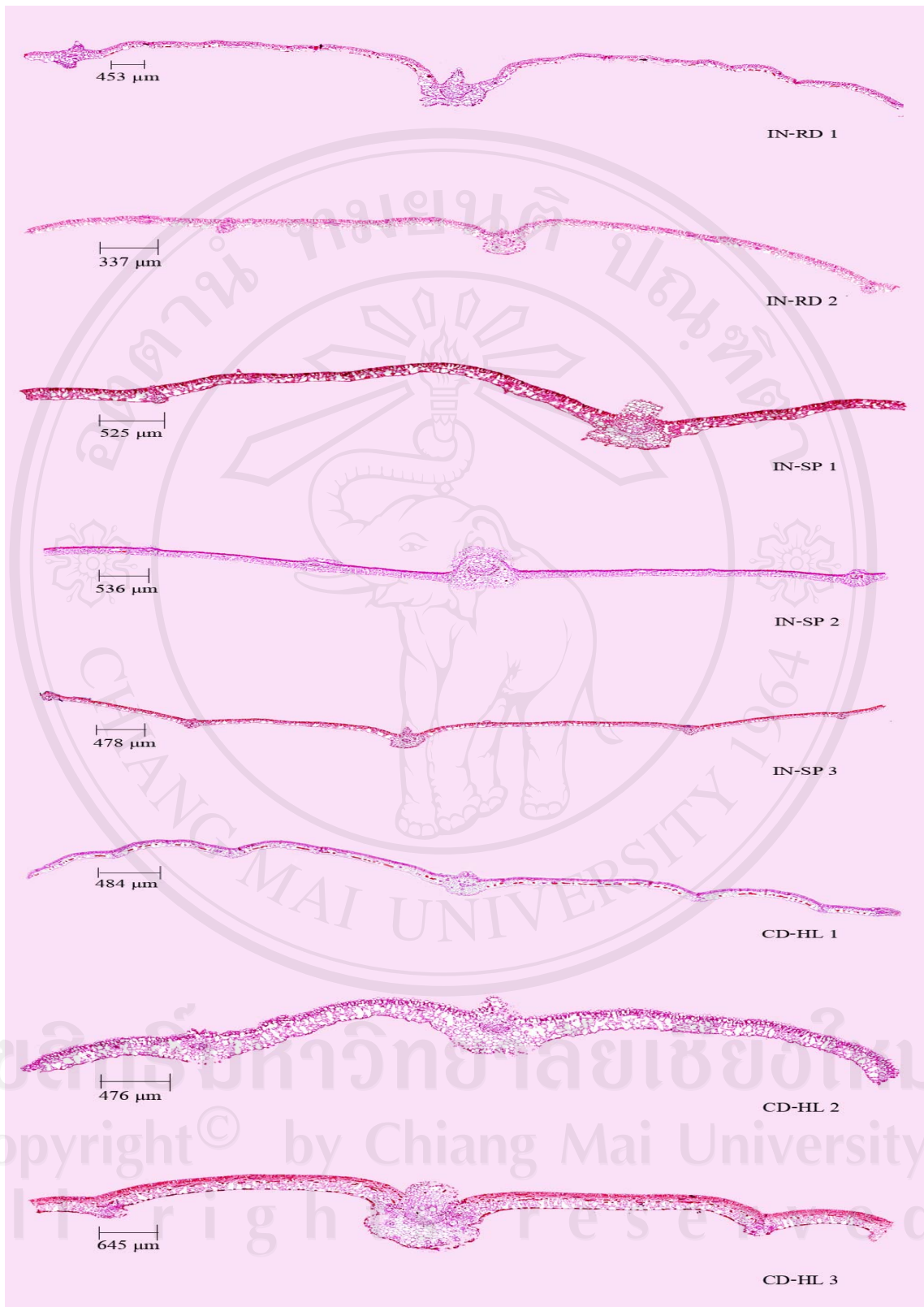
3.3 ใบ

โครงสร้างของเนื้อเยื่อใบเทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข ประกอบด้วยเนื้อเยื่อเซลล์ผิว ระบบต่างๆ คล้ายกับในส่วนของ รากและลำต้น แตกต่างจากโครงสร้างอื่นคือมีชั้นของเนื้อเยื่อมีโซฟิลล์ ซึ่งภายในประกอบด้วย พาลิเสด มีโซฟิลล์ สปอนจี มีโซฟิลล์ และกลุ่มเนื้อเยื่อท่อลำเลียง (ภาพที่ 41 - 48)

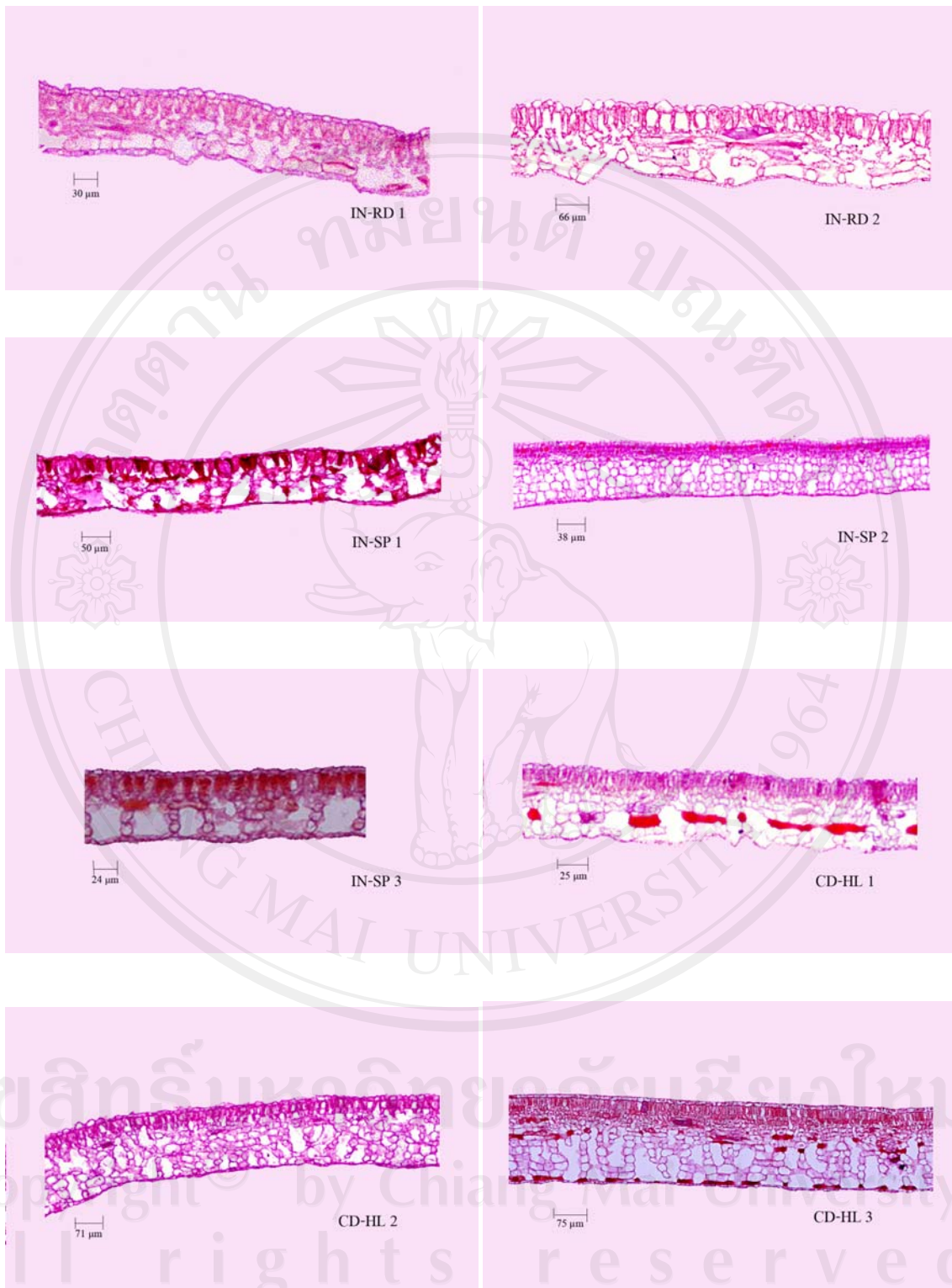
3.3.1 เนื้อเยื่อชั้นผิว (epidermis) ประกอบด้วยเซลล์พารนไคมา พบได้บริเวณทั้งด้านบนผิวใบ (upper epidermis) และด้านผิวใต้ใบ (lower epidermis) โดยการเรียงตัวของชั้นเซลล์เรียงต่อกันเป็นแท่งยาวรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าในแนวนอน ต่อเชื่อมกันโดยไม่มีช่องว่างระหว่างเซลล์แบบแน่น

3.3.2 มีโซฟิลล์ ภายในประกอบด้วยเซลล์ 2 ชนิดได้แก่ชั้นของ พาลิเสดเซลล์ (palisade mesophyll) และสปอนจี (spongy mesophyll) ซึ่งเซลล์ทั้งสองชนิดทำหน้าที่ในการสังเคราะห์แสง สำหรับลักษณะของพาลิเสด รูปร่างเซลล์คล้ายกรวย ตั้งฉากกับเซลล์ผิวจำแนกความแตกต่างจาก การต่อเชื่อมของเซลล์เรียงกันแบบชิดเช่นหมายเลข IN-SP2 , IN-SP3 , CD-HL1และ CD-HL3 ส่วนที่เหลือทั้ง 4 หมายเลขคือ IN-RD1, IN-RD2 ,IN-SP1และ CD-HL2 พบว่า มีช่องว่างระหว่างเซลล์การเกาะเรียงตัวของเซลล์เป็นแบบหลวม ในเนื้อเยื่อสปอนจีเซลล์ มีโซฟิลล์ พบเซลล์มีขนาดค่อนข้างใหญ่ โดยเนื้อเยื่อกลุ่มนี้จะอยู่บริเวณใกล้กับเนื้อเยื่อใต้ผิวใบ รูปร่างสี่เหลี่ยมถึงหลายเหลี่ยมเรียงเกาะกันเป็นชั้นแบบหลวม มีช่องว่างระหว่างเซลล์ขนาดใหญ่ พบความแตกต่างของลักษณะการเรียงตัวของเซลล์ทั้ง 8 หมายเลข (ภาพที่ 40)

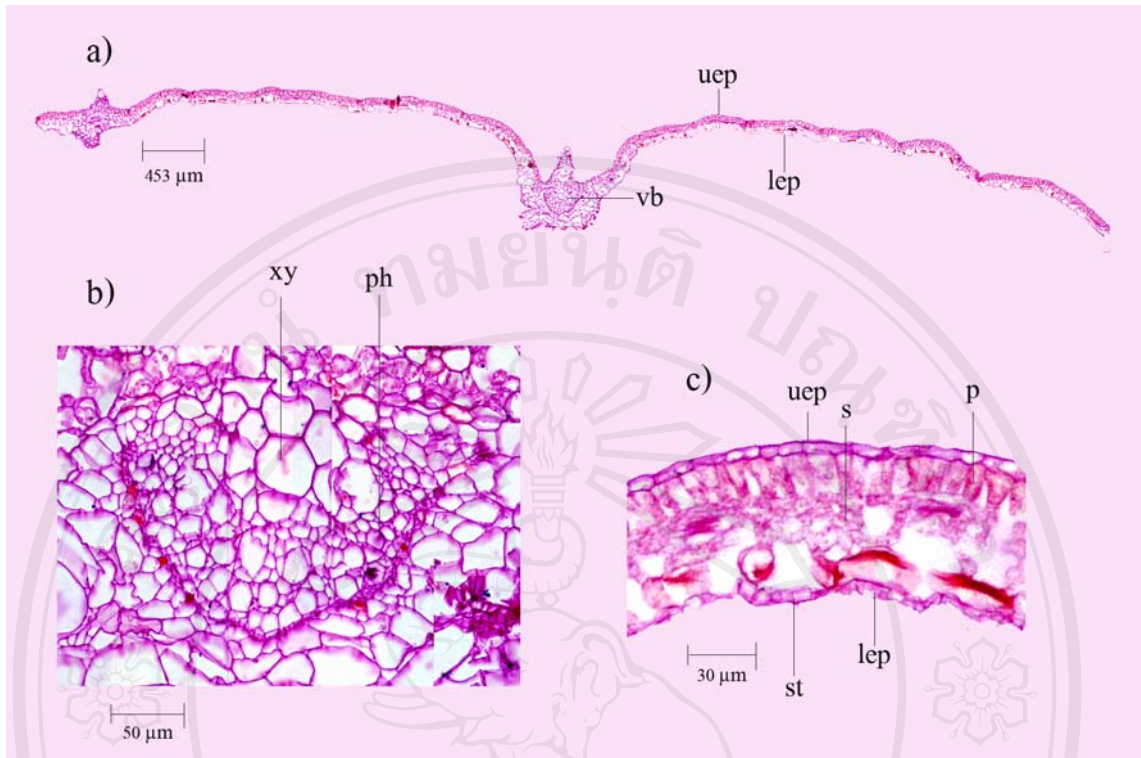
3.3.2 ท่อลำเลียง (vascular bundle) สำหรับใบใบจะอยู่บริเวณของเส้นกลางใบ ลักษณะคล้ายครึ่งวงกลม โดยในเทียนพบว่าระบบท่อลำเลียง เป็นแบบท่อลำเลียงข้างเคียง มีเซลล์ไซเล็มอยู่ด้านในตำแหน่งก่อนไปทางผิวใบด้านบน และเซลล์โฟลเอ็มอยู่ด้านด้านใต้ใบ และพบท่อลำเลียงที่มีขนาดใหญ่จำนวน 6 หมายเลขได้แก่ IN-RD1 IN-RD2 IN-SP1 IN-SP2 CD-HL2 และ CD-HL3 (ภาพที่ 41 , 42 , 43, 44 , และ 48) สำหรับท่อลำเลียงที่มีขนาดเล็กได้แก่หมายเลข IN-SP3 และ CD-HL1(ภาพที่ 45 และ 46)

ภาพที่ 39 ภาพตัดตามขวางเปรียบเทียบลักษณะใบของเทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข

ภาพที่ 40 ภาพตัดตามขวางเปรียบเทียบลักษณะเนื้อใบของเทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข

ภาพที่ 41 ใบของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-RD1

a) ภาพใบตัดตามขวาง b) ขยายท่อลำเลียงบริเวณเส้นกลางใบ c) ขยายบริเวณเนื้อใบ

as = air space

st = stomata

lep = lower epidermis

uep = upper epidermis

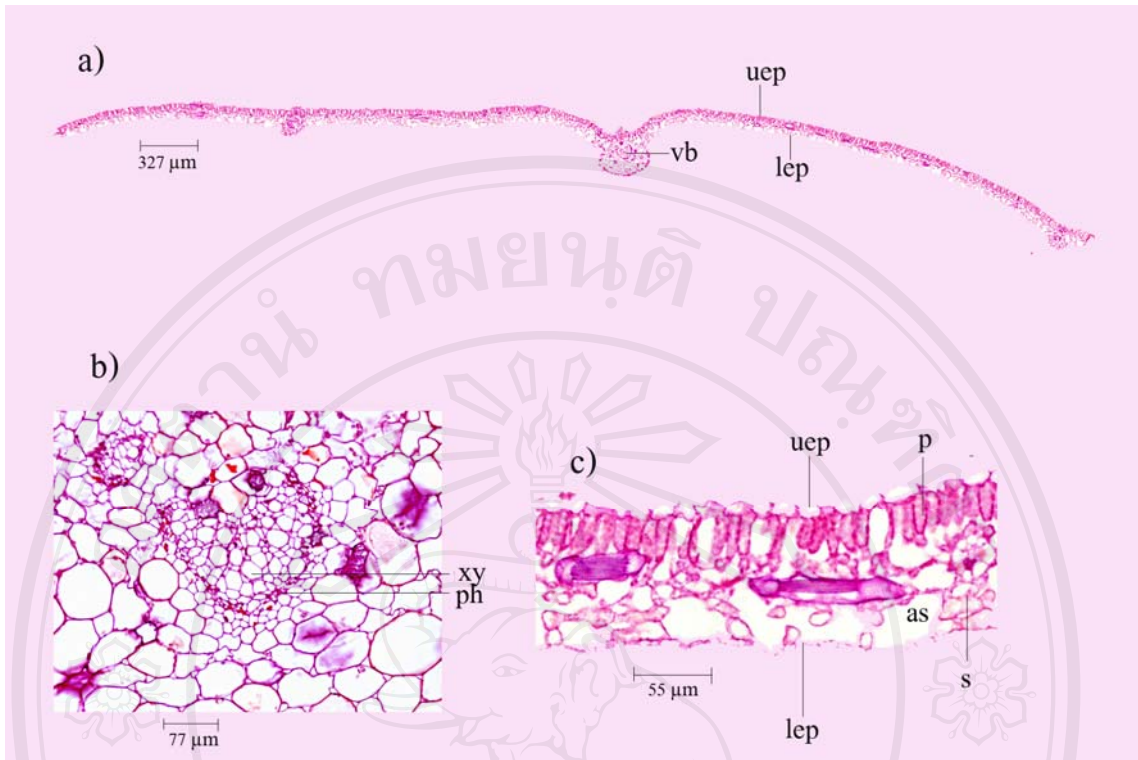
pc = palisade cell

vb = vascular bundle

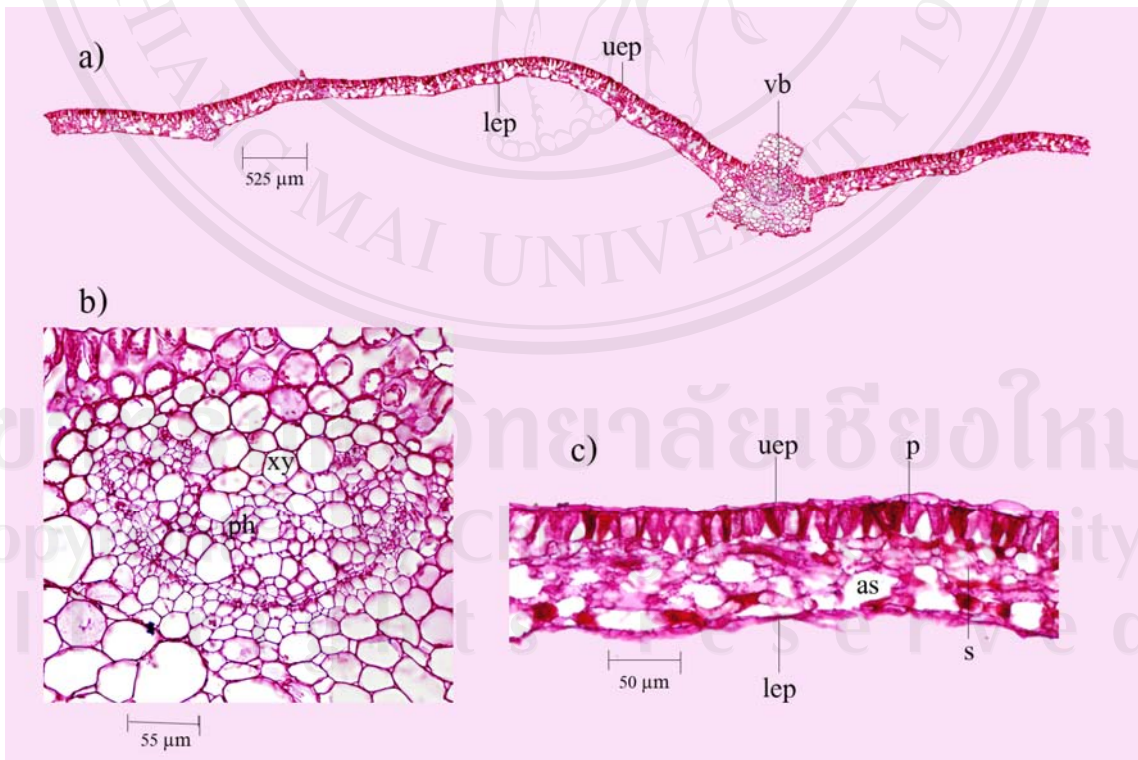
ph = phloem

xy = xylem

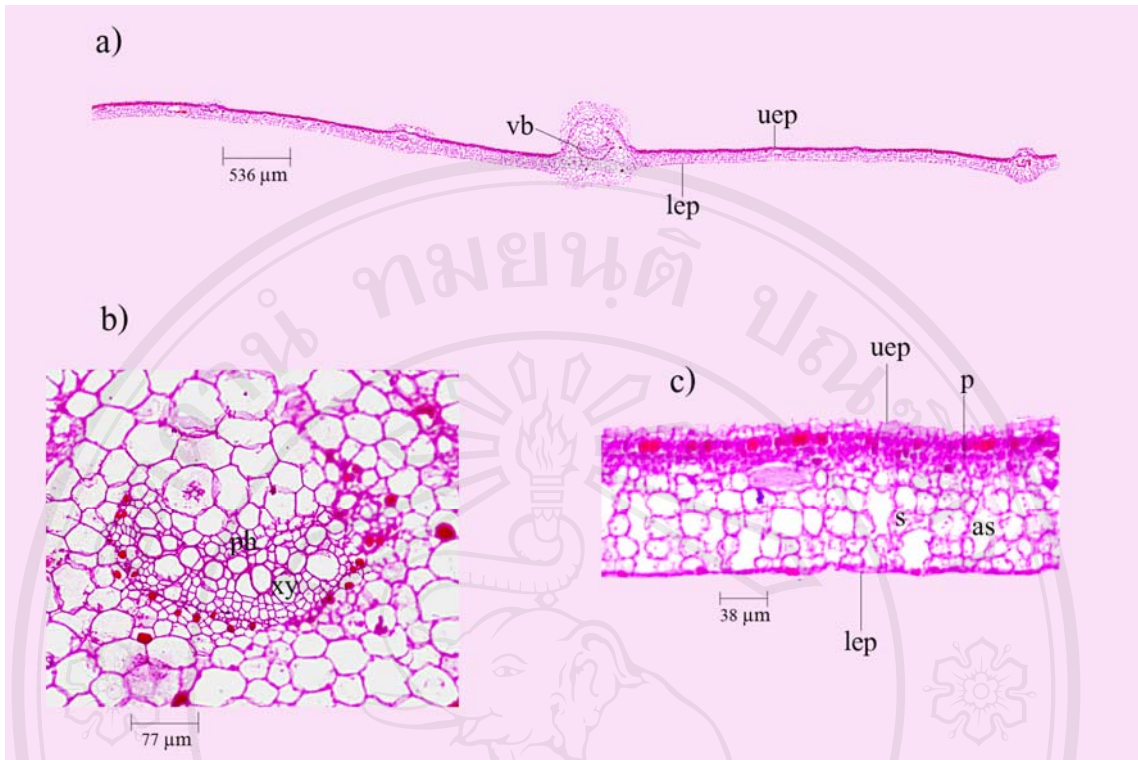
s = spongy mesophyll

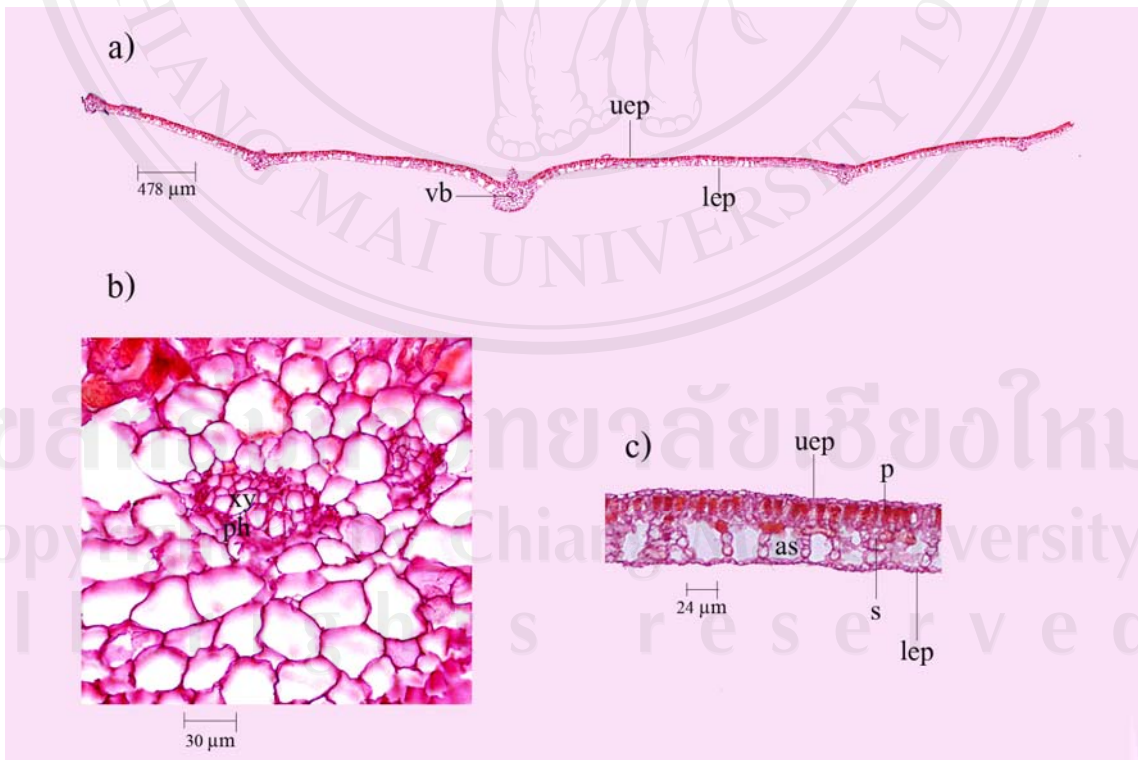
ภาพที่ 42 ใบของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-RD2

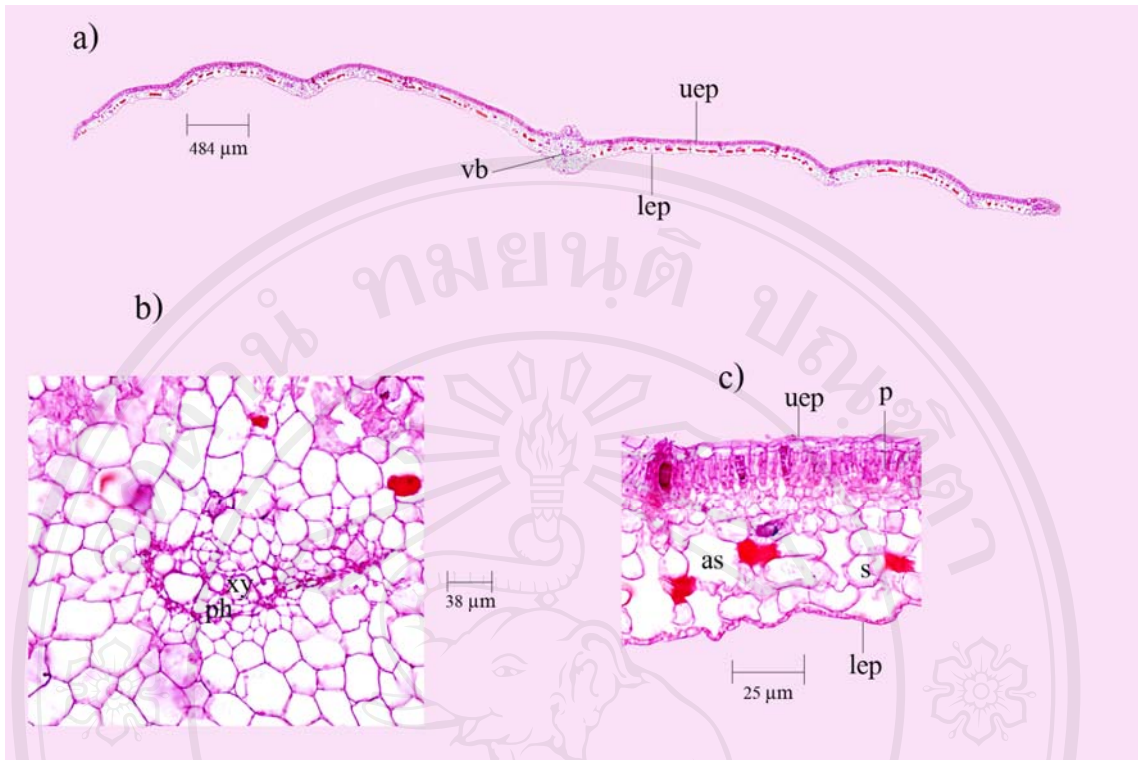
ภาพที่ 43 ใบของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP1

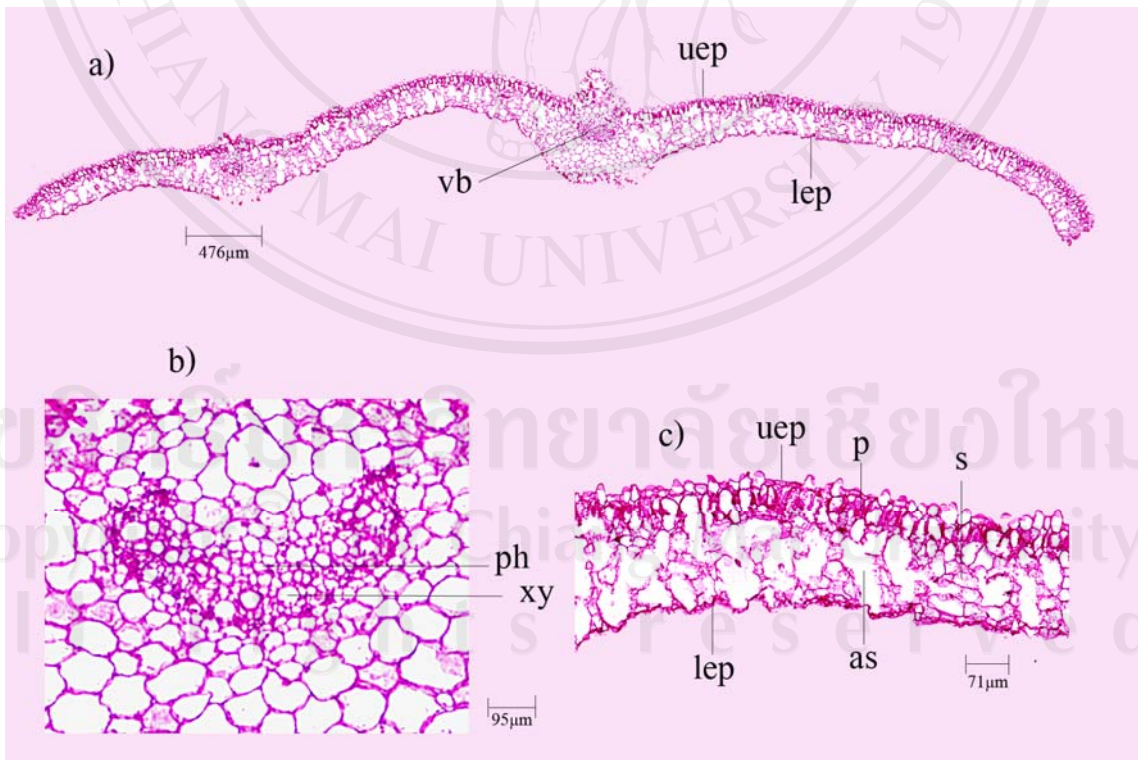
ภาพที่ 44 ใบของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP2

ภาพที่ 45 ใบของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP3

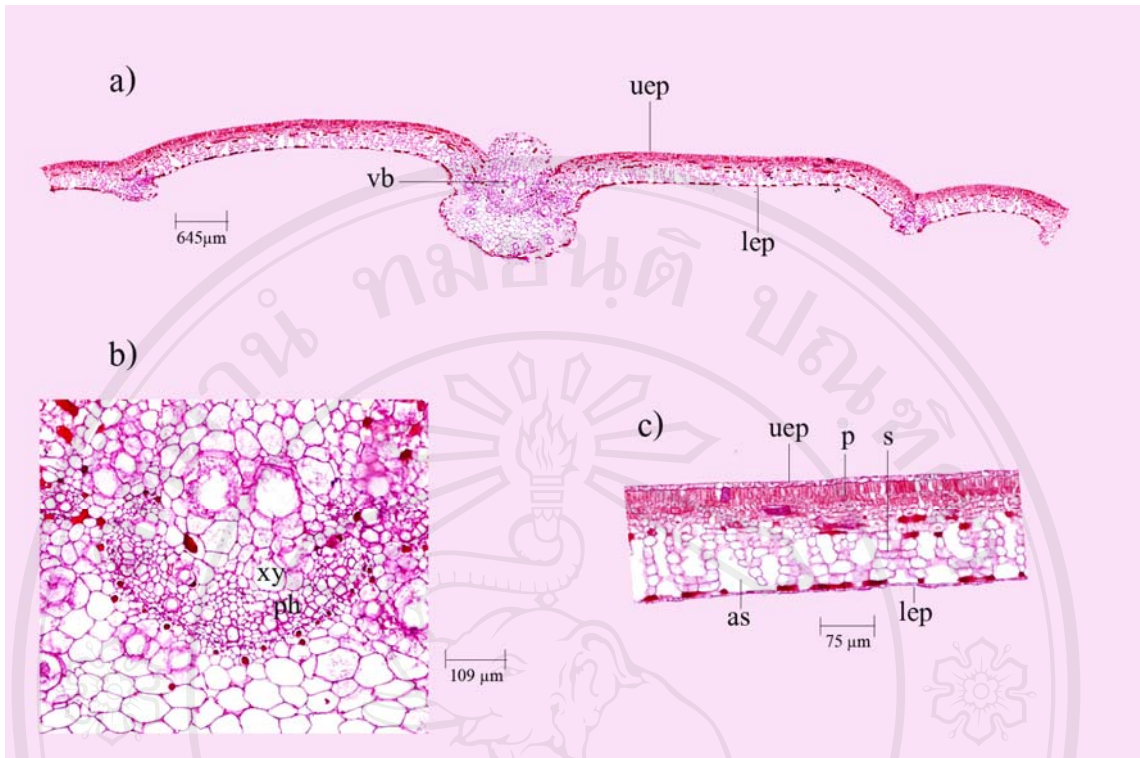

ภาพที่ 46 ใบของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL1

ภาพที่ 47 ใบของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL2

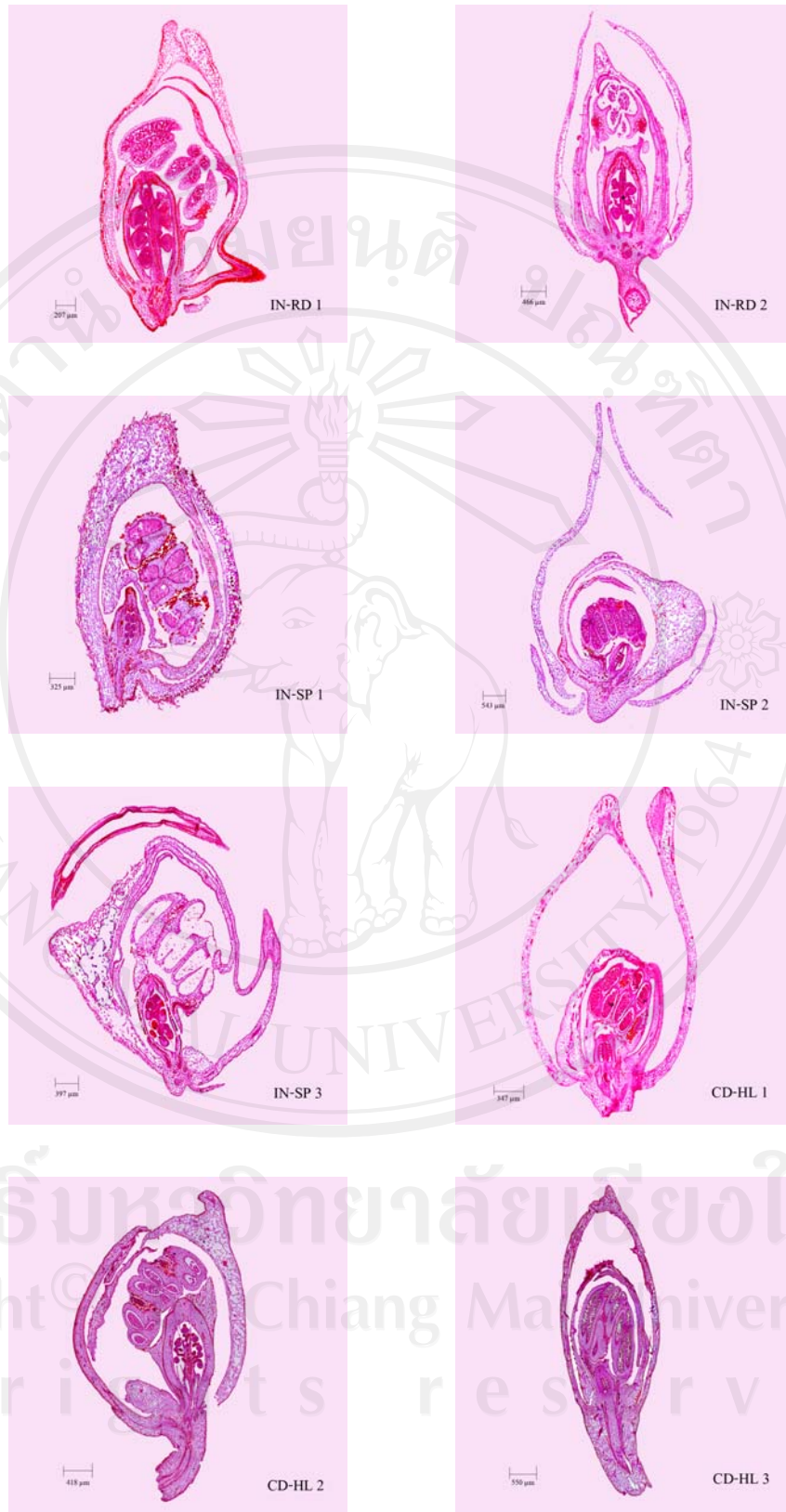

ภาพที่ 48 ใบของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL3

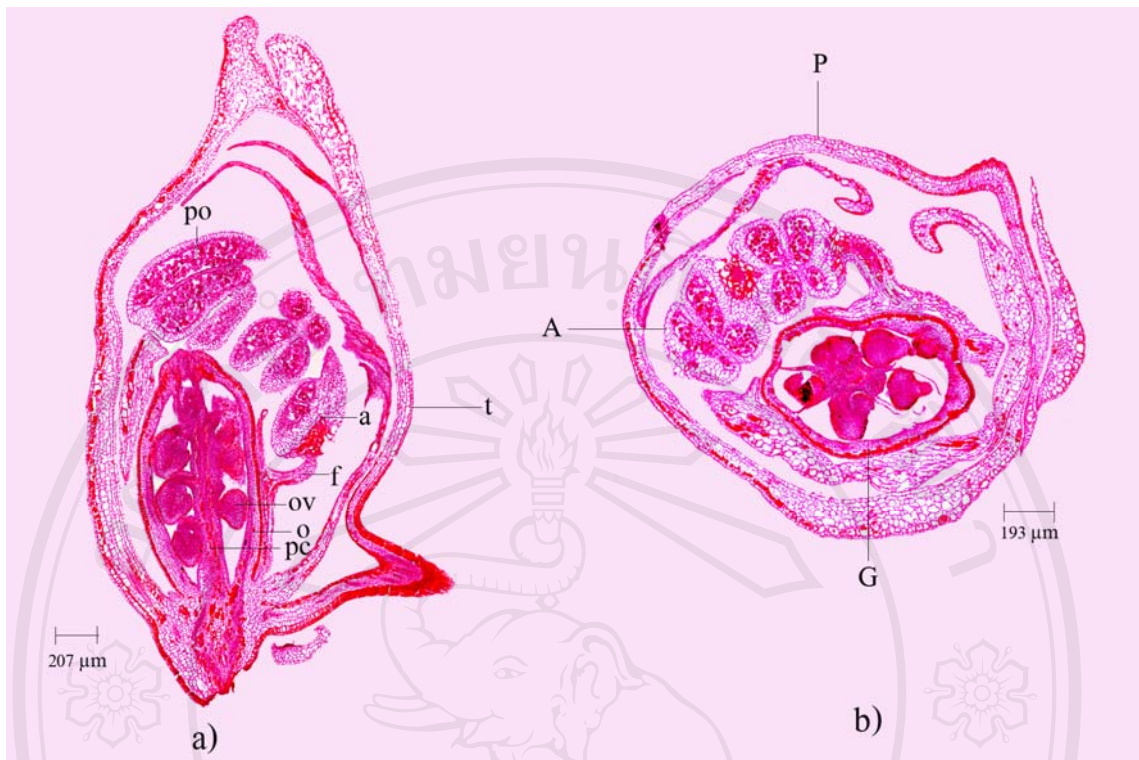
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

3.4 ดอก

การศึกษาดอกเทียนโดยการตัดตามยาวและตามขวางทุกหมายเลขพบว่า มีลักษณะการเกิดและการเจริญเป็นไปในทิศทางเดียวกันกล่าวคือ มีโครงสร้างของดอกครบทั้ง 4 ส่วนได้แก่ วงกลีบเลี้ยงหรือกลีบรองดอก(calyx) วงกลีบดอก (corolla) วงเกสรเพศผู้ (androecium) และวงเกสรเพศเมีย (gynoecium) จากการพิจารณาคำแหน่งโครงสร้างของเกสรเพศผู้และ เกสรเพศเมีย สามารถจัดพืชในสกุลเทียนอยู่ในกลุ่มที่ ดอกจะผสมตัวเองก่อนที่จะบาน (clasmogamy) (ภาพที่ 49 - 57) โดยเกสรเพศผู้ครอบเกสรเพศเมียไว้ในทุกหมายเลข โดยจำแนกความแตกต่างของจุดของการครอบเป็นแบบตั้งตรงได้แก่หมายเลข CD-HL 1 ส่วนที่เหลืออีก 7 หมายเลข เกสรเพศผู้จะทำมุมตั้งแต่ 35 - 45 ° จากการตัดเนื้อเยื่อตามขวางพบว่า อับเกสรเพศผู้มีจำนวน 5 อัน และสามารถจำแนกลักษณะของผนังกัน (septum) ภายในอับเกสร (anther) ได้เป็นสองแบบได้แก่ แบบร่างแห (reticulation) ในหมายเลข IN-RD1 , IN-RD2 , IN-SP1และ IN-SP2 แบบขนาน (parallel) ได้แก่หมายเลข CD-HL1 และ CD-HL3 สำหรับรูปทรงของละอองเรณูมีสองแบบคือ แบบรีพบในหมายเลข IN-RD1 และเทียนในเขตร้อนทุกหมายเลข แบบกลมถึงกลมรี พบในหมายเลข IN-RD2 หมายเลข IN-SP1 และทุกหมายเลขมีตำแหน่งของรังไข่เป็นแบบ รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ (superior ovary) ภายในรังไข่แบ่งออกเป็น 5 ช่อง (locule) 5 คาร์เพล (carpel) จากภาพตามขวาง (ภาพที่ 50 - 57) สำหรับการจัดเรียงตัวของวงกลีบ แบ่งได้ 2 วงกลีบได้แก่ วงกลีบเลี้ยงหรือกลีบรองดอก และวงกลีบดอก (รายละเอียดจากการผลทดลองที่ 2 หัวข้อที่ 2.1.1–2.1.8) โดยวงกลีบดอกจะอยู่ชั้นถัดเข้ามาพบลักษณะพิเศษของการเชื่อมรวมของกลีบดอกเป็นวง (concentric) ได้แก่หมายเลข CD-HL3 ภาพตัดตามขวาง(ภาพที่ 57) และชนิดที่กลีบดอกแยกเป็นอิสระ (free from) ได้แก่หมายเลข IN-SP1 (ภาพที่ 52)

ภาพที่ 49 ภาพตัดตามยาวเปรียบเทียบลักษณะดอกของเทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข

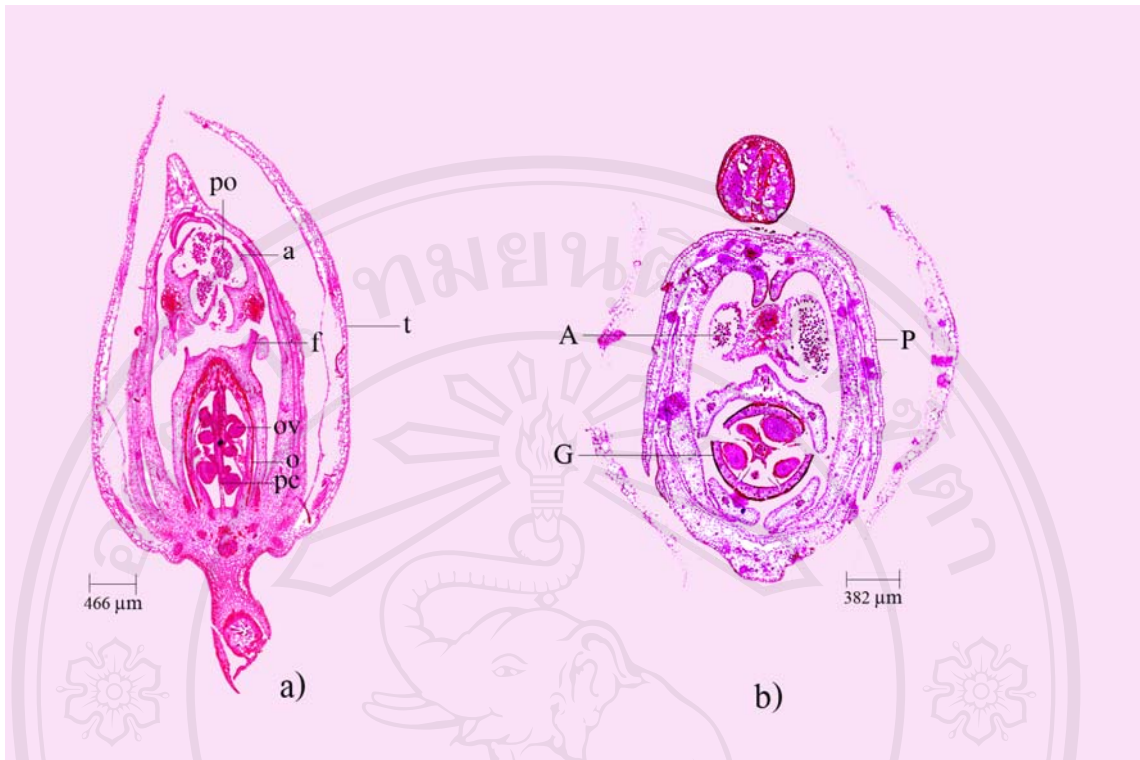

ภาพที่ 50 ดอกของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-RD1

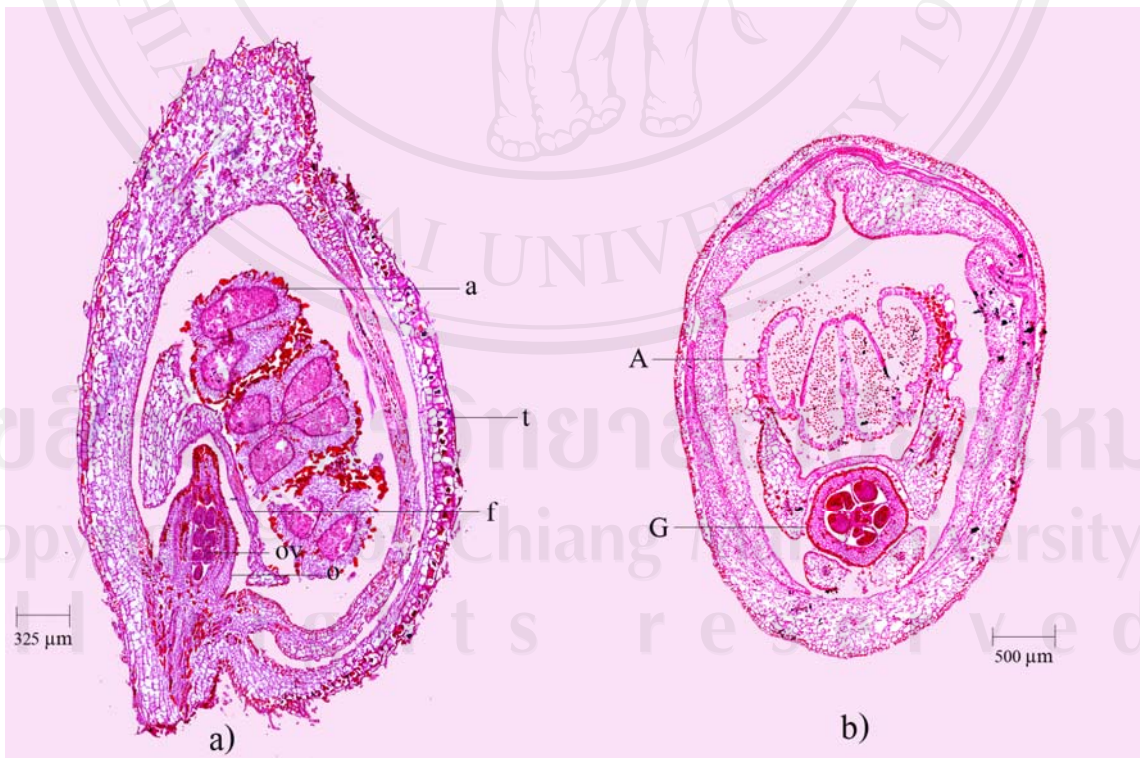
a) ภาพตัดตามยาวของดอกแสดงส่วนประกอบของดอก

b) ภาพตัดตามขวางของดอกแสดงวงของดอก

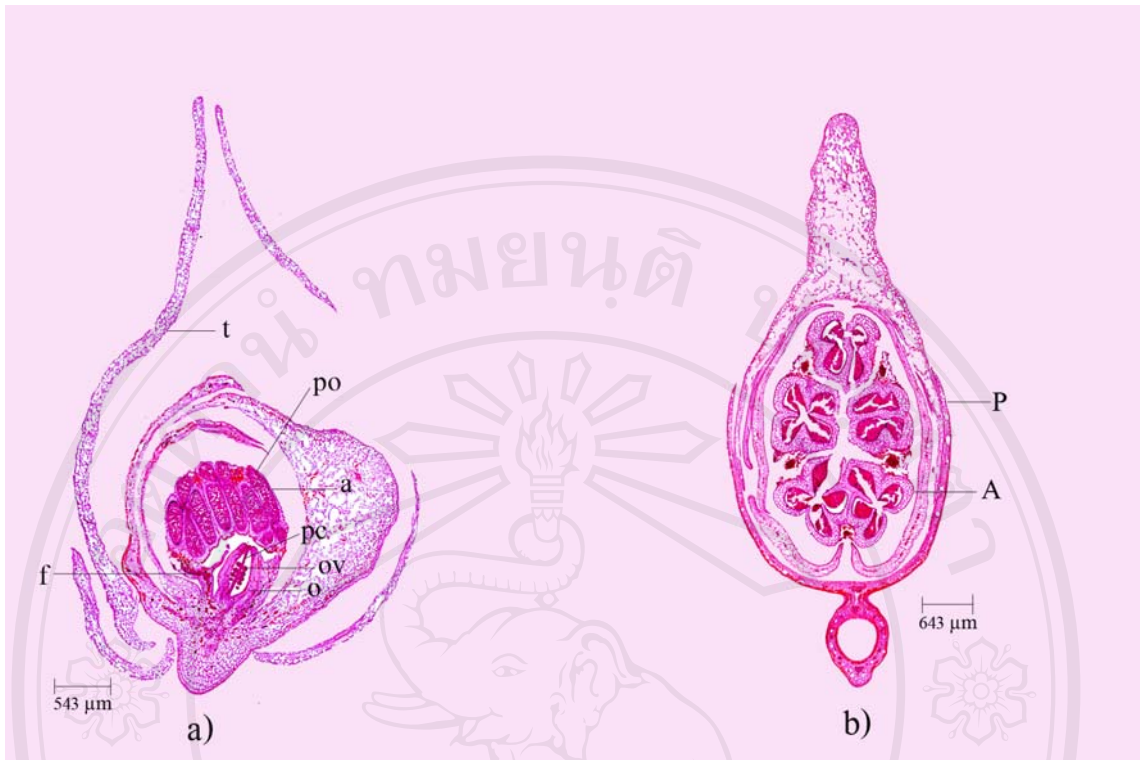
a	=	anther	A	=	androecium
f	=	filament	P	=	perianth
o	=	ovary	G	=	gynoecium
ov	=	ovule			
po	=	pollen			
t	=	tepal			

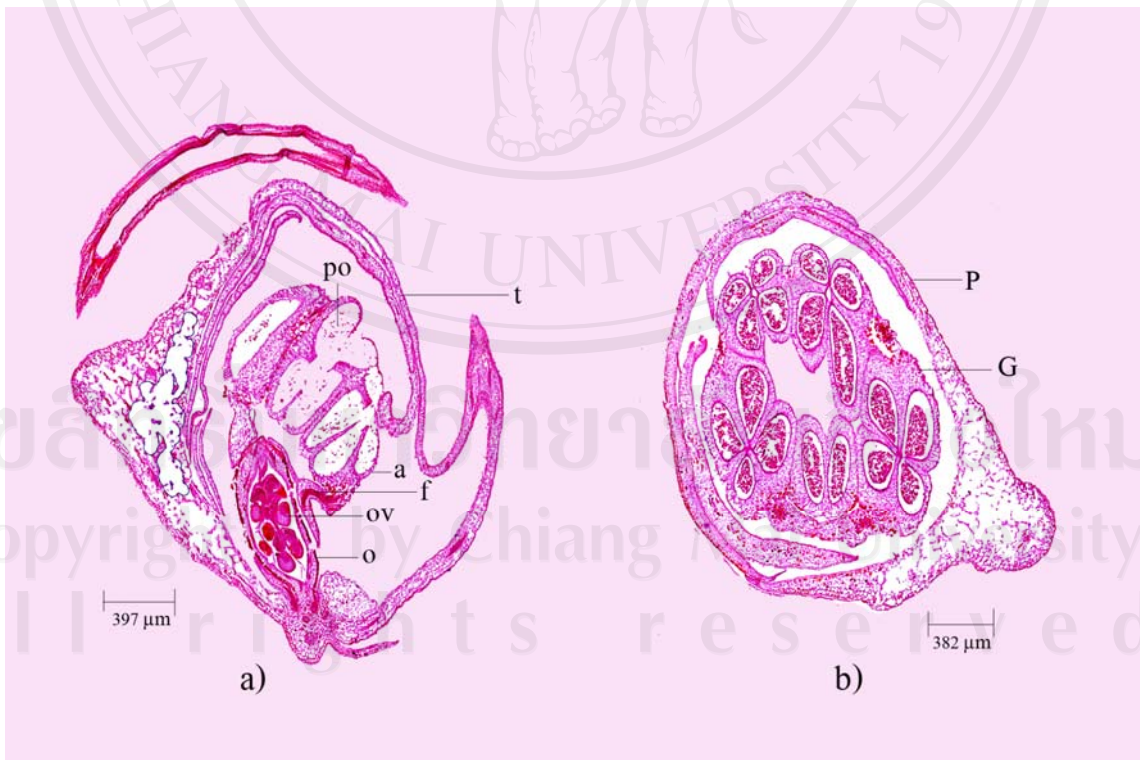
ภาพที่ 51 ดอกของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-RD2

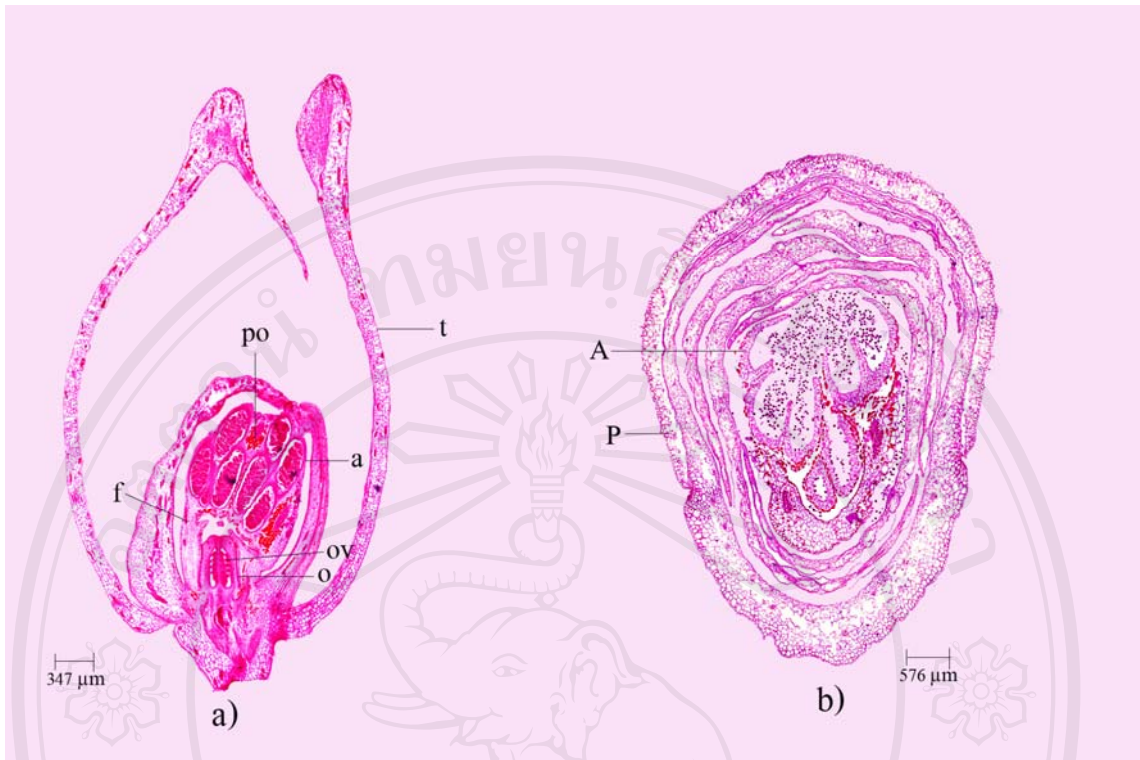
ภาพที่ 52 ดอกของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP1

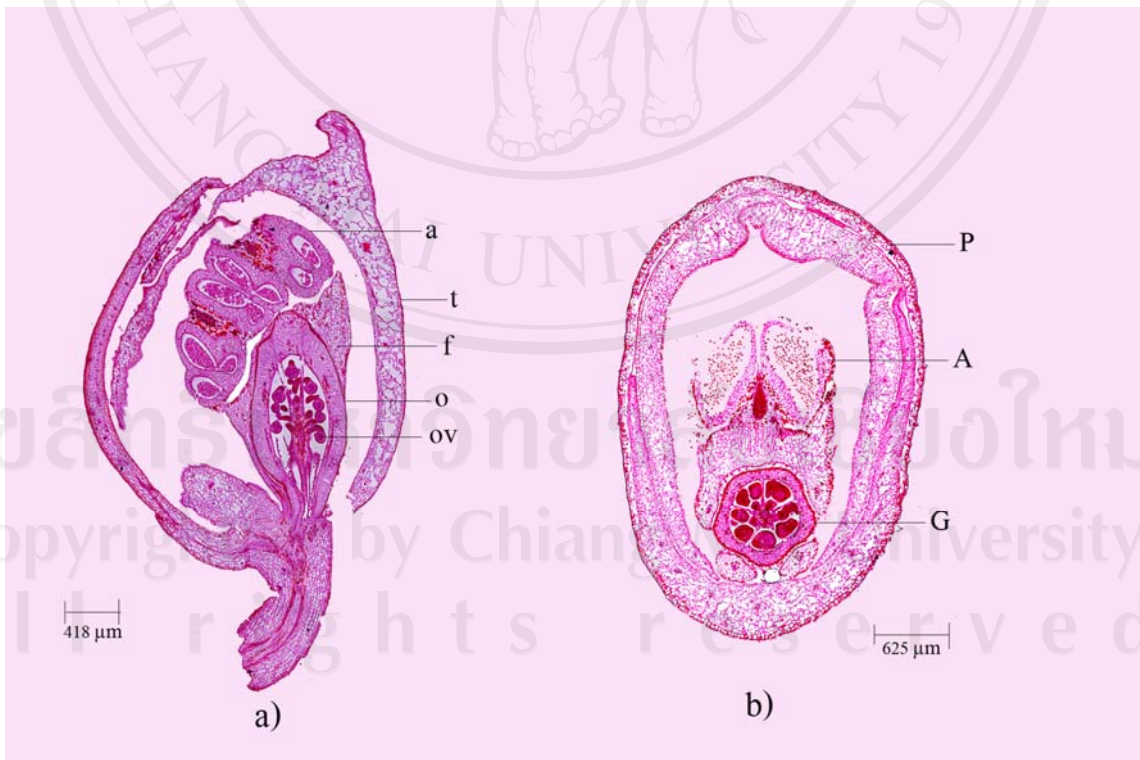
ภาพที่ 53 ดอกของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP2

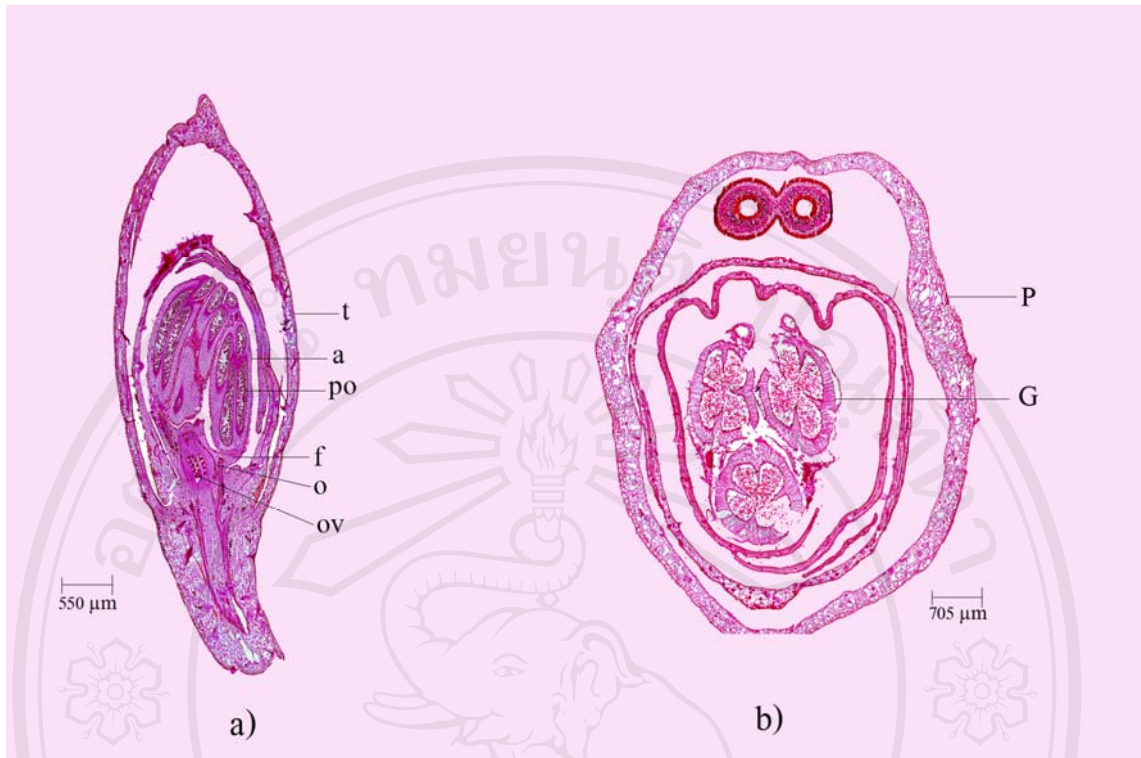
ภาพที่ 54 ดอกของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP3

ภาพที่ 55 ดอกของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลขCD-HL1

ภาพที่ 56 ดอกของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลขCD-HL2

ภาพที่ 57 ดอกของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลขCD-HL3

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

3.5 ผล

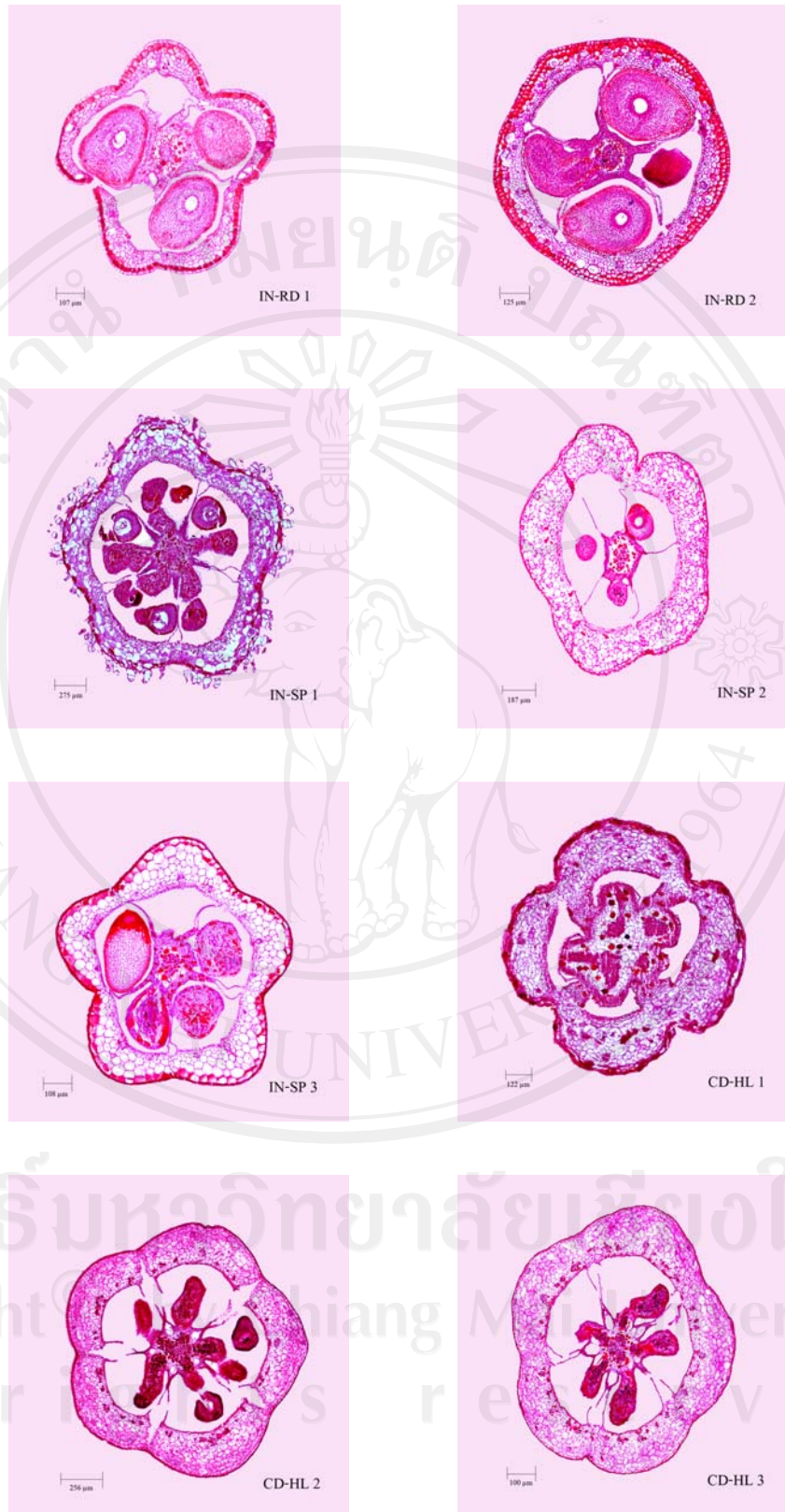
พบว่าผลประกอบด้วยเนื้อเยื่อชนิดต่างๆดังนี้คือ ผนังผล (fruit wall) หรือ pericarp ซึ่งเจริญและเปลี่ยนแปลงมาจากผนังรังไข่ โดยแบ่งเนื้อเยื่อออกเป็น 3 ชั้น คือ exocarp , mesocarp และ endocarp และชนิดของพลาเซนตาเป็นแบบ รอบแกนร่วม(axile placentation) คือไข่อ่อนสัมผัสส่วนที่ใกล้ศูนย์กลางรังไข่ตรงจุดที่ช่องรังไข่มาพบกัน และตำแหน่งไข่อ่อน (position of ovule) ซึ่งเป็นทิศทางการวางตัวของไข่อ่อนเกาะอยู่ในรังไข่แบบคว่ำ (anatropous) คือไข่อ่อนห้อยลง ก้านไข่อ่อนโค้งงอ และจากการตัดเนื้อเพื่อศึกษาโครงสร้างตามขวางพบว่า ผลเทียนพันธุ์ป่าทั้งหมดมี 5 คาร์เพล (carpel) และ 5 ช่อง (locule) (ภาพที่ 58 - 66)

3.5.1 ผนังผล (pericarp) เป็นชั้นของเนื้อเยื่อผิว (epidermis) ที่ประกอบด้วยเนื้อเยื่อกลุ่มพารานไคมา เซลล์ สำหรับหมายเลข IN-SP1พบเนื้อเยื่อขน (trichom)จำนวนมากอยู่รอบผนังผล(ภาพที่61) จากภาพตัดตามขวางสามารถจำแนกความแตกต่างของรูปร่างผนังผลได้ 3 แบบคือแบบกลม แบบเว้าลึก และแบบเว้าตื้น

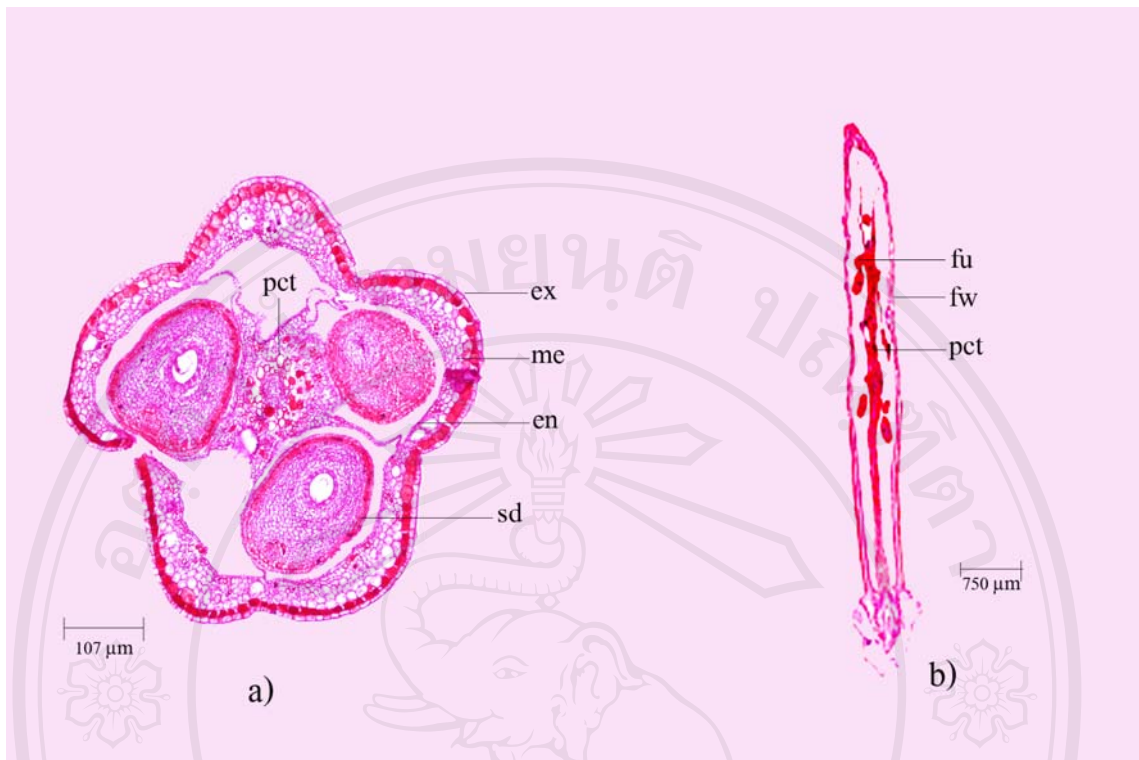
3.5.2 ผนังผลชั้นนอก (exocarp) ซึ่งอยู่ชั้นนอกสุดประกอบด้วย outer epidermis และ hypodermis ซึ่งมีผนังหนาสองชั้นพบอย่างชัดเจนในหมายเลข IN-RD1, IN-RD2, IN-SP3และ CD-HL1 (ภาพที่59 , 60 , 63 และ 64)

3.5.3 ผนังผลชั้นกลาง (mesocarp) เป็นชั้นที่อยู่ถัดเข้าประกอบด้วยเนื้อเยื่อพารานไคมา เซลล์รูปร่างเซลล์มีเหลี่ยม และค่อนข้างกลม และพบกลุ่มของท่อลำเลียงเช่นในหมายเลข IN-RD2 , IN-SP3 และ CD-HL2 (ภาพที่ 60 , 63 และ 65)

3.5.4 ผนังผลชั้นใน (endocarp) เป็นชั้นที่อยู่ติดกับส่วนของรังไข่ ประกอบด้วยเนื้อ เยื่อ sclerenchyma รูปร่างเซลล์ยาว

ภาพที่ 58 ภาพตัดตามขวางเปรียบเทียบลักษณะผลของเถียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข

ภาพที่ 59 ผลของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-RD1

a) ภาพตัดตามขวางแสดงส่วนประกอบของผล b) ภาพตัดตามยาวแสดงลักษณะตำแหน่งของไข่อ่อน

ex = exocarp

pc = placenta

en = endocarp

pr = pericarp

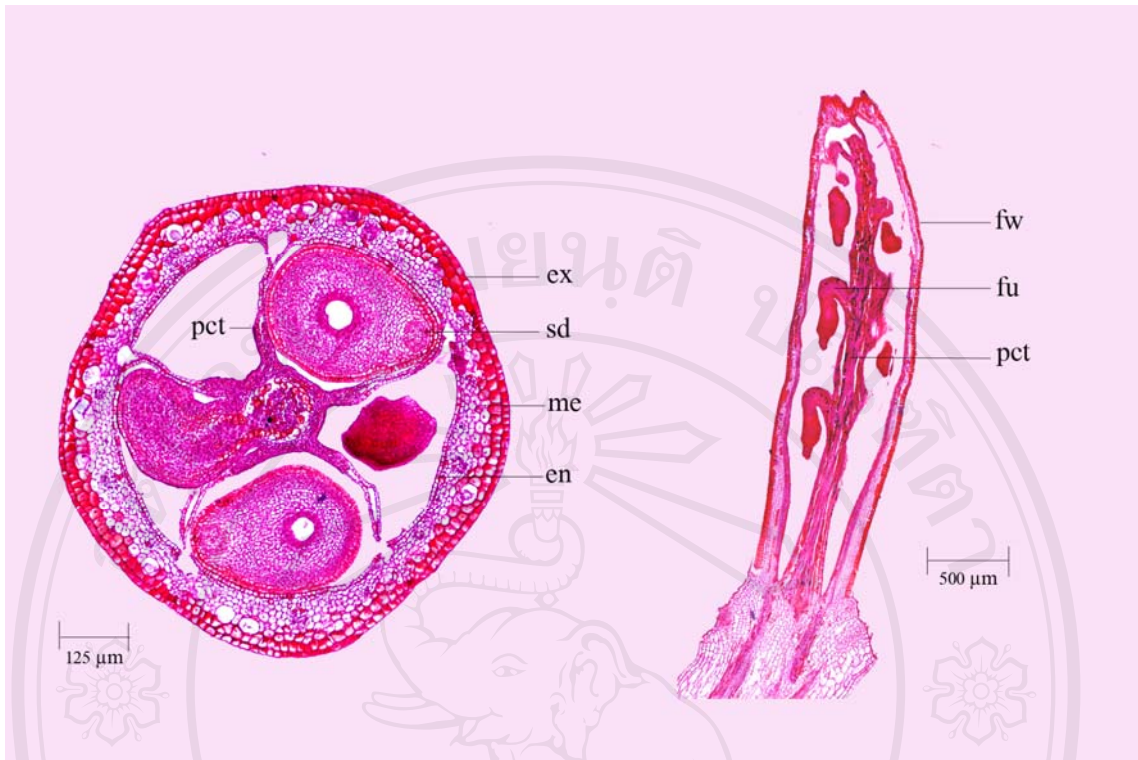
fu = funiculus

me = mesocarp

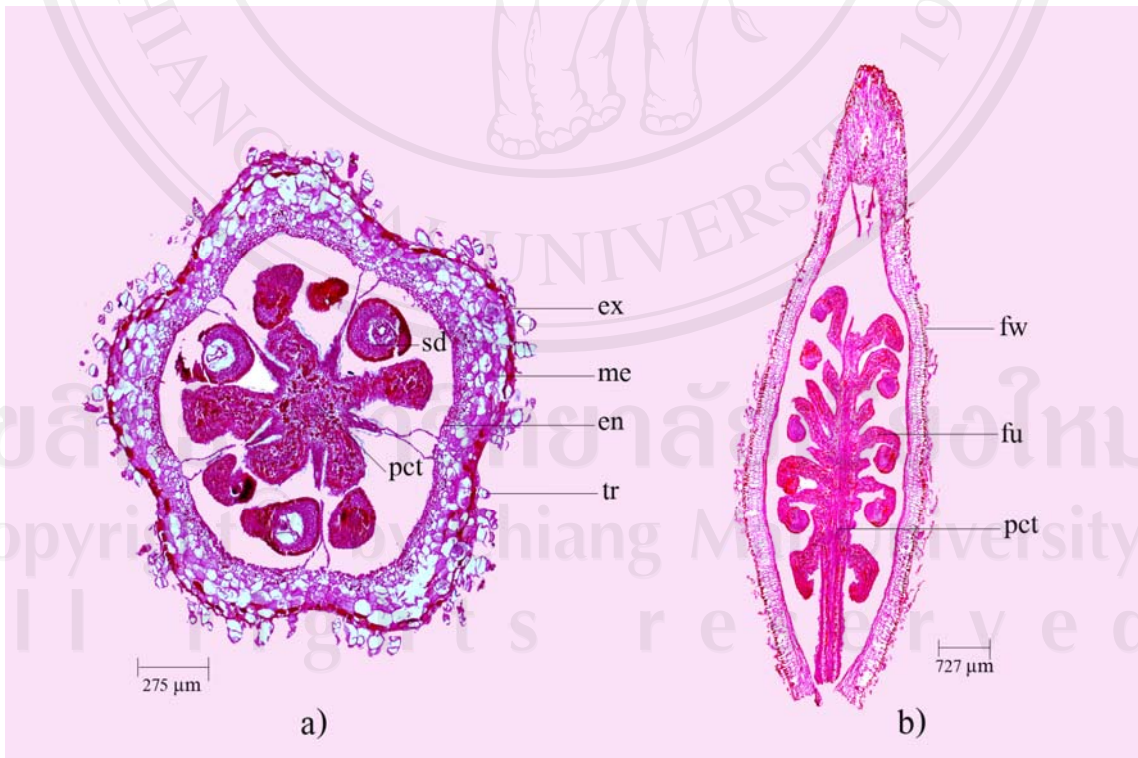
fw = fruit wall

sd = seed

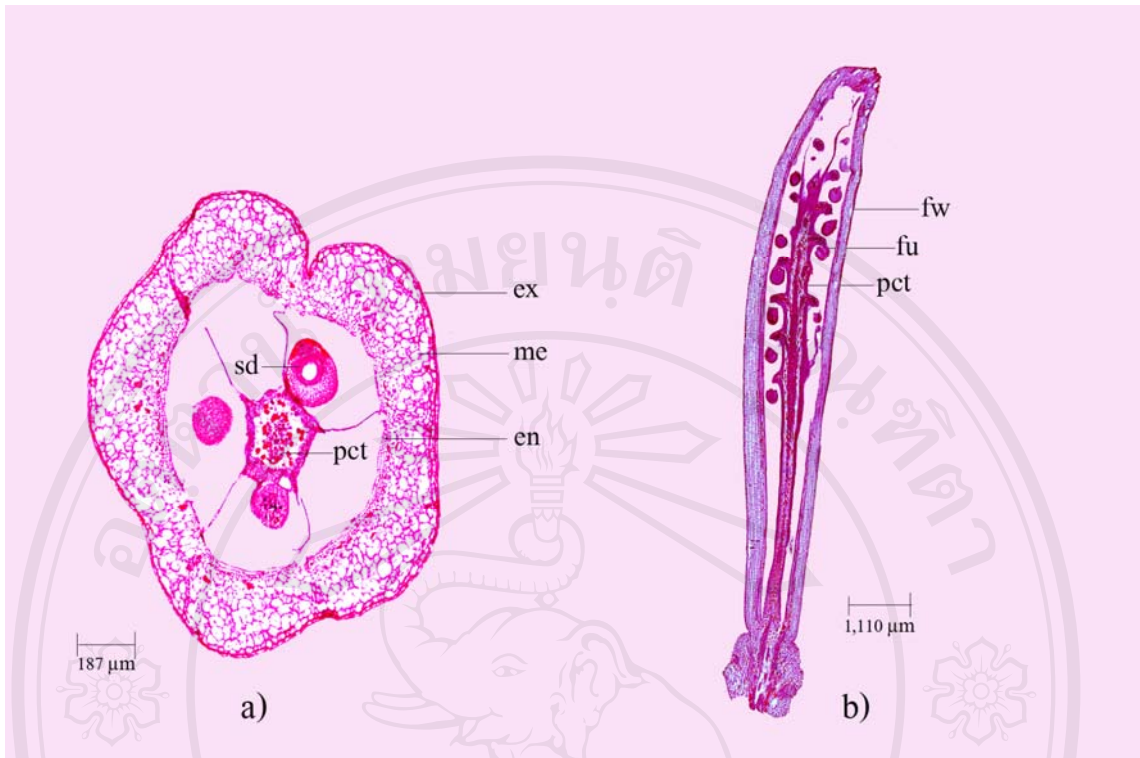
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

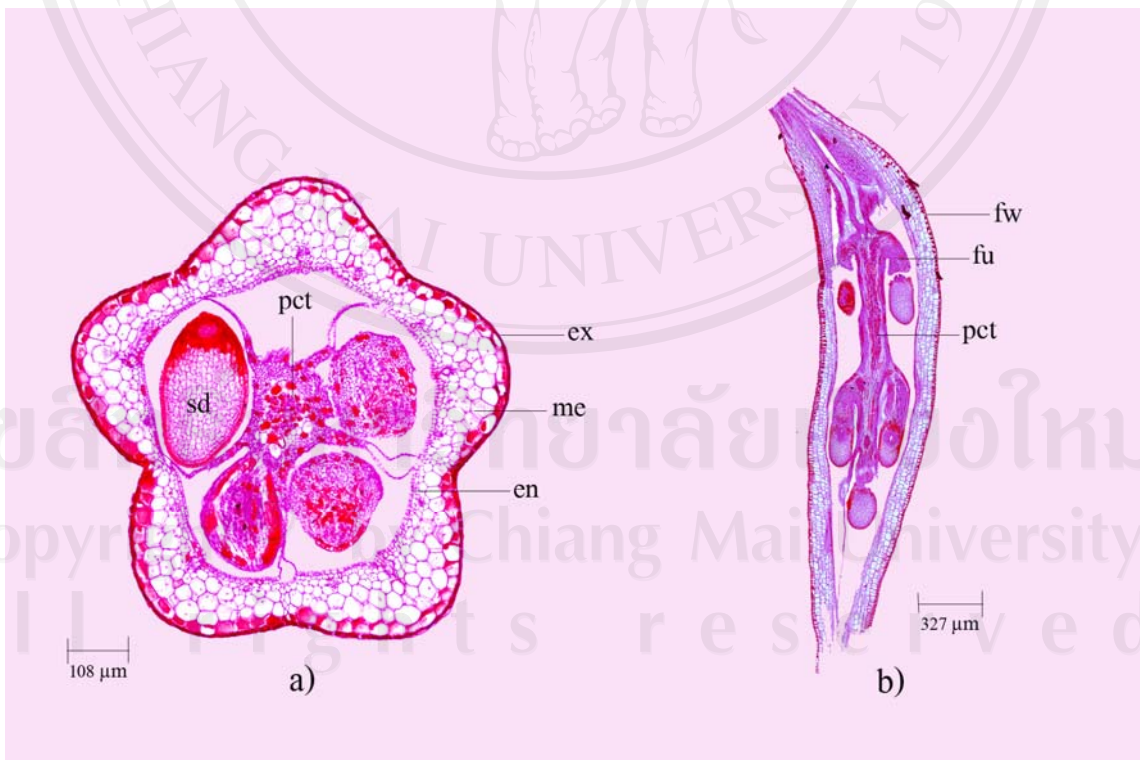
ภาพที่ 60 ผลของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-RD2

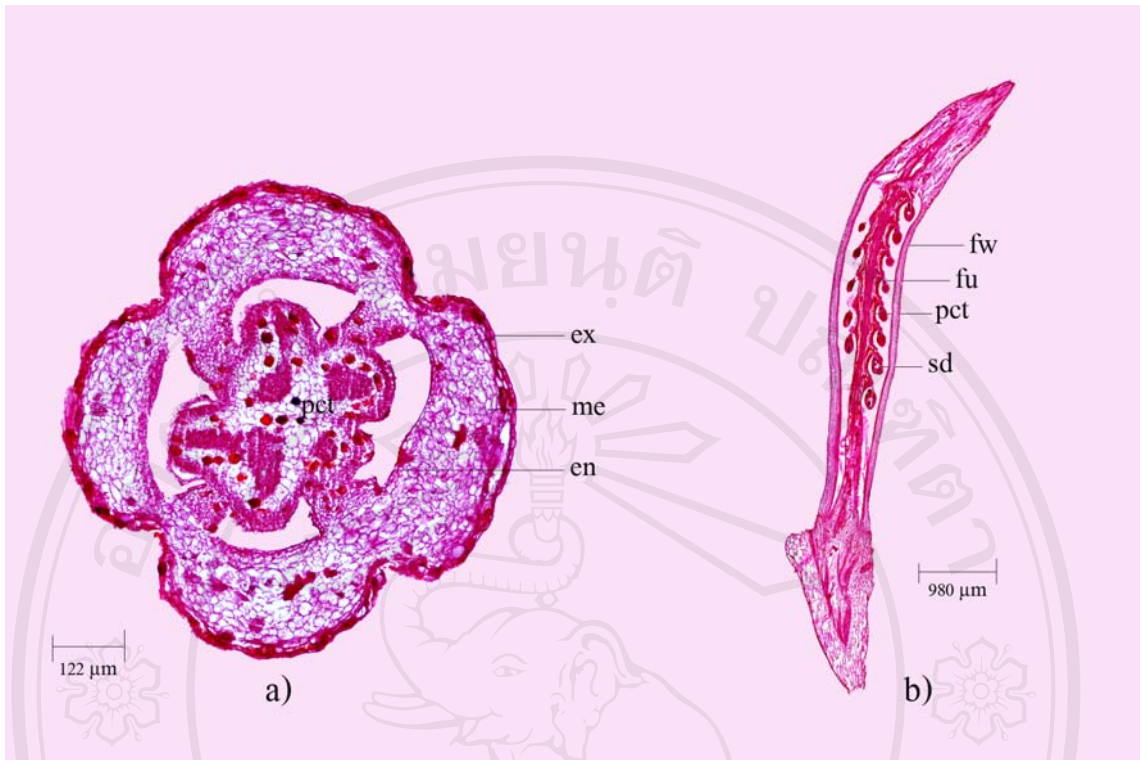
ภาพที่ 61 ผลของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP1

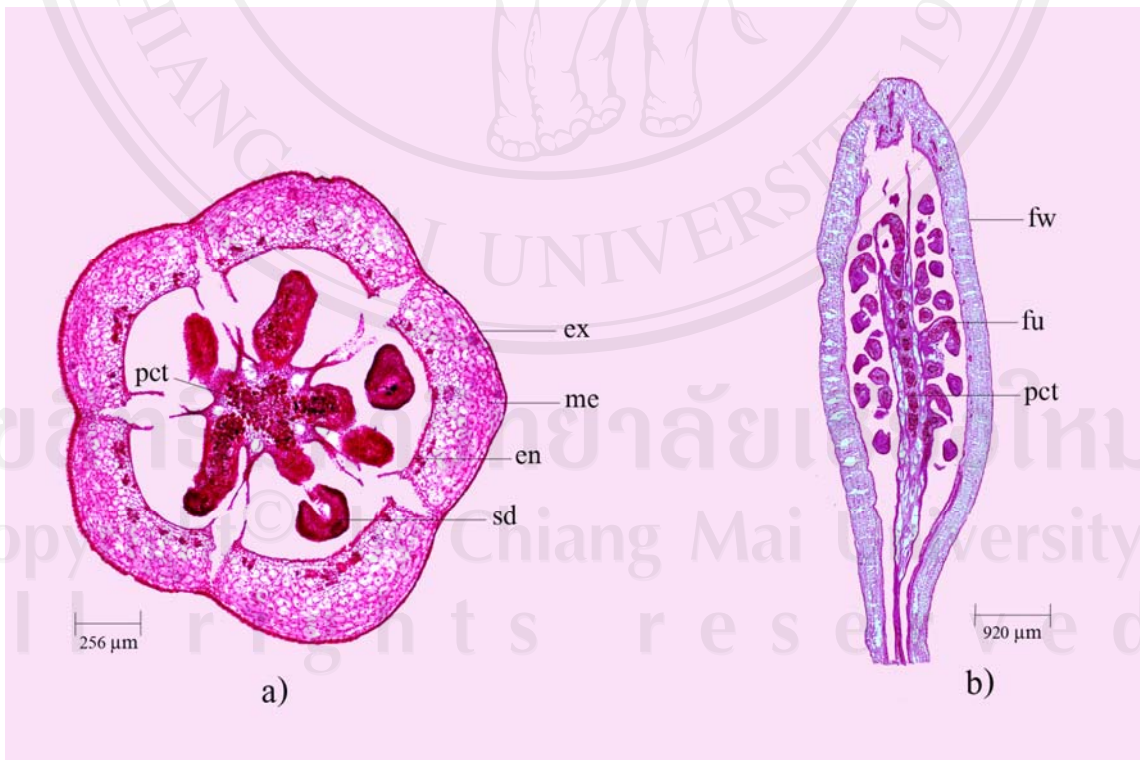
ภาพที่ 62 ผลของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP2

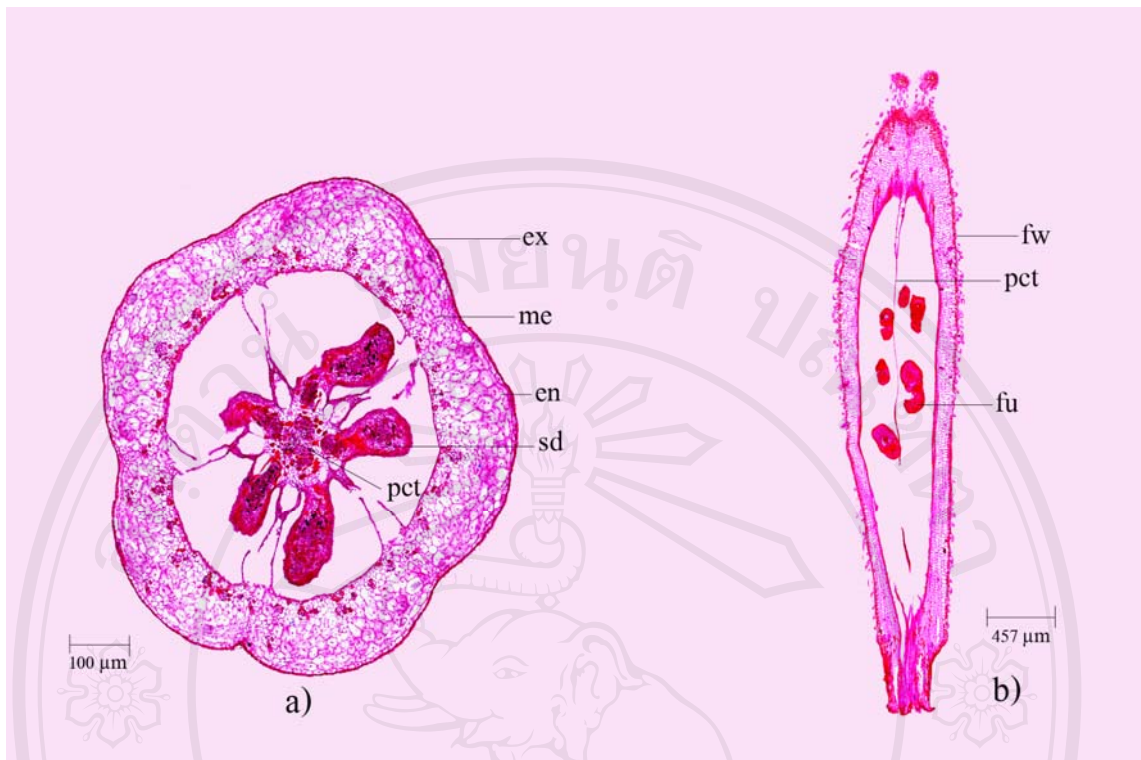
ภาพที่ 63 ผลของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข IN-SP3

ภาพที่ 64 ผลของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL1

ภาพที่ 65 ผลของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL2

ภาพที่ 66 ผลของเทียนพันธุ์ป่าหมายเลข CD-HL3

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ผลการทดลองที่ 4 การศึกษาเซลล์วิทยา

จากการศึกษาจำนวนโครโมโซมในระยะเมตาเฟส จากเซลล์ปลายรากเทียนพันธุ์ป่าจำนวน 10 เซลล์ของแต่ละหมายเลขพบว่า ทั้ง 8 หมายเลขมีจำนวนโครโมโซมที่แตกต่างตั้งแต่ $2n = 12-36$ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 61) โดยพบว่า

4.1 ควรเก็บตัวอย่างราก ตั้งแต่เวลา 8.30 – 9.00 น. ของวันที่มีอุณหภูมิอากาศประมาณ 28-29 °C โดยพบว่ามิเซลล์อยู่ในระยะการแบ่งตัวเป็นจำนวนมาก

4.2 เวลาที่ใช้แช่ปลายรากในสารละลาย PDB เพื่อหยุดวงจรเซลล์ คือ 30 นาที ที่อุณหภูมิห้อง ประมาณ 27-30 °C ทำให้โครโมโซมหดสั้น

4.3 การตรึงเซลล์ โดยใช้สารละลายเอทิลแอลกอฮอล์ และกรดอะซิติก ในอัตราส่วน 1: 3 ได้ผลดีเมื่อเวลา 5 นาที

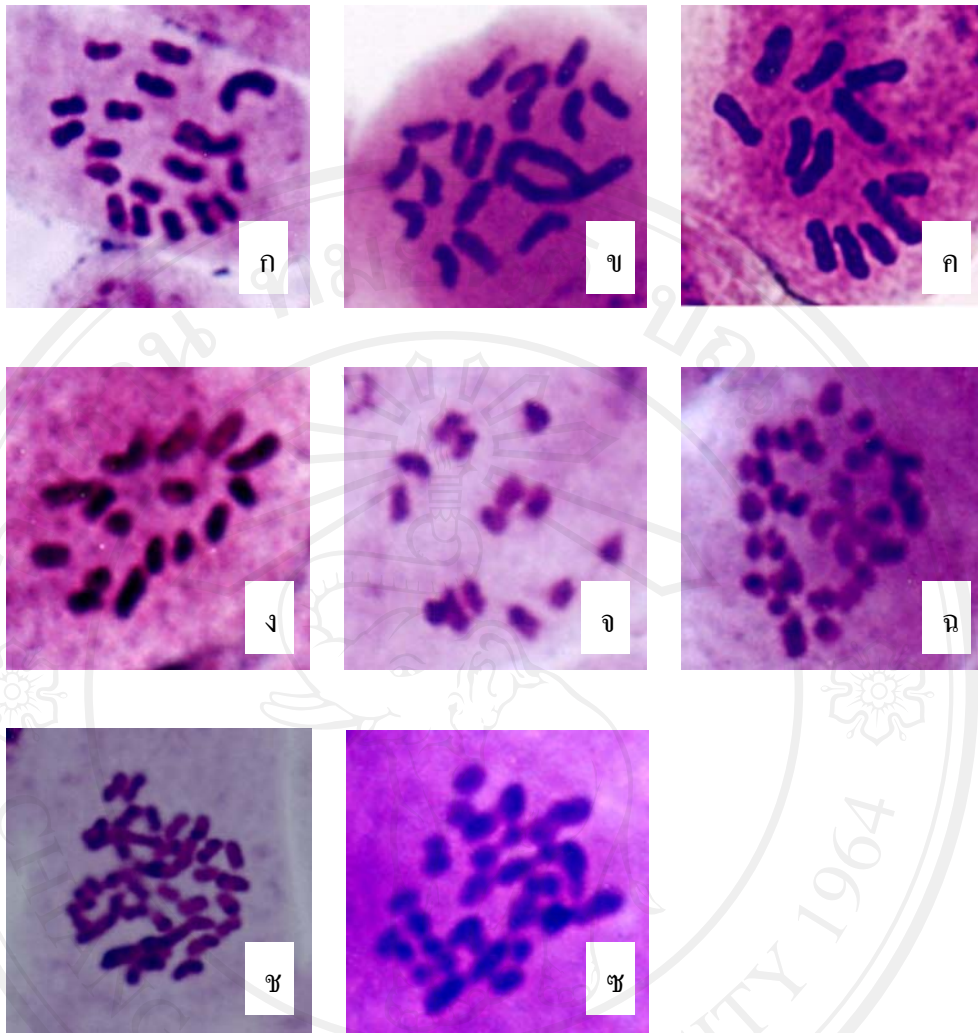
4.4 การแยกเซลล์ โดยการนำปลายรากแช่ในกรดไฮโดรคลอริก 1N HCl 60 วินาที 5 นาที ให้ผลดีที่สุด หากใช้เวลาน้อยกว่านี้จะทำให้ปลายรากเหนียว และการแยกตัวของเซลล์ไม่ดีเท่าที่ควร

4.5 สีที่ใช้คือ แช่ปลายรากนาน 1.30 ชั่วโมงในสี carbol fuchsin จะทำให้โครโมโซมติดสีชัดเจนเพราะถ้าใช้เวลาน้อยกว่านี้จะทำให้การติดสีจาง สำหรับจำนวนและรูปร่างโครโมโซมแสดงในตารางที่ 9 และภาพที่ 67

ตารางที่ 9 จำนวนโครโมโซมเทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข

หมายเลข	จำนวนโครโมโซม														Mode	X ± SD	
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	31	32	33	35	36			37
IN-RD1							2	8								18	17.80 ± 0.4
IN-RD2							1	9								18	17.80 ± 0.3
IN-SP1		9	1													12	12.10 ± 0.3
IN-SP2					2	8										16	15.80 ± 0.4
IN-SP3			1	8	1											14	14.00 ± 0.4
CD-HL1										2	7	1				32	31.90 ± 0.5
CD-HL2													2	6	2	36	36.00 ± 0.6
CD-HL3										3	7					32	31.70 ± 0.4

ก = หมายเลข IN-RD1 $2n = 18$ ข = หมายเลข IN-RD2 $2n = 18$

ค = หมายเลข IN-SP1 $2n = 12$ ง = หมายเลข IN-SP2 $2n = 16$

จ = หมายเลข IN-SP3 $2n = 14$ ฉ = หมายเลข CD-HL1 $2n = 32$

ช = หมายเลข CD-HL2 $2n = 36$ ซ = หมายเลข CD-HL3 $2n = 32$

ภาพที่ 67 ก - ซ จำนวนโครโมโซมของเทียนพันธุ์ป่า 8 หมายเลข (720 X)

การทดลองที่ 5 การสร้างลูกผสม

5.1 การผสมตัวเอง

ผสมตัวเอง 5 หมายเลข ได้แก่ IN-SP2 , IN-SP1 , CD-HL3 , IN- SP3 , และ CD-HL1 พบว่า ผสมติด 4 หมายเลข โดย IN-SP1 ผสมติดสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.33 รองลงมา คือ IN-SP3 คิดเป็นร้อยละ 39.66 สำหรับหมายเลข CD -HL1 มีอัตราการผสมติดต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 8.53 สำหรับสัดส่วนของจำนวนเมล็ดต่อผลพบว่า IN-SP1 ให้จำนวนเฉลี่ยเมล็ดต่อผลน้อยที่สุดคือ 3.3 เมล็ด ในขณะที่ CD-HL1 ให้จำนวนเมล็ดต่อผลเฉลี่ยมากที่สุดคือ 27 เมล็ด (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 การผสมตัวเองของเทียนพันธุ์ป่า

หมายเลข	จำนวนดอกที่ผสม	จำนวนดอกที่ผสมติด (%)	จำนวนเมล็ดทั้งหมด	จำนวนเมล็ดต่อผล
1. IN-SP1	300	136 (45.53)	449	3.3
2 IN-SP2	234	20 (8.54)	252	12.6
4 IN- SP3	300	119 (39.66)	645	5.42
3 CD-HL1	211	18 (8.53)	486	27

5.2 การผสมข้ามหมายเลขระหว่างเทียนพันธุ์ป่า

จำนวน 6 คู่ผสม คือ โดยทำการผสมแบบสลับคู่ จำนวน 5 หมายเลข ได้แก่ IN-SP2 , IN-SP1 , IN- SP3 , IN-RD1 , IN-RD2 และ CD-HL1 พบว่าทุกคู่ผสม ผลอ่อนไม่สามารถพัฒนาไปจนถึงช่วงการถือฝักและเก็บเกี่ยวเมล็ดได้ (ตารางที่11)

ตารางที่ 11 การผสมข้ามในกลุ่มเทียนพันธุ์ป่า

หมายเลขคู่ผสม	จำนวนดอกที่ผสม (ดอก)	จำนวนฝักแก่ที่เก็บเกี่ยวได้
1. IN-SP2 x IN- SP3	180	-
2. IN-SP2 x CD-HL1	167	-
3 IN- SP3 x IN-SP1	286	-
4. IN-SP1 x IN-SP2	211	-
5. IN- SP1 x IN-RD1	213	-
6. IN-RD1 x IN-SP2	172	-
7. IN-RD1 x IN- SP1	186	-

5.3 ผสมข้ามชนิดระหว่างเทียนพันธุ์การค้ากับพันธุ์ป่า

จำนวน 18 คู่ผสม ทำการถ่ายละอองเรณูข้ามชนิด โดยพันธุ์การค้าที่เลือกใช้เป็นต้นแม่ ได้แก่ *Impatiens balsamina* LW 1, *Impatiens balsamina* LP1 และ *Impatiens balsamina* LV1 สำหรับพันธุ์ป่าจำนวน 6 หมายเลขที่นำมาเป็นแหล่งละอองเรณู ได้แก่ หมายเลข IN-SP1 , IN-SP2 , IN-SP3 , IN-RD2 CD-HL1 และ หมายเลข CD-HL2 ในระยะแรกพบว่าหลังการถ่ายละอองเรณู ประมาณ 3 - 4 สัปดาห์ ผลมีการพัฒนาทั้งขนาดและสี จากนั้นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงสีของผลจากสีเขียวเป็นสีเหลืองปนเขียวและทยอยร่วงในที่สุด เมื่อตรวจดูเมล็ดภายในผลพบว่าผลอ่อนจะลีบฝ่อ และมีสีน้ำตาล จึงทดสอบถ่ายละอองเรณูอีกครั้งเพื่อเปรียบเทียบอายุเอ็มบริโอ ก่อนนำไปเพาะเลี้ยงในสภาพปลอดเชื้อ โดยเลือกใช้ผลลูกผสมที่มีอายุตั้งแต่ 2 , 3 , 4 , และ 5 สัปดาห์และพบว่าผลอ่อนที่ได้ มาจากต้นที่มีต้นแม่ *Impatiens balsamina* LW 1 (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 แสดงอายุคอกภายหลังจากถ่ายละอองเกสร และจำนวนผลอ่อนที่นำไปเลี้ยงในสภาพปลอดเชื้อ

คู่ผสม	จำนวนผล / อายุผล (สัปดาห์)			
	2	3	4	5
1 <i>I. balsamina</i> LW 1 x CD-HL3	14	14	4	10
2 <i>I. balsamina</i> LW 1 x IN-SP1	10	0	0	0
3 <i>I. balsamina</i> LW 1 x IN-SP3	0	0	0	0
4 <i>I. balsamina</i> LW 1 x IN-RD2	10	10	0	0
5 <i>I. balsamina</i> LW 1 x CD-HL1	0	0	5	0
6 <i>I. balsamina</i> LW 1 x IN-SP2	0	2	0	0
7 <i>I. balsamina</i> LV 1 x CD-HL3	5	0	5	0
8 <i>I. balsamina</i> LV 1 x IN-SP1	4	4	0	5
9 <i>I. balsamina</i> LV 1 x IN- SP3	8	0	5	0
10 <i>I. balsamina</i> LV 1 x IN-RD2	0	0	0	0
11 <i>I. balsamina</i> LV 1 x CD-HL1	20	20	20	10
12 <i>I. balsamina</i> LV1 x IN-SP2	0	2	0	0
13 <i>I. balsamina</i> LP 1 x CD-HL3	5	0	5	0
14 <i>I. balsamina</i> LP 1 x IN-SP1	0	0	0	0

15 <i>I. balsamina</i> LP 1 x IN-SP3	5	0	0	0
16 <i>I. balsamina</i> LP 1 x IN-RD2	5	0	0	0
17 <i>I. balsamina</i> LP 1 x .CD-HL1	0	0	0	0
18 <i>I. balsamina</i> LP 1 x IN-SP2	0	2	0	0

5.4 การศึกษาการเพาะเลี้ยงเอ็มบริโอ

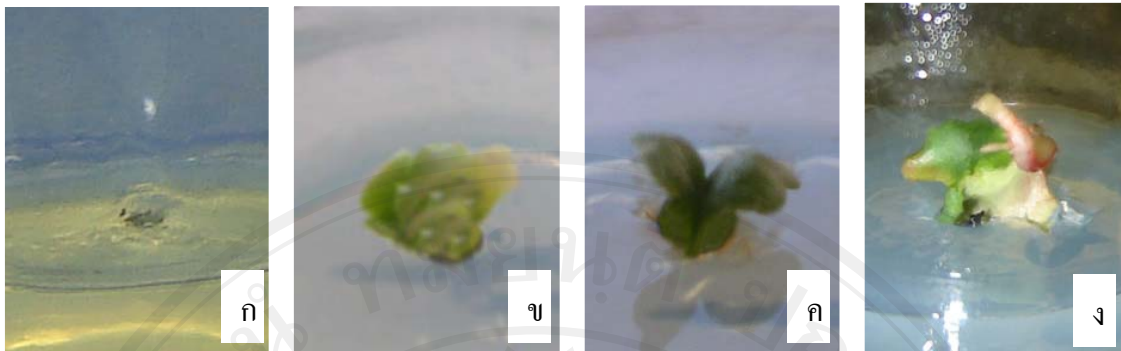
จากการทดลองที่ 5.3 เมื่อผสมเทียมข้ามชนิดแล้ว พบว่าฝักไม่สามารถเจริญไปจนถึงระยะแก่ได้ ดังนั้นจึงนำเทคนิคการเพาะเลี้ยงเอ็มบริโอมาใช้ โดยตัดแปลงสูตรอาหารจากการเพาะเลี้ยง (MS,1962) เพื่อศึกษาสูตรอาหารและอายุที่เหมาะสมต่อการเพาะเลี้ยงเอ็มบริโอลูกผสม

5.4.1 การเปรียบเทียบอายุของผลเทียนลูกผสมภายหลังการถ่ายละอองเรณู

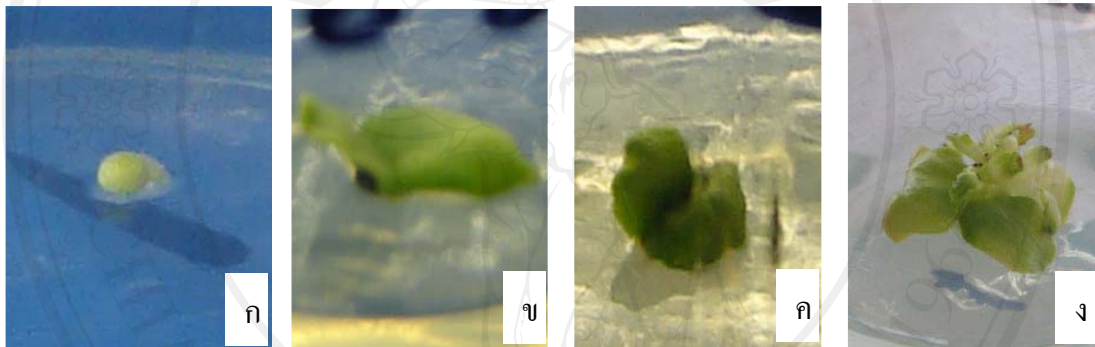
พบว่า ดอกที่สามารถรับการผสมที่มีอายุตั้งแต่ 2 3 4 และ 5 สัปดาห์ จำนวน 15 กลุ่มผสม และสามารถพัฒนาได้จำนวน 4 กลุ่มผสม และเจริญเป็นใบเลี้ยงได้ 2 กลุ่มผสม โดยพบว่าเอ็มบริโอที่สามารถเลี้ยงและพัฒนาเป็นใบเลี้ยงมีอายุผลที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 2 และ 3 สัปดาห์ (ภาพที่ 68) ซึ่งเป็นผลของลูกผสมที่ได้จาก *Impatiens balsamina* LW 1 เป็นต้นแม่ (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำนวนผสมดอกภายหลังการถ่ายละอองเกสร และจำนวนผลอ่อนที่นำไปเลี้ยงในสภาพปลอดเชื้อ

กลุ่มผสม	จำนวนเอ็มบริโอที่นำไปเลี้ยง ในสภาพปลอดเชื้อ	จำนวนต้นที่เจริญ เป็นใบเลี้ยง
1. <i>Impatiens balsamina</i> LW1 x CD-HL 2	18	0
2. <i>Impatiens balsamina</i> LW1 x IN-SP1	14	1
3. <i>Impatiens balsamina</i> LW 1 x IN-RD2	11	0
4. <i>Impatiens balsamina</i> LW 1 x IN-SP2	9	1

0 สัปดาห์   7 สัปดาห์   12 สัปดาห์   20 สัปดาห์
 ภาพที่ 68 ก-ง การพัฒนาเอ็มบริโอของเทียนลูกผสมอายุ 2 สัปดาห์

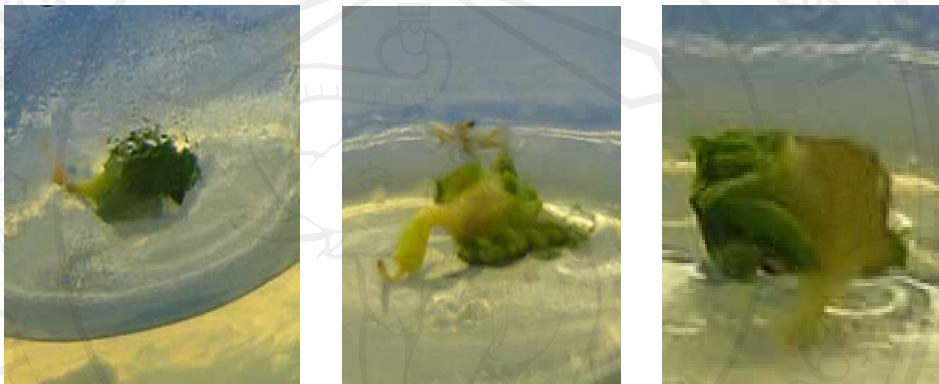
0 สัปดาห์   7 สัปดาห์   12 สัปดาห์   20 สัปดาห์
 ภาพที่ 69 ก-ง การพัฒนาเอ็มบริโอของเทียนลูกผสมอายุ 3 สัปดาห์

5.4.2 การเปรียบเทียบสูตรอาหารที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเอ็มบริโอของเทียนลูกผสม

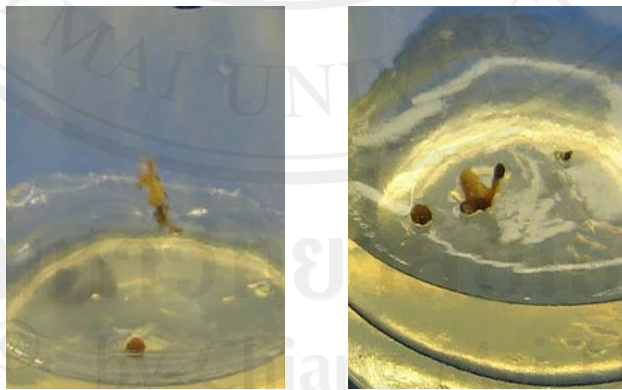
จากการเพาะเลี้ยงเอ็มบริโอของเทียนลูกผสมในอาหารสูตร Ms คัดแปลงจำนวน 6 สูตรร่วมชุดควบคุม พบว่าเอ็มบริโอสามารถเจริญบนอาหารคัดแปลงสูตรที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย MS + 1 BA + 1 IAA + น้ำมะพร้าว 10 % + วุ้น 6 กรัม + น้ำตาล 30 กรัม และสูตรที่ 3 MS + 0.5 BA + 1 IAA + น้ำมะพร้าว 10 % + วุ้น 6 กรัม + น้ำตาล 30 กรัม เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่สัปดาห์ที่ 3-4 โดยเอ็มบริโอเริ่มมีการขยายขนาด และเปลี่ยนสีจากสีขาวขุ่นไปเป็นสีเขียว และเริ่มพัฒนาขนาดขึ้นตามลำดับและพัฒนาเป็นกลุ่มเนื้อเยื่อคล้ายแคลลัสเมื่ออายุ 20 สัปดาห์ สำหรับในอาหารคัดแปลงสูตรอื่นๆ พบว่าเอ็มบริโอไม่สามารถพัฒนาและเจริญต่อไปได้ โดยจะเปลี่ยนสภาพเป็นสีน้ำตาลในที่สุด (ภาพที่ 70 - 72)

ภาพที่ 70 การพัฒนาของเอ็มบริโอลูกผสมเทียนบนอาหารวิทยาศาสตร์สูตรที่ 1

ภาพที่ 71 การพัฒนาของเอ็มบริโอลูกผสมเทียนบนอาหารวิทยาศาสตร์สูตรที่ 3

ภาพที่ 72 ลักษณะของเอ็มบริโอที่ไม่เจริญบนอาหารวิทยาศาสตร์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved